

**BORSA
İSTANBUL**

CEVAPLARLA BORSA VE SERMAYE PİYASASI

CEVAPLARLA

BORSA VE

SERMAYE PİYASASI

İÇİNDEKİLER

4-6	Sermaye Piyasaları
7	Piyasa ve Pazarlar
8-11	Pay Piyasası
12-13	Yatırım Fonları
14-16	Varantlar
17-39	Sertifikalar
40-45	Borçlanma Araçları Piyasası
46-52	Gelişen İşletmeler Piyasası
53-57	Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası
58-59	Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası
60-61	Kotasyon
62-69	Endeksler
70-81	Kamuyu Aydınlatma
82-87	İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
88-92	Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.
93-95	Yatırımcı Tazmin Merkezi
96-101	Yatırım Kuruluşları
102	Borsa İstanbul ile İletişim
103	Sermaye Piyasasında Başlıca Kuruluşlar

KISALTMALAR

AFE:	Açılış Fiyatlı Emirler	OLFE:	Özel Limit Fiyatlı Emirler
BYF:	Borsa Yatırım Fonu	RHKP:	Rüçhan Hakkı Kupon Pazarı
DİBS:	Devlet İç Borçlanma Senetleri	SİP:	Serbet İşlem Platformu
e-CAS:	Yatırımcı Bilgilendirme ve Uyarı Sistemi	SPK:	Sermaye Piyasası Kurulu
EFT:	Elektronik Fon Transfer Sistemi	UTP:	Uluslararası Tahvil Pazarı
EPİP:	Eurotahvil Pazarlıklı İşlemler Platformu	Takasbank:	Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
GİP:	Gelişen İşletmeler Piyasası	TPP:	Takasbank Para Piyasası
PP:	Pay Piyasası	BAP:	Borçlanma Araçları Piyasası
KAFE:	Kapanış Fiyatlı Emirler	TCMB:	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
KAP:	Kamuyu Aydınlatma Platformu	TETS:	Takasbank Elektronik Transfer Sistemi
KİE:	Kalanı İptal Et (Emri)	TSPB:	Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği
KÜP:	Kurumsal Ürünler Pazarı	TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
MKK:	Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.	VIOP:	Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası
OLDE:	Özel Limit Değerli Emirler	YTM:	Yatırımcı Tazmin Merkezi

Sermaye Piyasaları

1. Sermaye piyasasının faydaları nelerdir?

Sermaye piyasası;

- Halkı tasarrufa teşvik eder,
- Tasarrufların menkul kıymetlere yatırılması suretiyle halkın ekonomik kalkınmaya etkin bir şekilde katılımını sağlar,
- Mal ve hizmet üreten sanayiciye ve girişimciye düşük maliyetle kaynak elde tutma imkanı sunar,
- Sermayenin tabana yayılmasını sağlar,
- Yapılan yatırımlarla işsizlik sorununun çözümüne katkıda bulunur,
- Özel sektörü güçlendirir,
- Gayri safi milli hasılayı büyütür,
- Özelleştirmelerin daha kolay ve istenilen düzeyde yapılmasına imkan sağlar,
- Halka arzları nicelik ve nitelik bakımından artırır.

2. Sermaye piyasasındaki düzenlemelerin amacı nedir?

Sermaye piyasasının güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda işleyişinin ve gelişmesinin sağlanması, yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunması için sermaye piyasasının düzenlenmesi ve denetlenmesidir.

3. Menkul kıymetler borsalarının ekonomik işlevleri nelerdir?

Menkul kıymetler borsalarının ekonomik işlevlerini yedi ana gruba ayırabiliriz:

- Devamlı ve düzenli işleyen bir pazarın oluşması
- Ekonomiye kaynak yaratması
- Sermaye mülkiyetini geniş bir toplum tabanına yayması
- Ekonominin göstergesi olması
- Uzun vadeli yatırımların kısa vadeli tasarruflarla finansmanını sağlaması
- Menkul kıymetlerle ilgili bilgilere kolay ulaşılması
- Güven yaratması

4. Sermaye piyasasında yapısal faktörler hangileridir?

- Sermaye Piyasası Kurulu
- Borsalar ve Piyasa İşleticileri
- Teşkilatlanmış Diğer Pazar Yerleri
- Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği
- Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği
- Merkezi Takas Kuruluşları
- Merkezi Karşı Taraf
- Merkezi Saklama Kuruluşları
- Merkezi Kayıt Kuruluşu
- Yatırımcı Tazmin Merkezi
- Veri Depolama Kuruluşları
- Sermaye Piyasası Sicil ve Lisanslama A.Ş.

5. Sermaye Piyasası Kurulu ile Borsa İstanbul A.Ş.'nin görevleri nelerdir?

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanan, idari ve mali özerkliğe sahip düzenleyici bir kamu kurumudur. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi SPK'nın kararlarını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez. SPK'nın para, evrak ve her türlü malları devlet malı hükmündedir, haczedilemez ve rehnedilemez.

İlgili olduğu bakanlık, Başbakan tarafından görevlendirilen Devlet Bakanlığı'dır.

SPK'nın temel görevleri;

- Sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını
- Yatırımcıların haklarının korunmasını
- Sermaye piyasalarının işleyiş kurallarının belirlenmesini
- Fon kullanan şirketlerin belli kurallara uygun olarak sermaye piyasasından etkin bir şekilde yararlanmalarını
- Piyasaların adil ve etkin çalışmasını sağlamaktır.

Borsa İstanbul A.Ş. (Borsa İstanbul) borsacılık kapsamında aşağıdaki faaliyetleri yürütür:

- Kota alınma, kottan çıkarılma ile borsada işlem görme ve işlem görmenin durdurulması
- Emirlerin iletilmesi ve eşleştirilmesi
- Gerçekleştirilen işlemlere ilişkin yükümlülüklerin zamanında yerine getirilmesi
- Borsada işlem yapma yetkisinin verilmesi
- Disiplin düzenlemelerinin yürütülmesi
- Borsa gelirleri ile bunların tahsili
- Uyuşmazlıkların çözülmesi
- Borsa, borsanın pay sahipleri ve/veya piyasa işleticisi arasındaki muhtemel çıkar çatışmalarının önüne geçilmesi
- Borsaların, işletim, denetim ve gözetim sistemleri
- Piyasa oluşturma, işletme ve yönetilmesi

Borsa İstanbul amacına ulaşmak ve konusunu gerçekleştirmek üzere mevzuat uyarınca gerekli izinleri almak kaydıyla iş ve işlemlerde ve sermaye piyasası mevzuatının imkan tanıdığı diğer faaliyetlerde bulunabilir.

Piyasalar ve Pazarlar

6. Borsa İstanbul'un kuruluş amacı nedir?

Borsa İstanbul'un başlıca kuruluş amacı; Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri ve ilgili mevzuat çerçevesinde, sermaye piyasası araçlarının, kambiyo ve kıymetli madenler ile taşların ve SPK'ca uygun görülen diğer sözleşmelerin, belgelerin ve kıymetlerin serbest rekabet şartları altında kolay ve güvenli bir şekilde, şeffaf, etkin, rekabetçi, dürüst ve istikrarlı bir ortamda alınıp satılabilmesini sağlamak, bunlara ilişkin alım-satım emirlerini sonuçlandıracak şekilde bir araya getirmek veya bu emirlerin bir araya gelmesini kolaylaştırmak ve oluşan fiyatları tespit ve ilan etmek üzere piyasalar, pazarlar, platformlar ve sistemler ile teşkilatlanmış diğer pazar yerleri oluşturmak, kurmak ve geliştirmek, bunları ve başka borsaları veyahut borsaların piyasalarını yönetmek ve/veya işletmektir.

7. Borsa İstanbul'da hangi piyasalar mevcuttur?

Borsa İstanbul'da menkul kıymetlerin işlem gördüğü beş piyasa mevcuttur:

- Pay Piyasası
- Borçlanma Araçları Piyasası
- Gelişen İşletmeler Piyasası
- Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası
- Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası

Yatırım Fonları

8. Yatırım Fonu nedir?

Yatırım Fonu, halktan katılma belgeleri karşılığında toplanan paralarla, belge sahipleri hesabına, riskin dağıtılması ilkesi ve inançlı mülkiyet esaslarına göre, payları, özel ve kamu sektörü borçlanma senetleri, kıymetli madenler, diğer sermaye piyasası araçları, repo, ters repo ve türev sözleşmelerden oluşturulabilecek portföyü işletmek amacıyla kurulan mal varlığıdır.

Yatırım fonları, A ve B Tipi olmak üzere iki ana gruba ayrılır. Yatırım fonu, içtüzüğünde belirtmek suretiyle, portföy değerinin aylık ağırlıklı ortalama bazda en az %25'ini, devamlı olarak özelleştirme kapsamına alınan Kamu İktisadi Teşebbüsleri de dahil Türkiye'de kurulmuş ortaklıkların paylarına yatırmış fonlar A tipidir. Portföy değerinin aylık ağırlıklı ortalama bazda en az %25'ini, devamlı olarak, Türk şirketlerinin paylarına yatırmış olma şartı aranmayan fonlara ise, B Tipi Yatırım Fonu denir.

9. Yatırım Fonları ile Yatırım Ortaklıkları arasındaki farklar nelerdir?

Yatırım ortaklıkları, sermaye piyasası araçları ile ulusal ve uluslararası borsalarda veya borsa dışı organize piyasalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenlere ilişkin portföyü işletmek üzere anonim ortaklık şeklinde ve kayıtlı sermaye esasına göre kurulan sermaye piyasası kurumlarıdır. Yatırım fonları ise portföy işletmek amacıyla kurulur ve tüzel kişiliği yoktur.

10. Yatırım Fonu ile Borsa Yatırım Fonu (BYF) arasında ne fark vardır?

Yatırım fonu portföy işletmek amacıyla kurulur. BYF ise, bir endeksi baz alır, baz aldığı endeksin performansını yatırımcılara yansıtmayı amaçlar ve katılma belgeleri borsalarda işlem görür.

11. BYF nedir?

BYF; katılma payları BİAŞ'da işlem gören, fon portföyünün kompozisyonunu yansıtabilecek şekilde portföyde yer alan varlıkların veya sadece nakdin teslimi suretiyle katılma payı oluşturabilen ya da katılma paylarının iadesi karşılığında söz konusu katılma paylarına karşılık gelen varlıkların veya sadece nakdin alınmasına imkan veren, tasarruf sahipleri hesabına, inançlı mülkiyet esaslarına göre portföy işletmek amacıyla portföy yönetim şirketleri tarafından bir iç tüzük ile kurulan ve tüzel kişiliği bulunmayan malvarlığıdır. Örneğin, BIST 30 endeksine yatırım yapmak isteyen bir yatırımcı, endekste ki paylarını ayrı ayrı almak yerine BYF'ye yatırım yaparak söz konusu endekse yatırım yapma imkânı bulmakta ve endeksin getirisinden yararlanabilmektedir.

BYF'ler, baz aldıkları endekste ki payları ya da diğer enstrümanların (altın, tahvil, döviz vb.) getirisini yansıtmakta ve riskini taşımaktadır.

BYF'lerin temel özelliği, fon katılma belgelerinin payları gibi Borsa İstanbul'da işlem görebilmesidir. BYF paylarının, aynen paylar gibi, yatırım kuruluşları vasıtasıyla Borsa İstanbul Fon Pazarı'nda alınıp satılması mümkündür.

12. BYF'lerin avantajları nelerdir?

BYF'lerin avantajları;

- İşlem kolaylığı,
- Riskin dağıtılması,
- Düşük maliyet (portföy yönetim ücreti),
- Şeffaflık,
- Katılma payı karşılığı İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'de (Takasbank) saklanmasıdır.

13. BYF'lerin riski var mıdır?

BYF'ler, takip ettikleri endeksin getirilerini yansıtmayı amaçlar. Bu nedenle, takip edilen endeks değer kaybederse fonun fiyatı da değer yitirebilir.

14. BYF'lerin alım-satımı nasıl yapılır?

Borsa'da işlem görmesi uygun görülen BYF katılma belgelerinin alımı ve satımı Pay Piyasası (PP) bünyesindeki Fon Pazarı'nda ('F') özellik kodu ile yapılır. Alım satım işlemleri BYF'nin temel aldığı endeksi oluşturan kıymetlerin ait olduğu pazarın işlem saatleri içerisinde gerçekleştirilir.

Lot büyüklüğü 1 adet katılım payı olarak belirlenmiştir. Borsa'da işlem görececek BYF'nin birim pay değeri, en az 1 TL olacak şekilde belirlenir. Fon işlemlerinin takası işlem gününü izleyen ikinci işgünü (T+2) gerçekleştirilir.

Varantlar

15. Varant nedir?

Elinde bulunduran kişiye, dayanak varlığı ya da göstereyi önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma veya satma hakkı veren ve bu hakkın kaydı teslimat ya da nakit uzlaşısı ile kullanıldığı sermaye piyasası aracıdır. Varant satın alan yatırımcı ödediği bedel karşılığında bir dayanak varlığı değil, o dayanak varlığı alma ya da satma hakkını satın alır.

16. Varantlar yatırımcılara ne yarar sağlar?

Varantlar;

- Risk yönetimi için ideal bir araçtır,
- Alım ve satım varantı yoluyla, temel alınan sermaye piyasası aracının veya endeksin her iki yöndeki hareketine ilişkin pozisyon alma imkanı sağlar,
- Dayanak varlığın getirilerine düşük sermayeyle (kayıp miktarı, konulan bu sermayeyle sınırlı kalmak üzere) ve kaldıraç kullanarak (yatırdığınız paranın veya teminatın çok üstündeki bir hacimde pozisyon almanızı sağlayan uygulamadır) yatırım yapabilmeyi sağlar.

17. Pay ile varant arasındaki başlıca farklar nelerdir?

Varantlar, yatırımcısına payların sağladığı “Kar Payı Hakkı, Yeni Pay Alma Hakkı (Rüçhan Hakkı), Tasfiye Bakiyesine Katılma Hakkı, Şirket Yönetimine Katılma Hakkı, Oy Hakkı ve Bilgi Alma Hakkı” gibi hakları sağlamazlar. Varant satın alan yatırımcı payı almış olmaz, payı alma ya da satma hakkını elde etmiş olur.

18. Varant yatırımının riski var mıdır?

Gerekli koşulları sağlayan Banka ve Yatırım Kuruluşları tarafından varant çıkartılabilir. Yatırımcıların kaybı, varantı almak için ödedikleri prim değeri ile sınırlıdır. Yatırımcılar, varant yatırımında önemli oranda kar edebilecekleri gibi yatırdıkları paranın tamamını da kaybedebilirler. Bu nedenle, varantlara yatırım yapmadan önce varantlara ilişkin temel bilgiler öğrenilmelidir.

Bazı temel bilgiler şu şekilde sıralanabilir:

- Varantlar belirli bir vadeye sahiptirler. Varanta kısa ve orta vade beklentisiyle yatırım yapılır. Varant yatırımcısının üç seçeneği vardır: Varantın süresinin sona ermesini bekleyebilir, varantı satabilir veya söz konusu varant Amerikan tipi ise vadesi gelmeden de işleme koyup kullanabilir.
- Kaldıraç etkisi nedeniyle yüksek kazançlar sağlayabileceği gibi büyük zararlara da yol açabileceği ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır.
- Piyasada oluşacak fiyat hareketleri sonucunda yatırılan paranın tümü kaybedilebilir. Ancak risk varanta ödenen bedel ve ek olarak ödenen komisyon ve diğer ücretler ile sınırlıdır.
- Varant alım satımına ilişkin olarak yapılacak teknik ve temel analizlerin kişiden kişiye farklılık arz edebileceği ve bu analizlerde yapılan öngörülerin gerçekleşmeme olasılığının bulunduğu dikkate alınmalıdır.

19. Varantlar nasıl işlem görür?

Varantlar piyasa yapıcılık yöntemi ile işlem görmektedir. İhraççılar, piyasa yapıcılar aracılığıyla alım satım kotasyonu verirler. Kotasyonlar gerçekçi fiyat konusunda piyasayı yönlendirir. Piyasa yapıcılığı yatırımcılara gerçekçi fiyatlar seviyesinde pozisyona girme ve pozisyondan çıkma imkanı verir.

Yatırımcılar teminat yatırmadan, doğrudan varantı alıp satarak işlem yapmaktadırlar. Varant piyasasında açığa satış mümkün değildir.

20. Varant fiyatını hangi faktörler etkiler?

Varantın fiyatını; dayanak varlığın karlılığına ilişkin beklentilerin değişmesi, Merkez Bankası'nın faiz politikasını değiştirmesi, temettü beklentilerindeki değişimler, sermaye artırımını açıklamaları ve bunun yanı sıra;

- Dayanak varlığın fiyatı,
  - İşleme koyma fiyatı,
  - Vadeye kalan gün sayısı,
  - Dayanak varlığın ileriye dönük fiyat oynaklığı,
  - Piyasa faiz oranı kullanım fiyatı,
  - Temettü (kar payı) etkiler.
- Vadeye kalan gün sayısı arttıkça varantın zaman değeri artar; Varantın içsel değeri veya zaman değeri artar ise varantın fiyatı artar.

Varant satın alan yatırımcı ödediği bedel karşılığında bir dayanak varlığı değil, o dayanak varlığı alma ya da satma hakkını satın alır.

Sertifikalar

21. Sertifika nedir?

Yatırımcısına önceden belirlenmiş koşulların oluşması durumunda alacak hakkı veren sermaye piyasası aracı niteliğindeki yapılandırılmış finansal ürünlerdir.

Sertifikalar, varant benzeri bir finansal üründür. Tıpkı varantlar gibi ihraççıyı yatırımcıya karşı mali yükümlülük altına sokan finansal araçlardır. Sertifika ihracı dolayısıyla elde edilen fonlar ihraççının şahsi mali sorumluluğu altındadır. Bu nedenle ihraççının mali durumu, ödeme kabiliyeti, kredibilitesi gibi faktörlerin yatırım sırasında göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir.

Sertifikalar, varantlar ile hemen hemen aynı işlem kuralları ile işlem görecektir. Birlikte, bazı işlem kuralları sertifika türlerine göre farklılaşabilmektedir. Yatırımcıların sertifika işlemlerinde bu hususlara özellikle dikkat etmeleri gerekmektedir.

22. Sertifika ile ilgili temel kavramlar nelerdir?

Artık Değer:

Sertifikaların nakavt olması durumunda ve sirkülerde belirtilmesi kaydıyla, ihraççı tarafından hesaplanan ve yatırımcılara ödenecek tutarı ifade eder. Bu tutarın ödenmesi her ihraçta söz konusu olmayabilir.

Bariyer:

Bazı sertifika türlerinin nakavt özelliği nedeniyle ihraççı tarafından dayanak varlık veya dayanak gösterge için belirlenmiş olan fiyat veya değer seviyesidir. Dayanak varlığın fiyatının veya göstergenin değerinin sertifikanın vadesi süresinde bu seviyeye ulaşması veya bu seviyeyi aşması durumunda ilgili sertifika geçersiz olur.

Dönüşüm Oranı:

Bir adet sertifikanın kaç adet dayanak varlığa denk geldiğini gösteren oranı ifade eder.

Nakavt:

Bazı sertifika türlerinde dayanak varlığın fiyatının veya gösterge değerinin ihraççı tarafından önceden belirlenmiş olan seviyeye (bariyer) ulaşması veya bu seviyeyi aşması halinde sertifikanın değerini yitirip geçersiz olma durumudur.

23. Sertifikalar hangi durumda Borsa kotundan ve pazardan sürekli olarak çıkarılır?

Borsada işlem gören sertifikalar,

- Vadesinin dolması,
- Sepet veya endekse dayalı sertifikalar hariç olmak üzere, sertifikanın dayanak varlığının birleşme, devrolma veya diğer nedenlerle kottan çıkarılması durumlarında Borsa kotundan ve pazardan sürekli olarak çıkarılır.

Vadesi dolduğu için itfa olan veya izahname ve sirkülerde belirtilmek kaydıyla, dayanak şirketin/ varlığın işlem sırasında oluşan likidite azalması neticesinde ihraççının riskten korunma işlemlerinde zorluk yaşaması nedeniyle ihraççı tarafından yapılan erken itfa talebinin Borsa İstanbul Yönetim Kurulunca kabul edilmesi veya dayanak varlığın nakavt seviyesine gelmesi nedeniyle işlem sırası kapatılan sertifikalar, herhangi bir ilave prosedüre tabi olmaksızın otomatik olarak kottan ve işlem gördüğü pazardan çıkarılır.

24. Sertifikaların nakavt olması nedir?

Dayanak varlığın veya göstergenin ihraççı tarafından önceden ilan edilen bariyer seviyesine ulaşması veya bu seviyeyi aşması halinde, söz konusu sertifika geçersiz olur ve herhangi bir ilave prosedüre tabi olmaksızın otomatik olarak Borsa kotundan çıkartılır.

Nakavt durumunda ihraççı Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP)'nda, nakavt olan sertifikaları, bariyer seviyesine ulaşan dayanak varlıkları ve varsa eğer ödenecek artık değeri ilan eder. Söz konusu sertifikalar otomatik olarak Borsa kotundan çıkarılır, ihraççı varsa artık değeri hesaplar ve bu değeri beş iş gününü (T+5) geçmemek şartıyla yatırımcıya transfer eder.

Nakavt durumlarında dayanak varlığın bariyere ulaşması veya bariyeri aşmasının takibi ile "Varant/Sertifika Sıra Kapatma Formu"nda yer alan bilgilerin doğruluğu ihraççı kuruluşun sorumluluğundadır. Borsa İstanbul ihraççı kuruluş veya sorumlu piyasa yapıcı tarafından bildirim olmadan ilgili sertifikaların sırasını kapatmaz.

Dayanağın değerinin bariyer seviyesine ulaşması ancak daha sonra bariyer seviyesinden uzaklaşması sertifikanın nakavt olmasını engellemez. Yatırımcıların, nakavt durumunun anlık fiyat hareketlerinden kaynaklanabileceğini dikkate almaları gerekmektedir. Ayrıca, dayanak varlık olarak Borsa İstanbul dışında işlem gören bir kıymetin belirlenmiş olması durumunda nakavt durumu Borsa İstanbul işlem saatleri dışında da oluşabilir. Böyle bir durumda piyasa yapıcı veya ihraççı kuruluş nakavt durumunu Borsa İstanbul'a en hızlı şekilde bildirir.

Pay Piyasası

25. PP nedir?

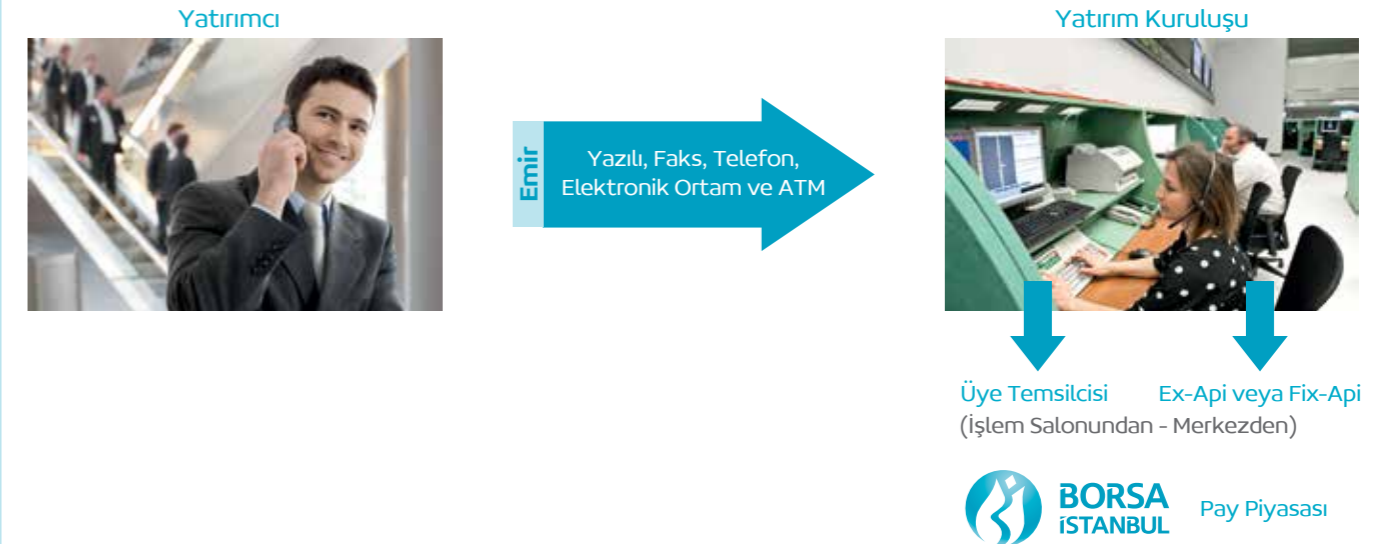
PP, Borsa kotuna alınan veya alınmayan payların ve ilişkili-bağlı menkul kıymetlerin (Rüçhan Hakkı Kuponu, BYF, Varant, Sertifika vs.) Borsa İstanbul Yönetim Kurulu tarafından açılan çeşitli pazarlarda işlem gördüğü piyasanın genel adıdır.

26. Yatırımcılar PP'de alım satım işlemlerini nasıl gerçekleştirirler?

PP pazarlarında alım satım işlemleri, yalnızca bu faaliyet konusunda SPK'dan yetki belgesi, Borsa İstanbul'dan Borsa Üyelik Belgesi almış olan Borsa İstanbul üyesi yatırım kuruluşları tarafından yapılabilmektedir.

Yatırımcılar, Borsa İstanbul 'da bizzat alım - satım yapamazlar.

Borsada sermaye piyasası aracı alıp satmak isteyenler bu isteklerini Borsa üyelerine alım veya satım emirleriyle iletirler. Borsa üyeleri alım-satım emirlerini yazılı veya sözlü olarak, telefon ve benzeri iletişim araçları ile veya internet ve diğer elektronik ortamlar kanalıyla kabul edebilirler. Borsa İstanbul'da pay alım satımına ilişkin şema aşağıda yer almaktadır:

27. Menkul kıymetlerin PP'de işlem görme yöntemleri nelerdir?

Payların PP'de işlem görme yöntemleri aşağıda yer almaktadır:

- Sürekli Müzayede
- Piyasa Yapıcı Sürekli Müzayede
- Tek Fiyat (Açılış ve Kapanış Seansı)

28. Açılış Seansı ve Açılış Fiyatı nedir?

Belirli bir zaman dilimi boyunca emirlerin herhangi bir eşleşme yapılmaksızın Alım-Satım Sistemi'ne kabul edildiği ve bu süre sonunda en yüksek miktarda işlemin gerçekleşmesini sağlayan tek bir fiyat seviyesinin (Açılış Fiyatı) hesaplanarak, tüm işlemlerin bu fiyat seviyesinden gerçekleştirildiği tek fiyat yöntemiyle çalışan özel bir seans uygulamasıdır.

29. Sürekli Müzayede İşlem Yöntemi nedir?

Borsa İstanbul PP Alım-Satım Sistemi'ne iletilen emirlerin Borsa tarafından belirlenen işlem süreleri boyunca sürekli bir şekilde fiyat ve zaman önceliği kurallarına uygun olarak çeşitli işlem fiyatlarından eşleştirilmesi yöntemidir. Bu yöntemde emir sisteme iletiildiği anda karşı taraftaki (örneğin alım emri giriliyorsa satış tarafı) emirler teker teker karşılaştırılmakta ve fiyat ve zaman önceliğine göre işleme dönüşmektedir. Emirlerin işlem görme sıralamasında ilk önce fiyat, fiyatın aynı olması durumunda ise zaman önceliğine bakılmaktadır.

a) Fiyat Önceliği

Daha düşük fiyatlı satış emirlerinin, yüksek fiyatlı satış emirlerinden; daha yüksek fiyatlı alım emirlerinin, düşük fiyatlı alım emirlerinden önce işlem görmesini sağlayan öncelik kuralıdır.

b) Zaman Önceliği

Girilen emirlerde fiyat eşitliği olması halinde, Sistem'e zaman açısından daha önce kaydedilen emrin daha önce işlem görmesini sağlayan öncelik kuralıdır.

Örnek:

Alış Lot	Alış Fiyatı	Satış Fiyatı	Satış Lot
40	2,24	2,25	150
100	2,23	2,26	20
15	2,23	2,27	70
200	2,22	2,27	80
50	2,21		

Yukarıdaki tabloda görülen emirlerin bulunduğu bir pay işlem sırasına 115 lotluk 2,23 fiyatlı bir satış emri girildiğinde, sistem alım tarafındaki emirleri kontrol edecek, oradaki en iyi fiyatlı alım emrinden başlayarak (alım tarafında satış emrinin fiyat seviyesinden ve hatta daha yüksek fiyattan emir olduğu için) satış emrini alım emirleriyle eşleştirerek işlemleri gerçekleştirecektir.

Alışta bekleyen 40 lotluk emirle işlem 2,24 TL fiyattan olacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, satış emrinin 2,23 TL fiyattan verilmiş olmasına rağmen, sistemin işlemi 2,24'ten gerçekleştirmesidir. Sistem her zaman pasifte bekleyen en iyi fiyattan başlayarak işlem yaptırmaktadır.

Daha sonra emrin kalan kısmı olan 75 lot ise 2,23 seviyesinde alışta bekleyen 100 lotluk emirle (15 lotluk 2,23 fiyatlı emre göre zaman önceliği olduğu için önceliklidir) işlem görecektir ve emrin tamamı işlem görmüş olacaktır.

İşlemler sonrası işlem sırasında bekleyen emirlerin durumu aşağıdaki şekilde olacaktır:

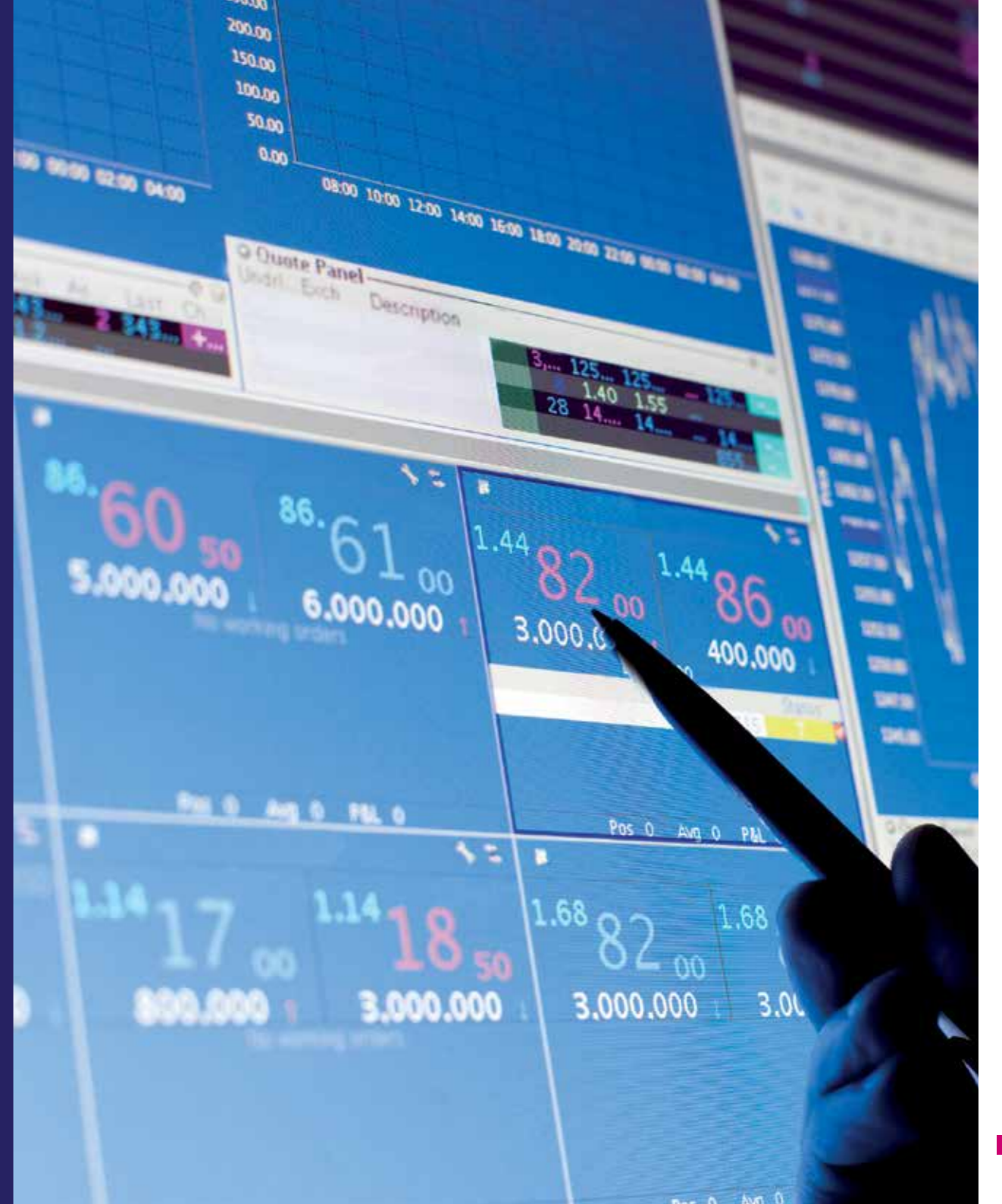
Alış Lot	Alış Fiyatı	Satış Fiyatı	Satış Lot
25	2,23	2,25	150
15	2,23	2,26	20
200	2,22	2,27	70
50	2,21	2,27	80

30. “Piyasa Yapıcı Sürekli Müzayede İşlem Yöntemi” ve “Kotasyon Emri” nedir?

Piyasa yapıcı sürekli müzayede yöntemi, Borsa İstanbul Yönetim Kurulu tarafından atanmış bir üye tarafından ilgili menkul kıymete kotasyon verme amacıyla tanımlanmış hesap veya hesaplar kullanılarak çift taraflı sürekli kotasyon (fiyat ve miktar) verilerek suretiyle o menkul kıymette işlem gerçekleşebilecek fiyat aralığının belirtildiği ve likiditenin hedeflendiği işlem yöntemidir.

Kotasyon emri; piyasa yapıcı üye tarafından iletilen, iletildiği menkul kıymette seans anındaki değerleri itibarıyla işlem gerçekleşebilecek fiyat aralığını belirleyen, alış ve satış emri şeklindeki fiyat ve miktar bildirimidir.

Kurumsal Ürünler Pazarı'nda (KÜP) işlem gören BYF'ler, aracı kuruluş varantları, sertifikalar ile halka açık piyasa değeri 10.000.000 TL altındaki menkul kıymet yatırım ortaklıklarında zorunlu olarak uygulanacak işlem yöntemidir. KÜP'te, BIST 100 Endeksi hesaplamasına dahil edilen menkul kıymetler daima sürekli müzayede yöntemi ile işlem görür. Gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ile halka açık piyasa değeri 10.000.000 TL ve üzerindeki menkul kıymet yatırım ortaklıklarında sürekli müzayede yöntemi uygulanmaktadır. BIST100 Endeksinde yer alanlar hariç olmak üzere, KÜP'te sürekli müzayede yöntemi ile işlem gören menkul kıymetler, piyasa yapıcılık için başvuru olması ve onaylanması halinde piyasa yapıcılık yöntemi ile işlem görebilir.

31. Tek Fiyat İşlem Yöntemi nedir?

Tek fiyat işlem yöntemi, belirli bir zaman dilimi boyunca emirlerin eşleştirme yapılmaksızın PP Alım-Satım Sistemi'ne kabul edilip, bu süre sonunda en yüksek miktarda işlemin gerçekleşmesini sağlayan fiyat seviyesinin hesaplandığı, tüm işlemlerin bu fiyat seviyesinden gerçekleştirildiği işlem yöntemidir.

Bu işlem yönteminin uygulandığı menkul kıymetlerde her seansta 2 kez (ilki Açılış Seansı, ikincisi Tek Fiyat Seansı olarak adlandırılan) olmak üzere, günde 4 kez fiyat belirlenir ve belirlenen tek fiyattan işlemler gerçekleştirilir.

32. Kapanış Seansı ve Kapanış Fiyatı nedir?

Kapanış seansı, normal seans sürecinden kalan -kotasyon hariç- tüm emirlerin aktarılması suretiyle, belirlenmiş zaman dilimi boyunca yeni emirlerin de herhangi bir eşleşme yapılmaksızın Sistem'e kabul edildiği ve bu süre sonunda en yüksek miktarda işlemin gerçekleşmesini sağlayan tek bir fiyat seviyesinin (Kapanış Seansı Fiyatı) hesaplanarak, tüm işlemlerin bu fiyat seviyesinden gerçekleştirildiği, tek fiyat yöntemiyle çalışan özel bir seans uygulamasıdır. PP pazarlarında sürekli müzayede ve piyasa yapıcı sürekli müzayede yöntemi ile işlem görmekte olan E (Eski) özellik kodlu menkul kıymetlerde, sadece ikinci seansın son bölümünde uygulanır. Varant, BYF'ler, sertifika, temerrüt ile rüçhan hakkı kuponu işlem sıraları kapanış seansına dahil değildir.

33. Kapanış Fiyatından İşlemler nedir?

Kapanış seansında belirlenmiş olan fiyat ile sınırlı olarak Sistem'e yeni emirlerin girilebileceği ve girilen yeni emirlerin Sistem'de kapanış seansında işlem görmediği için bu aşamaya aktarılmış kapanış seansı fiyatından beklemekte olan pasif emirlerle veya bu aşamada girilen emirlerle öncelik kuralları çerçevesinde karşılaşarak işlemlerin gerçekleştirileceği son aşamadır.

34. Tek Fiyattan İşlemler nedir?

Tek fiyat yöntemiyle işlem görmekte olan menkul kıymetlerde, 2. seansın sürekli müzayede bölümünde yapılan 2. tek fiyat belirleme aşaması sonrasında, bu aşamada belirlenen fiyat seviyesinden işlem görmediği için kalan emirlerle tek fiyattan işlemler süreci boyunca sadece belirlenen bu fiyat seviyesinden Sistem'e girilecek emirlerin karşılaşarak işlemlerin belirlenmiş olan sabit fiyattan gerçekleştirileceği aşamadır. Bu aşamada sadece ikinci seansın 2. tek fiyat aşamasında işlem görmüş menkul kıymetlerde, sadece ikinci seansın 2. tek fiyat aşamasında belirlenmiş olan fiyattan emir girişi yapılabilir ve işlemler bu fiyat seviyesinden gerçekleştirilir.

35. Seans nedir?

Borsa İstanbul'da bir menkul kıymetin ilgili olduğu piyasa ve pazarlarda, işlemlerin başlatıldığı an ile işlemlerin bitirildiği an arasında geçen süre seans olarak adlandırılır. Aynı pazarda ve aynı işlem yönteminde işlem gören tüm menkul kıymetlerin seansı aynı anda başlar ve biter.

36. PP pazarlarında hangi saatlerde işlem gerçekleştirilmektedir?

PP SEANS SAATLERİ

Pay Piyasası (Ulusal Pazar, Kurumsal Ürünler Pazarı, İkinci Ulusal Pazar, Serbest İşlem Platformu) ve Gelişen İşletmeler Piyasası (GİP)	
1. Seans	09:15 - 12:30
Açılış Seansı	09:15 - 09:35
Emir Toplama	09:15 - 09:30
Açılış Fiyatlarının Belirlenmesi ve Açılış İşlemleri	09:30 - 09:35
Piyasa Yapıcı-İlk Kotasyon Girişi	09:30 - 09:34
Sistem-Otomatik İlk Kotasyon Atama	09:34 - 09:35
Sürekli Müzayede (SM) ve Piyasa Yapıcı SM Yöntemi	09:35 - 12:30
Tek Fiyat Seansı	09:35 - 12:30
Emir Toplama	09:35 - 12:30
Tek Fiyatın Belirlenmesi	12:30 (+)

PP (Ulusal Pazar, Kurumsal Ürünler Pazarı, İkinci Ulusal Pazar, Gözaltı Pazarı*, Serbest İşlem Platformu) ve GİP	
2. Seans	14:00 - 17:40
Açılış Seansı	14:00 - 14:15
Emir Toplama	14:00 - 14:10
Açılış Fiyatlarının Belirlenmesi ve Açılış İşlemleri	14:10 - 14:15
Piyasa Yapıcı-İlk Kotasyon Girişi	14:10 - 14:14
Sistem-Otomatik İlk Kotasyon Atama	14:14 - 14:15
Sürekli Müzayede (SM) ve Piyasa Yapıcı SM Yöntemi	14:15 - 17:30

Tek Fiyat Seansı	14:15 - 17:33
Emir Toplama	14:15 - 17:30
Tek Fiyatın Belirlenmesi	17:30 - 17:33

Kapanış Seansı	17:30 - 17:40
Emir Aktarımı	17:30 - 17:33
Emir Toplama	17:33 - 17:36
Kapanış Fiyatlarının Belirlenmesi	17:36 - 17:38
Kapanış Fiyatından/Tek Fiyattan İşlemler	17:38 - 17:40
Toptan Satışlar Pazarı	
Resmi Müzayede İşlemleri (**)	10:30 - 12:00
Birincil Piyasa İşlemleri	

Rüçhan Hakkı Kuponu Pazarı (RHKP)

Payın bulunduğu pazarın içinde, aynı seans süresince gerçekleştirilecektir. RHKP'deki menkul kıymetler açılış - kapanış seansına dahil edilmez.

PP SEANS SAATLERİ

*: Gözaltı Pazarı seansı; resmi tatil nedeniyle sadece ilk seansın yapılmasının söz konusu olduğu günlerde birinci seans süresi dahilinde (09:15-12:40 saatleri arasında) yapılacaktır.

** : ME, MF, MV, MC kodlarıyla yapılan resmi müzayede işlemleri için geçerli olan seans saatlerini ifade eder.

Not: Yarım iş günü olması nedeniyle tek seans yapılacak günlerde seans, kapanış seansı ile bitirilecek olup, kapanış seansı süreci aşağıdaki şekilde uygulanacaktır.

- Emir aktarım aşaması – (3 dakika, 12:30 – 12:33)
- Emir toplama aşaması – (3 dakika, 12:33 – 12:36)
- Fiyat belirleme ve kapanış seansı işlemleri aşaması – (2 dakika, 12:36 – 12:38)
- Kapanış fiyatından / tek fiyattan işlemler aşaması – (2 dakika, 12:38 – 12:40)

37. Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerin paylarının alım satım esaslarının farklılaştırılması hangi kriterlere göre yapılmaktadır?

Borsa İstanbul'da işlem gören payların alım satım esasları menkul kıymetin işlem gördüğü pazar, menkul kıymet türü, SPK tarafından belirlenen grup uygulaması çerçevesinde farklılaştırılmaktadır. A, B, C grubu ayrımları aşağıda belirlenen esaslar doğrultusunda yapılmaktadır.

- a) Halka açık piyasa değeri 10.000.000 TL'nin ve dolaşımdaki pay sayısı 10.000.000 adetinin altında olan şirketlerin payları ile halka açık piyasa değeri 45.000.000 TL ve fiili dolaşımdaki pay oranı % 5'in altında olan şirketlerin payları B grubu,
- b) Halka açık piyasa değeri için alt ve üst sınır belirlenmeksizin Gözaltı Pazarı'nda işlem gören paylar C grubu

- c) Fiili dolaşımdaki pay sayısı 250.000'in altında kalan şirketlerin payları C grubu
- d) Borsa fiyatı birim pay değerinin 1,5 katı ve üzeri olan yatırım ortaklıklarının payları B grubu
- e) Borsa fiyatı birim pay değerinin 2 katı ve üzeri olan yatırım ortaklıklarının payları C grubu (İlgili yatırım ortaklığının piyasa yapıcısı bulunması durumunda tek fiyat yöntemi uygulanmaz, paylar piyasa yapıcılı sürekli müzayede yöntemiyle işlem görür.)
- f) Yukarıda yer alan şirketler dışındaki şirketler A grubu kapsamında değerlendirilir.

Belirlenen kriterler doğrultusunda 3 ayda bir değerlendirilmekte ve A, B ve C gruplarının kapsamı yeniden belirlenmektedir.

38. Fiili dolaşımdaki pay oranı ne demektir?

Fiili dolaşımdaki pay oranı, pay piyasalarında işlem gören payların halka açıklık oranlarını gösterir. SPK tarafından belirlenen esaslar doğrultusunda, Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. (MKK) tarafından hesaplanarak ilan edilir. SPK tarafından belirlenen esaslara göre;

- a) Kamu tüzel kişiliğinin mülkiyetindeki
- b) Şirket kurucuları ve yakın aile üyeleri (kurucu veya eşlerin üstsoy ve altsoyu, ikinci derece dahil yan soy hısımları) ile ilişkili kuruluşların (bağlı ortaklıklar, iş ortaklıkları, grup şirketleri, iştirakler vb.) sahip olduğu
- c) Şirket sermayesinin %5 ve daha fazlasına sahip

olan gerçek ve tüzel kişi ortakların sahip olduğu

- d) Şirket Yönetim Kurulu üyeleri, üst düzey yöneticilerin ve yakın aile üyelerinin (üye ve yöneticilerin veya eşlerinin üstsoy ve altsoyu, ikinci derece dahil yan soy hısımları) sahip olduğu
- e) Şirketlerin sandık ve vakıflarının mülkiyetindeki
- f) Teminat olarak verilen
- g) Hukuken kısıtlı olan ve alım satıma konu edilemeyen
- h) Yasaklı
- i) Hacizli paylar fiili dolaşımdaki pay oranı tanımı dışında tutulmaktadır.

39. Otomatik seans durdurma sistemi nedir?

SPK Borsa İstanbul ortak gözetim sisteminin devreye alınması sonrasında, fiyat ve miktar hareketlerinin pay bazında takip edilerek, önceden belirlenen şartların oluşması durumunda tamamiyle otomatik olarak çalışan seans durdurma mekanizmasıdır.

40. Otomatik seans durdurma sisteminin amacı nedir?

PP'de anormal hareketlerin ortaya çıkması halinde, yatırımcıların önceden dikkatini çekmek suretiyle tedbirli davranmalarını sağlamak ve piyasada doğru fiyat ve sağlıklı piyasa oluşmasını temin etmektir.

41. Otomatik Seans Durdurma

Sistemin işleyişi iki aşamalıdır.

Birinci Aşama (İlk Durdurma): PP sistem tarafından gerçek zamanlı olarak izlenerek herhangi bir pay sırasında anormal fiyat veya miktar hareketi meydana geldiğinde, o payın sırası sistem tarafından önceden belirlenmiş bir süre için otomatik olarak durdurulur.

Durdurmaya esas teşkil eden anormal fiyat veya miktar hareketleri, her bir payın önceden belirlenmiş bir dönemdeki geçmiş verileri dikkate alınmak suretiyle hesaplanan ortalamalarının, yine önceden belirlenmiş belirli bir katsayıyı aşması şeklinde tanımlanmıştır. Söz konusu hesaplama, seans sırasında her bir işlemin gerçekleşmesi anında otomatik olarak yapılır. Geçmiş fiyat ortalamaları, seanslık değil, 8 farklı zaman aralığında meydana gelen değişimler üzerinden hesaplanır. Başka bir ifade ile durdurma işlemi, ancak 8 farklı zaman aralığının tamamında ve aynı anda anormallik oluşması halinde uygulanır. Anormallik hesabında kullanılan geçmiş veri seti, her yeni seans ile birlikte bir seans ileriye hareket ettirilir; böylece sistemin en güncel veriler üzerinden çalışması sağlanır.

Durdurma süresi parametrik olup, başlangıçta; sürekli müzayede yöntemiyle işlem gören paylar için 15 dakika, seansın bitimine 15 dakikadan az süre kalmış ise seansın kalan süresi olarak belirlenmiştir. Tek fiyat yöntemiyle işlem gören paylarda ise işlem yapısı nedeniyle seanslık durdurma söz konusu olmaktadır.

Durdurmanın gerçekleşmesi halinde, pay sırasının anormal fiyat veya miktar hareketi nedeniyle geçici olarak durdurulduğu bilgisi ile işlemlerin ne zaman yeniden başlayacağı hususu sistem tarafından otomatik bir şekilde ve durdurma ile eşanlı olarak KAP aracılığıyla kamuya duyurulur.

Durdurma süresi geçtikten sonra paydaki işlemler yine otomatik olarak başlatılır.

İkinci Aşama (İkinci Durdurma ve Brüt Takas Uygulamasına Geçme): Birinci durdurma sonrasında seans yeniden açıldıktan sonra paydaki işlemler belli bir süre takip edilerek durdurmaya esas teşkil eden anormallüğün devam edip etmediği kontrol edilir. Daha önce yapılan durdurmanın etkisiz kalması, başka bir deyişle durdurmaya esas teşkil eden anormallüğün devam etmesi ve önceden belirlenen diğer şartların oluşması halinde, seans yine sistem tarafından gün sonuna kadar durdurulur ve yeni bir tedbir olarak, ertesi gün işlemlerinden başlamak üzere brüt takas uygulamasına geçilir.

Brüt takas uygulama süresi de parametrik olup, başlangıçta, tüm paylar için 15 gün olarak uygulanır.

Bu aşamada da, ilgili payda sistem tarafından brüt takas uygulamasına geçildiği ve brüt takas süresinin ne kadar uygulanacağı bilgisi ikinci durdurma ile eşanlı ve otomatik olarak KAP'ta duyurulur.

42. Pay alım satım emri nasıl verilir?

PP'de emirler aşağıdaki emir tiplerinden biri kullanılarak verilebilir:

a) Normal Emirler:

İşlem birimi halinde verilmiş, tam olarak bir lot ve katlarından oluşan emirlerdir. Normal emirler şu şekillerde verilebilir:

1- Limit Fiyatlı Emirler:

Fiyat ve miktarın belirtildiği emirlerdir. Emrin gerçekleşmeyen bölümü sistemde pasif olarak geçerlilik süresi kadar bekler.

2- Kalanı İptal Et Emirleri (KİE):

Bir defada girilebilecek emirleri miktarı sınırına bağlı kalmaksızın, fiyat ve miktar belirtilerek girilen ve emrin girildiği anda karşılanmayan bölümünün otomatik olarak iptal edildiği emir türüdür.

3- Özel Limit Fiyatlı Emirler (OLFE):

Tanımlanan fiyata kadar olan karşı emirlerin tümünü gerçekleştirmek amacıyla girilen emirlerdir.

4-Özel Limit Değerli Emirler (OLDE):

Özel limit fiyatlı emirlerin belirli bir tutar sınırı konmuş şeklidir. Özel limit fiyatlı emre ilaveten maksimum işlem değeri yazılır. Sistem, belirtilen tutardan fazla olmamak şartıyla, belirtilen fiyat seviyesine kadar, en iyi fiyatlı emirlerden başlayarak tüm fiyat seviyelerinde işlem gerçekleşmesine olanak sağlayacaktır. Eğer belirtilen fiyat seviyesine ulaşmadan girilen tutar karşılandıysa, karşılanan tutardan fazla işlem olmasına sistem izin vermeyecektir.

5- Açılış Fiyatlı Emirler (AFE):

Açılış Seansı süresince yalnızca miktar belirtilerek fiyatsız girilen emirlerdir. Açılış fiyatından işlem görürler. Öncelik açısından açılış fiyatına eşit ve daha iyi limit fiyatlı emirlerden sonra gelir, kendi aralarında ise zaman önceliğine göre sıralanırlar.

6-Kapanış Fiyatlı Emirler (KAPE):

Kapanış Seansı süresince yalnızca miktar belirtilerek fiyatsız girilen emirlerdir. Kapanış fiyatından işlem görürler. Öncelik açısından kapanış fiyatına eşit ve daha iyi limit fiyatlı emirlerden sonra gelir, kendi aralarında ise zaman önceliğine göre sıralanırlar.

b) Özel Emirler:

Menkul kıymet bazında belirlenen pay sayısını aşan emirlerdir. Özel emirler bölünemez ve bir bütün olarak alınıp satılır. Girilen özel emrin, karşısında girilmiş eşit, daha iyi fiyatlı ve girilen emri bütünüyle karşılayacak miktarda limit fiyatlı emirler varsa işlem gerçekleştirilmez.

43. Emir ve işlemler Borsa İstanbul tarafından nasıl iptal edilebilir?

Aşağıdaki şartların varlığı halinde, iki veya daha fazla Borsa üyesinin başvurusu üzerine ya da resen (doğrudan doğruya), üye ve/veya menkul kıymet bazında bekleyen emirler ve/veya gerçekleşen işlemler belirli bir zaman dilimi içinde veya zaman dilimine bağlı olmaksızın iptal edilebilir.

- a) Bilgisayar ortamından kaynaklanan hatalar
  - b) Üyelerden en az birinin hatalı emri veya Borsa uzmanı tarafından hatalı emir girişi sonucunda gerçekleşen işlemler
  - c) Borsa İstanbul düzenlemeleri kapsamında belirtilen ve yapay fiyat ve piyasa oluşturulmasında yasaklanan hallerin herhangi birinin var olduğunun tespiti
  - d) Üyelerin ve/veya menkul kıymetlerin işlemlerini durduracak diğer maddi unsurların ortaya çıkması hali
- İptal kararları en geç verildikleri günü izleyen ilk iş günü KAP'ta ilan edilir.

44. PP bünyesinde hangi pazarlar bulunmaktadır?

PP'de; aşağıda belirtilen dört pazar bulunmaktadır.

- a) Ulusal Pazar
- b) Kurumsal Ürünler Pazarı
- c) İkinci Ulusal Pazar
- d) Gözaltı Pazarı

Ayrıca; Toptan Satışlar Pazarı, Resmî Müzayede Pazarı, Birincil Piyasa, Temerrüt ve Rüşhan Hakkı Kupon Pazarı (RHKP) gibi geçici olarak açılan pazarlar da PP'de yer almaktadır.

Bunun yanı sıra; SPK tarafından payları Borsa İstanbul'da işlem görmeyen halka açık şirketlerin finansal durumlarının ve halka açıklık yapılarının değerlendirilmesi sonucunda SPK kaydındaki bazı şirketlerin paylarının, Borsamızda işlem görmesine karar verilmiştir. Bu doğrultuda, SPK tarafından belirlenen şirketlerle ilgili olarak Serbest İşlem Platformu (SİP) oluşturulmuştur.

45. Ulusal Pazar nedir?

Borsa İstanbul kotunda bulunan ve asgari tedavül kriterlerini haiz şirketlerin paylarının güven ve istikrar içerisinde işlem gördüğü pazardır.

46. Kurumsal Ürünler Pazarı (KÜP) neden kurulmuştur?

KÜP, daha önce Ulusal Pazar'da işlem görmekte olan menkul kıymet yatırım ortaklıkları, gayrimenkul yatırım ortaklıkları, girişim sermayesi yatırım ortaklıkları, borsa yatırım fonları katılma payları yapılandırılmış ürünler başlığı altında işlem gören aracı kuruluş varantları, sertifikalar ve diğer yapılandırılmış ürünlerin ayrı bölümler halinde özel bir pazar bünyesinde işlem görmelerini ve fiyatlarının düzenli, şeffaf bir piyasada, rekabet koşulları içinde oluşmasını temin etmek üzere kurulmuş olan pazardır.

47. İkinci Ulusal Pazar nedir?

Kotasyon Yönetmeliği'ndeki kotasyon koşullarını sağlayamayan şirketler ile gelişme ve büyüme potansiyeli taşıyan küçük ve orta ölçekli işletmelerin sermaye piyasalarından kaynak temin etmelerine olanak sağlamak, söz konusu şirketlerden Borsa İstanbul'da işlem görmesi uygun görülenlerin paylarına likidite sağlamak ve bu payların fiyatlarının düzenli, şeffaf bir piyasada, rekabet koşulları içinde oluşmasını temin etmek için kurulan pazardır.

48. Gözaltı Pazarı nedir?

Gözaltı Pazarı payları Borsa İstanbul'da işlem gören şirketler ve/veya pay işlemleri ile ilgili olağan dışı durumların ortaya çıkması, payları Borsa İstanbul'da işlem gören şirketler tarafından kamunun zamanında, tam, sürekli olarak aydınlatılmaması ve mevcut düzenlemelere uyum konusunda gerekli özenin gösterilmemesi, yatırımcıların haklarının korunmaması ve kamu yararı gereği paylarının Borsa İstanbul kotundan çıkarılması sonucunu doğurabilecek gelişmelerin oluşması nedeniyle şirketlerin izleme ve inceleme kapsamına alınması durumlarında sürekli gözetim, denetim ve izleme ortamında, yatırımcıların devamlı ve zamanında bilgilendirilmesini sağlayacak önlemlerle birlikte, paylarının Borsa İstanbul bünyesinde işlem görebileceği organize bir pazar oluşturmak ve söz konusu şirketlerin paylarına yatırım yapmış tasarruf sahiplerine likidite olanağı sunmak amacıyla kurulmuştur.

49. Toptan Satışlar Pazarı nedir?

Önceden alıcıları belirli olan veya olmayan, belli bir miktarın üzerindeki pay işlemlerinin Borsa İstanbul'da güven ve şeffaflık ortamında gerçekleştirilebilmesi için oluşturulan süreli bir pazardır.

50. Lot ne demektir?

Bir sermaye piyasası aracının, kendisi veya katları ile işlem yapılabilecek asgari sayısını veya değerini ifade eder. PP'de işlem birimi olarak lot kullanılır. Kural olarak 1 lot 1 adet pay veya 1 TL nominal değerli payı ifade eder. Varant-sertifika piyasasında 1 lot 1 adet varantı-sertifika ifade etmektedir. BYF pazarında 1 lot 1 adet katılma payını temsil etmektedir.

51. İşlem hacmi ne demektir?

Gerçekleşen her sözleşmedeki işlem miktarı ile işlem fiyatının çarpılması sonucu bulunan hacimdir. Tüm payların işlem hacimleri toplamı, PP'nin toplam işlem hacmini oluşturur.

52. İşlem miktarı ne demektir?

Bir piyasada, bir seansta ya da belli bir dönemde alınıp satılan (el değiştiren) menkul kıymet adedidir. İşlem miktarı, her işlem günü, her iki seansın işlemleri için ayrı ayrı pay bazında yayımlanır. Farklı pazarlarda işlem gören menkul kıymetlerin gerçekleşen işlem miktarları toplandığında, PP'nin o güne ait toplam işlem miktarı ortaya çıkar.

53. Ağırlıklı ortalama fiyat nedir, nasıl hesaplanır?

Bir sonraki seansta uygulanacak baz fiyatın hesaplanmasına esas teşkil eden, payın miktar ağırlıklı fiyatıdır. Payların ağırlıklı ortalama fiyatları hesaplanırken, fiyatı tescil edilen normal emirlerin karşılaşması sonucu değişik fiyattan ve miktarlardan gerçekleşen işlemler dikkate alınır. Fiyatın tescil edilmesi için işlemin lot işlemi olması yani özel emir işlemi şeklinde olmaması gerekir.

54. Baz fiyat nedir, nasıl hesaplanır?

Baz fiyat, bir seans süresince o payın işlem görebileceği üst ve alt fiyat limitlerinin belirlenmesine esas teşkil eden fiyattır. Baz fiyat, payın en son işlem gördüğü seanstaki ağırlıklı ortalama fiyatının en yakın fiyat adımına yuvarlanması ile bulunur.

Baz Fiyat Hesaplanmasına İlişkin Örnek:

ABCDE.E payının 1. Seans sonunda ağırlıklı ortalama fiyatı 30,33 TL'dir. Bir sonraki seans payın Baz Fiyatı ve uygulanacak fiyat adımı kaç TL'dir?

İlk önce 30,33'ün Baz Fiyat Adım Tablosunda hangi aralığa düştüğüne bakılır.

Bu aralık 10,05-100,00 aralığıdır ve bu aralıkta fiyat adımı 0,05 TL'dir (5 Kr). Yani bu aralıkta emir girişinde 5 Kr ve katlarına uyan fiyatlarda emir girilebilir.(30,25; 30,30; 30,35; 30,40...). 30,33 bu kurala uymamaktadır. Dolayısıyla yuvarlanması gerekmektedir.

Olası fiyat seviyelerinden 30,33'e alttan ve üstten en yakın adıma uygun iki fiyat seviyesi 30,30 ve 30,35'dir. 30,33 fiyatı 30,35'e daha yakın olduğundan yukarı doğru yuvarlanmış ve baz fiyat 30,35 olarak belirlenmiştir.

55. PP'de gerçekleşen işlemlerin sorgusunda alıcı ve satıcı taraf bilgileri açıklanıyor mu?

PP Alım Satım Sisteminde gerçekleşen işlemler sorgusunda yer alan işleme taraf üye kodları ve aktif emir sorgusunda yer alan karşı üye kodları seanslar süresince gösterilmemektedir. Seans süresince veri yayın kuruluşlarına gönderilen gerçekleşen işlemler, alıcı ve satıcı taraf bilgisi olmadan gönderilmektedir. Ancak gün sonunda o güne ilişkin tüm işlemler, taraf bilgileri ile veri yayın kuruluşlarından ücret karşılığı temin edilebilmektedir. Diğer taraftan, üyeler tarafından seans sonlarında alınan işlem defterlerinde karşı üye kodları yer almamaktadır. Üyeler karşı üye kodlarının gösterildiği işlem defterlerini T+1 günü, gün sonunda alabilmektedir.

56. PP'de emir iptali nasıl yapılır?

PP'de işlem gören tüm menkul kıymetlerde emir iptali koşulsuz olarak serbesttir. Bu kapsamda emir iptali, açılış seansında olduğu gibi seansın sürekli müzayede bölümünde de koşulsuzdur. Emir iptali, PP'de işlem yapan yatırım kuruluşlarının sisteme erişim izni verdikleri tüm kullanıcılar tarafından yapılabilir. PP Alım Satım Sisteminde bekleyen normal ve özel alış-satış emirlerinin tek tek, emir bazında iptal edilmesi mümkündür. Emir tamamen iptal edilebileceği gibi miktarı da azaltılabilir.

Emir iptalinin serbest bırakılması kapsamında KÜP ile varant ve sertifika pazarlarında piyasa yapıcı olarak işlem görecekt menkul kıymetlerde girilmiş olan kotasyon emirlerinin koşulsuz olarak iptal edilmesi söz konusu değildir, ancak, minimum kotasyon miktarına kadar azaltılabilir.

Normal emirler için sistemde emir iptali, fiyat kötüleştirme (alış emrinde fiyatın düşürülmesi, satış emrinde yükseltilmesi) ve miktar azaltımı durumlarında azaltılan her bir emrin azaltılan kısmının ve iptal edilen emrin tamamının işlem hacmi üzerinden milyonda 2,5 oranında ücret alınır.

Emrin fiyatının piyasadaki en iyi fiyat seviyesinde olduğu cari fiyat seviyesindeki emirlerde, emirlerin Sisteme iletilmesini takiben emir iptali, fiyat kötüleştirme ve miktar azaltımı durumlarında azaltılan her bir emrin azaltılan kısmının ve iptal edilen emrin tamamının işlem hacmi üzerinden

- 30 saniyeye kadar yüz binde 4
- 30 saniye ile bir dakika arasında yüz binde 2
- 1 dakika ve sonrasında ise yüz binde 1 oranında

ücret alınmaktadır. Ücretler yatırım kuruluşu bazında tahakkuk ettirilir ve aylık Borsa payları ile birlikte üyelere bildirilir.

Bu ücretin yatırım kuruluşlarının müşterileri olan yatırımcılara yansıtılıp yansıtılmaması, yatırımcı ile yatırım kuruluşu arasındaki anlaşmaya bağlıdır.

57. Fiyat adımı nedir?

Fiyat adımı, her pay fiyatı için bir defada gerçekleşebilecek en küçük fiyat değişimidir. Payların fiyat adımları, baz fiyatlarına göre belirlenir. Aşağıdaki tablolarda baz fiyat aralıkları ve bu aralıkların her biri için, fiyat adımları tanımlanmıştır. Emir girilirken bu fiyat adımlarına uyulması zorunludur.

Paylar

Baz Fiyat Aralığı ₺	Fiyat Adımı ₺
0,01	10,00
10,05	100,00
100,50	ve üzeri

Borsa Yatırım Fonları

Baz Fiyat Aralığı ₺	Fiyat Adımı ₺
0,01	10,00
10,02	100,00
100,25	ve üzeri

58. Seans içinde fiyat marjı uygulaması nasıldır?

Her pay için, seans içinde işlem görebileceği en düşük (taban) ve en yüksek (tavan) fiyatlar, o pay için “fiyat aralığı”nı oluşturur. Mevcut uygulamada, PP’de fiyat aralıkları baz fiyatın %10 (fiyat marjı) altı ve üstü ile sınırlıdır (istisnai durumlarda farklı marj uygulamaları söz konusudur). Varantlarda ve sertifikalarda baz fiyat bulunmadığı için serbest marj uygulanmaktadır.

59.Referans fiyat nedir?

Payların veya rüçhan haklarının işlem görebileceği en üst ve en alt fiyat limitlerinin belirlenmesine esas teşkil etmeyen, baz fiyat oluşuncaya kadar referans değer olarak kullanılması amacıyla hesaplanan fiyattır. Rüçhan haklarının işlem görmeye başlayacağı ilk gün ve bazı şirket birleşmelerinde şirketin sırasında tescil edilen bir işlemin gerçekleştiği ilk seans sonuna kadar kullanılmak üzere, Borsa tarafından bir referans fiyat ilan edilmektedir.

60. Rüçhan Hakkı Kupon Pazarı (RHKP) nedir?

Borsa İstanbul’da işlem gören şirketlerin, nakdi sermaye artışı yapmak üzere belirledikleri rüçhan hakkı kullanma süresi içinde söz konusu payın üzerinde bulunan yeni pay alma kuponunun alınıp satılabilmesi için açılan pazardır. Sermaye artırımına katılmak istemeyen pay sahipleri yeni pay alma kuponlarını ilgili payın RHKP’nin açık olduğu süre içerisinde, paydan bağımsız olarak satabilirler.

61. Resmi Müzayede İşlemi nedir?

Mahkemelerin, icra dairelerinin ve diğer resmi dairelerin PP’de menkul kıymet satım işlemleri yaptırılmaları için Borsa İstanbul’a yazılı olarak müracaat etmek zorunda oldukları işlemlere resmi müzayede işlemi denir. Resmi müzayede satışı için yapılacak yazılı başvuruda Borsa İstanbul Genel Müdürlüğü tarafından istenen bilgi ve belgelerin yanı sıra, satışı talep edilen kıymetlerin MKK nezdinde haczinin yapıldığını teyit eden bilgi ve belgelerin yer alması esastır. Sadece PP’de işlem gören menkul kıymetler için Borsa İstanbul’da resmi müzayede işlemi yapılabilir.

1 Haziran 2011 tarihinden itibaren resmi müzayede satış işlemleri kıymetlerin bulunduğu yatırım kuruluşu aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Yatırım kuruluşunun faaliyette olmaması durumunda ise resmi müzayede satış işlemleri Borsa tarafından yürütülmektedir.

62. SİP nedir?

SPK’nın 3 Haziran 2011 tarih ve 17/519 sayılı toplantısında; payları Borsa İstanbul’da işlem görmeyen halka açık şirketlerin finansal durumlarının ve halka açıklık yapılarının değerlendirilmesi sonucunda SPK kaydındaki bazı şirketlerin paylarının, Borsamızda işlem görmesine karar verilmiştir. SPK tarafından belirlenen şirketlerle ilgili olarak SİP oluşturulmuştur. Söz konusu Platformun işleyiş usul ve esasları Borsamızın 30.12.2011 tarih ve 386 sayılı Borsa

İstanbul Genelgesi ile düzenlenmiş ve işlemlere 10 Mayıs 2012 tarihinde başlamıştır.

SİP’te işlemler, PP pazarlarındaki seans saatleri içinde gerçekleşir ve “tek fiyat sistemi” uygulanır. SİP’te gün içinde 4 kez emir toplanarak fiyat belirlenir.

SİP’te işlem görecekt şirket payları ilk işlem görmeye başladığında ilk işlem gerçekleşinceye kadar serbest marj uygulanır. İlk işlemin olduğu seansı izleyen seans, gerçekleşen işlemlerin ağırlıklı ortalama fiyatı üzerinden baz fiyat ve fiyat değişim sınırları hesaplanır ve uygulanır. Fiyat değişim sınırlarının hesaplanmasında kullanılacak fiyat marjı % 10’dur.

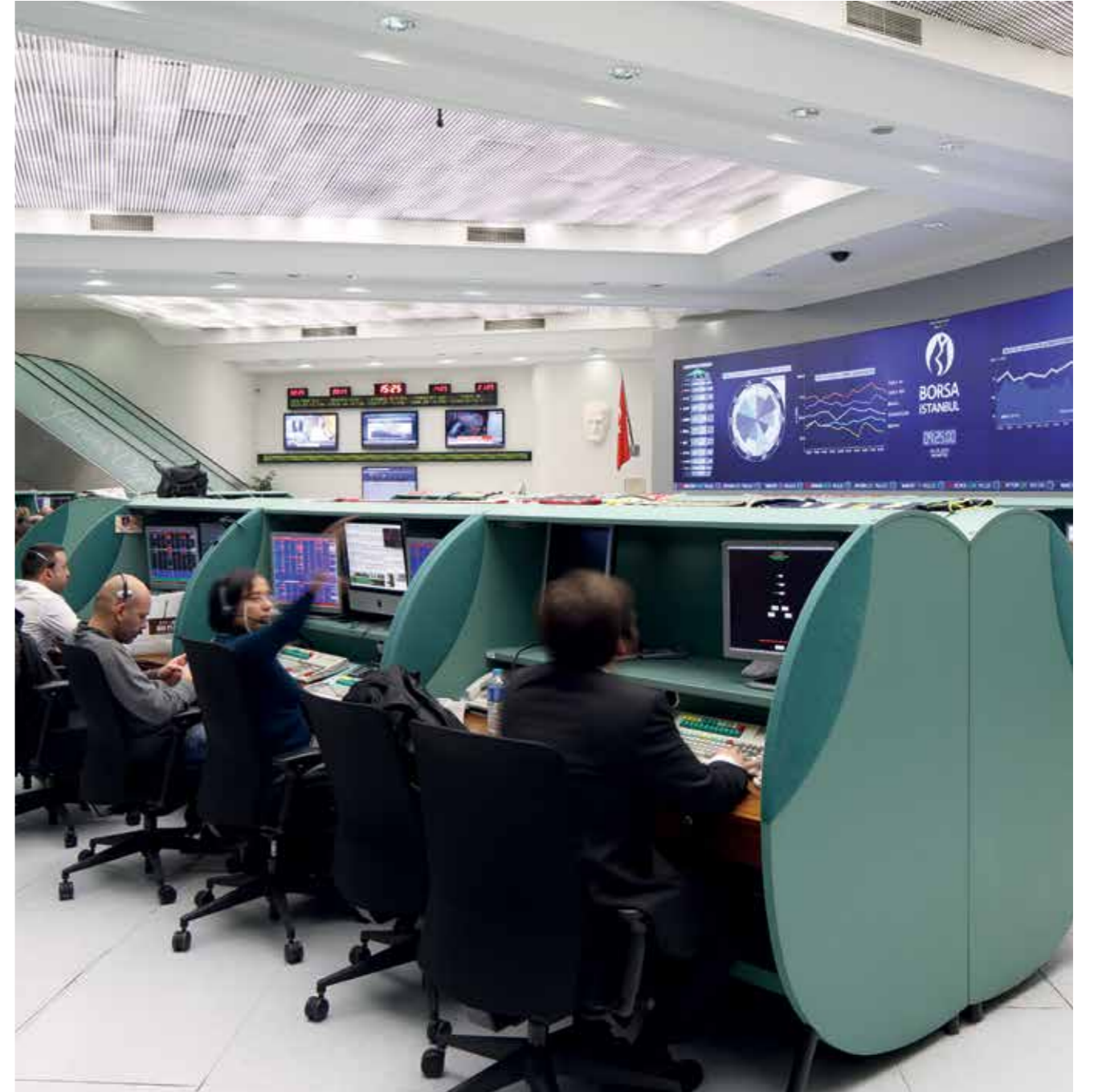
SİP’te işlem gören paylar brüt takas uygulamasına tabi olup açığa satışa ve kredili menkul kıymet işlemlerine konu edilemezler.

63. Likidite sağlayıcılık nedir?

Likidite sağlayıcılık faaliyeti, fiyat istikrarını sağlamaktan bağımsız olarak, kapsam dahilindeki payların likiditesini, dolayısıyla payların işlem görme kabiliyetini artırmaya yönelik isteğe bağlı bir faaliyettir.

Likidite sağlayıcılık, Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar ve Kurumsal Ürünler Pazarında piyasa yapıcılı sürekli müzayede ve tek fiyat işlem yöntemi ile işlem gören payların dışında kalan ve Borsa tarafından belirlenen kriterleri sağlayan paylarda uygulanabilir.

Borçlanma Araçları Piyasası

64. Borçlanma Araçları Piyasası (BAP) nedir?

BAP, yatırımcıların menkul kıymetlere yapacakları yatırımların fiyatlarının piyasada rekabet ortamında belirlenmesini ve istenildiği anda nakde dönüştürülebilmesini sağlamak amacıyla 17 Haziran 1991 tarihinde kurulmuştur. BAP, hem kesin alım-satım işlemleri hem de repo-ters repo işlemleri için tek organize piyasadır.

65. BAP'ta işlem görebilen sermaye piyasası araçları nelerdir?

Piyasada, Türk Lirası ve döviz ödemeli ihraç edilen; borçlanma araçları, menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları, kira sertifikaları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), tarafından ihraç edilen likidite senetleri ile Borsa İstanbul Yönetim Kurulu tarafından işlem görmesine karar verilen diğer sermaye piyasası araçları işlem görebilir.

66. BAP'ta hangi pazarlar vardır?

BAP'ta, SPK düzenlemeleri çerçevesinde nitelikli yatırımcılara ihraç edilecek borçlanma araçlarının satış işlemlerinin (birinci el) gerçekleştirildiği Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı ve ikinci el işlemlerinin gerçekleştirildiği Kesin Alım-Satım Pazarı, Repo-Ters Repo Pazarı, Bankalararası Repo-Ters Repo Pazarı, Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı ve Pay Senedi Repo Pazarı bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından ihraç edilen dış borçlanma araçlarının ("Eurotahvil") işlem gördüğü Uluslararası Tahvil Pazarı ve Eurotahvil Pazarlıklı İşlemler Platformu 13 Eylül 2013 tarihi itibarıyla BAP bünyesine dahil edilmiştir.

67. BAP'ta kimler işlem yapabilir?

BAP'ta;

- a) TCMB,
- b) Borsa üyeleri,
- c) SPK'dan yetki belgesi almak koşuluyla bankalar işlem yapabilirler.

Yatırımcılar, BAP'ta kendileri doğrudan alım-satım yapamazlar. BAP'ta alım satım işlemleri, yalnızca Borsa İstanbul üyesi yatırım kuruluşları aracılığı ile yapılabilmektedir.

68. BAP'ta hangi saatlerde işlem yapılmaktadır?

	Aynı Gün Valörlü	Öğlen Arası	İleri Valörlü
Kesin Alım Satım Pazarı	09:15 - 14:00	12:00 - 13:00	09:15 - 17:00
Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı	09:15 - 14:00	12:00 - 13:00	09:15 - 14:00
Repo Ters Repo Pazarı	09:15 - 14:00	12:00 - 13:00	09:15 - 17:00
Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı	09:15 - 14:00	12:00 - 13:00	09:15 - 17:00
Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı	09:15 - 14:00	12:00 - 13:00	09:15 - 17:00
Pay Senedi Repo Pazarı	09:35 - 12:00	12:00 - 14:15	09:35 - 17:00
Uluslararası Tahvil Pazarı	-	12:00 - 13:00	09:15 - 17:00

69. BAP pazarlarında hangi işlemler yapılmaktadır?

Piyasada; doğrudan alım ve doğrudan satım işlemleri, geri alım vaadi ile satım ve geri satım vaadi ile alım (repo-ters repo) işlemleri yapılabilir.

Piyasada işlemler Borsa İstanbul tarafından belirlenen sürelerde valörlü olarak gerçekleştirilir. Üyeler, mevcut olan veya satın aldıkları fakat henüz teslim almadıkları ya da Hazine ihalesinden alınmış fakat teslim alınmamış menkul kıymetler ile SPK düzenlemelerince ödünç alınan menkul kıymetler üzerinde işlem yapabilirler.

SPK düzenlemeleri çerçevesinde nitelikli yatırımcılara ihraç edilecek borçlanma araçlarının satış işlemleri Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı'nda gerçekleşir. Bu Pazar'da sadece özel sektör borçlanma araçlarının ihracı yapılabilir; kamu menkul kıymetlerinin ihracı yapılmaz.

70. BAP'ta emirler nasıl işleme konulur?

BAP'da alım satım işlemleri, üyeler tarafından Borsaya iletilen emirlerin rekabet koşulları altında karşılaştırılması suretiyle gerçekleşir. Alım satım sistemi çok fiyat ve sürekli müzayede yöntemi ile çalışır. Bu yöntemde göre seans süresince bir menkul kıymette pek çok farklı fiyattan alım satım işlemi gerçekleştirilebilir. Bireysel ve kurumsal yatırımcılar emirlerini doğrudan BAP'a iletemezler, ancak bir yatırım kuruluşu vasıtasıyla emirlerini iletebilirler.

BAP alım satım sistemine iletilen teklif ve taleplerden; doğrudan alım emirlerinde en yüksek fiyatlı/en düşük oranlı emirler, doğrudan satım emirlerinde en düşük fiyatlı/en yüksek oranlı emirler, repo emirlerinde oranı en yüksek olan emirler, ters repo emirlerinde oranı en düşük olan emirler, repo ters repo işlemine konu olacak menkul kıymetin belirli olması halinde ise aynı oranlı repo emirlerinde en düşük menkul kıymet fiyatına sahip emirler, aynı oranlı ters repo emirlerinde en yüksek menkul kıymet fiyatına sahip emirler gerçekleştirme önceliğine sahiptir. Fiyat eşitliği halinde, sisteme zaman açısından daha önce kaydedilen emirler öncelikle karşılanır.

71. BAP'ta en düşük ve en yüksek emir büyüklükleri nelerdir?

BAP'ta en düşük ve en yüksek emir büyüklüklerine ait bilgiler aşağıdaki tabloda bulunmaktadır.

Emir Büyüklükleri

Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı ( )	Normal Emirler Pazarı	Küçük Emirler Pazarı
Nitelikli yatırımcılara ihraç edilecek borçlanma araçları	50.000 (minimum)	-
Kesin Alım-Satım Pazarı	Normal Emirler Pazarı	Küçük Emirler Pazarı
DİBS (₺)	100.000 (minimum) 10.000.000 (maksimum)	1.000 (minimum) 99.000 (maksimum)
DİBS (\$ / €)	10.000 (minimum) 10.000.000 (maksimum)	-
TCMB Likidite Senetleri (₺)	100.000 (minimum) 10.000.000 (maksimum)	1.000 (minimum) 99.000 (maksimum)
Gayrimenkul Sertifikaları (₺)	1.000 (minimum) 10.000.000 (maksimum)	1 (minimum) 999 (maksimum)
Diğer Sermaye Piyasası Araçları (₺ / \$ / €)	10.000 (minimum) 10.000.000 (maksimum)	-
Repo-Ters Repo İşlemleri ( )	Normal Emirler Pazarı	Küçük Emirler Pazarı
Repo-Ters Repo Pazarı	500.000 (minimum) 10.000.000 (maksimum)	1.000 (minimum) 499.000 (maksimum)
Bankalararası Repo-Ters Repo Pazarı	100.000 (minimum) 10.000.000 (maksimum)	-
Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı	10.000 (minimum) 10.000.000 (maksimum)	-
Pay Senedi Repo Pazarı	10.000 (minimum) 3.000.000 (maksimum)	-
Eurotahvil İşlemleri		
Uluslararası Tahvil Pazarı (\$ / €)	10.000 (minimum) 5.000.000 (maksimum)	-
Eurotahvil Pazarlıklı İşlemler Platformu	ilan edilen minimum kupür büyüklüğü üzerinden 1.000 \$ / € ve katları şeklinde iletir.	-

72. BAP'ta Takas ve Valör Süreleri Nasıldır?

BAP'da gerçekleşen işlemlerin takası Takasbank A.Ş. tarafından gerçekleştirilir. BAP'ta takas valör gününde gerçekleşir, işlem hangi valörle gerçekleşmişse takası o tarihte gerçekleşir.

Valör; işlemin takasının gerçekleşeceği tarihi ifade eder bir başka deyişle menkul kıymet ve paranın el değiştireceği tarih anlamındadır. İşlemlerde uygulanabilecek minimum ve maksimum valör süreleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

	Kesin Alım Satım Pazarı		Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı		Repo Ters Repo Pazarı		Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı		Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı		Pay Senedi Repo Pazarı		Uluslararası Tahvil Pazarı	
	En az	En çok	En az	En çok	En az	En çok	En az	En çok	En az	En çok	En az	En çok	En az	En çok
DİBS, GOS	t	t+90	t	t+7	t	t+7	t	t+7	t	t+7	t	t+2		
Diğer	t	t+30	t	t+7					t	t+7	t	t+2		
DİBS döviz ödemeli	t+1 (iş günü)	t+90	t+3 (iş günü)	t+7	t	t+7	t	t+7						
Diğer döviz ödemeli	t+1 (iş günü)	t+30	t+3 (iş günü)	t+7									t+1 (iş günü)	t+15

Gelişen İşletmeler Piyasası

73. Gelişen İşletmeler Piyasası (GİP) nedir?

Gelişme ve büyüme potansiyeline sahip şirketlerin sermaye piyasalarından fon sağlamak amacıyla ihraç edecekleri payların işlem görebileceği şeffaf ve düzenli bir ortam yaratmak amacıyla kurulan piyasadır.

GİP'te, SPK tarafından kayda alınmış, ancak Kotasyon Yönetmeliği'nde tanımlanmış kotasyon şartlarını sağlayamayan şirketleri payları işlem görebilmektedir. Şirketlerin GİP'e kabulü için karlılık, sermaye büyüklüğü, faaliyet süresi, piyasa değeri gibi herhangi bir sayısal koşul aranmamaktadır. Şirketlerin GİP'e başvuruda bulunabilmesi için Borsamız tarafından yetkilendirilmiş bir piyasa danışmanı ile en az iki yıl süreyle geçerli bir piyasa danışmanlığı anlaşması imzalamış olması gerekmektedir.

GİP, gelişme ve büyüme potansiyeline sahip ve düşük maliyetle fon ihtiyacını karşılamak isteyen şirketler için ara bir piyasa olarak oluşturulmuştur. GİP'te işlem göreceği şirketlerin zaman içerisinde PP pazarlarına geçiş yapmaları amaçlanmıştır.

74. GİP Listesi nedir ve GİP Listesi'ne kabul başvurusu hangi paylar için yapılır?

GİP Listesi, GİP'te işlem görebilecek payları gösteren listedir. GİP Listesi'ne kabul başvurusu, anonim şirketlerin mevcut ortaklarının yeni pay alma haklarının kısmen veya tamamen kısıtlanması suretiyle sermaye artırımının sonucunda ihraç edilecek paylar için yapılması gerekmektedir.

75. PP ile GİP arasındaki temel farklar nelerdir?

Pay Piyasası	Gelişen İşletmeler Piyasası
Başvuru Şekli Açısından	
Şirketler, PP'de işlem görebilmek için Kotasyon Yönetmeliği'ne tabi olarak Borsa İstanbul'a başvuruda bulunur.	Şirketler GİP'te işlem görebilmek için GİP Yönetmeliği'ne tabi olarak Borsa İstanbul'a başvuruda bulunur.
Kotasyon Yönetmeliği'nde Borsa İstanbul kotuna alınarak kot içi pazarda işlem görebilmek için nicelik ve/veya niteliğe ilişkin kriterler (karlılık, faaliyet süresi, sermaye büyüklüğü, piyasa değeri gibi unsurlara bağlanmış şartlar) tanımlıdır. Kot dışı pazarlarda işlem görmek için değerlendirmeler ise ilgili genelgeler çerçevesinde yapılır.	GİP Yönetmeliği'nde başvurunun kabulü için nitelik veya niceliğe ilişkin bir kriter tanımlanmamıştır.
Gerekli inceleme Borsa İstanbul tarafından yapılır, şirket kot içi veya kot dışı pazarlardan uygun olanında Borsa İstanbul Yönetim Kurulu kararı ile işlem görebilir.	Gerekli inceleme piyasa danışmanı kuruluş tarafından yapılır ve inceleme sonuçları bir rapor ve ekli belgelerle Borsa İstanbul'a sunulur. Piyasa danışmanının şirket hakkında hazırladığı raporda olumlu görüş belirtmesi halinde Yönetim Kurulu kararı ile şirket payları GİP Listesi'ne alınabilir.
PP'de mevcut ortakların sahip oldukları paylar işlem görebilir.	GİP'te ortak satışı yolu ile halka arza izin verilmediğinden mevcut ortakların sahip olduğu paylar işlem göremez.
İşlem Görme Açısından	
Halka arz yöntemiyle gelebilir. Halka arz sermaye artırımı ve/veya ortak satışı şeklinde yapılabilir. Borsa İstanbul tarafından, kot içi pazarda halka arzın en az 500 gerçek ve tüzel kişiye yapılmış olması şartı aranır.	Halka arz yöntemiyle gelebilir. Sadece sermaye artırımı şeklinde yapılabilir. Kişi sayısında herhangi bir sınırlama yoktur.

Pay Piyasası	Gelişen İşletmeler Piyasası
İşlem Yöntemi Açısından	
Sürekli Müzayede Yöntemi, Piyasa Yapıcı Sürekli Müzayede Yöntemi, Tek Fiyat İşlem Yöntemi uygulanmaktadır.	Piyasa Yapıcı Sürekli Müzayede Yöntemi ve/veya Tek Fiyat İşlem Yöntemi uygulanmaktadır.
SPK, Borsa İstanbul ve MKK'ya Ödenen Ücretler Açısından	
SPK kayıt ücreti: %0,1 (binde bir) Borsa İstanbul kota alma ücreti: Payların nominal tutarı üzerinden %0,1 (binde bir) Borsa İstanbul kotta kalma ücreti: Kota alma ücretinin dörtte biri MKK üyelik giriş ücreti: (2.000 TL'den az, 50.000 TL'den çok olmamak şartıyla) ödenmiş/çıkarılmış sermayenin %0,1 (binde biri) İhracın nominal tutarı üzerinden: %0,05 (on binde beş)	SPK kayıt ücreti: %0,01 (on binde bir) GİP Listesi'ne kabul ücreti: Başvuruya konu payların nominal tutarı üzerinden %0,01 (on binde bir) GİP Listesi'nde bulunma ücreti: GİP Listesi'ne kabul ücretinin dörtte biridir. MKK üyelik giriş aidatı: (200 TL'den az, 5.000 TL'den çok olmamak şartıyla) ödenmiş/çıkarılmış sermayenin %0,01 (on binde biri) İhracın nominal tutarı üzerinden: %0,005 (yüz binde beş)
Finansal Raporların Kamuya Açıklanması	
Bağımsız denetimden geçmiş 6 aylık ve yıllık finansal tablolar Bağımsız denetimden geçmemiş 3 ve 9 aylık tablolar Yıl sonu faaliyet raporu kamuya açıklanır.	Yıl sonu finansal tablolar ile bunlara ilişkin bağımsız denetim raporu Bağımsız denetimden geçmemiş 6 aylık finansal tablolar Yıl sonu faaliyet raporu kamuya açıklanır.
Yatırımcı Açısından	
Yatırımcı ile aracı kurum arasında çerçeve sözleşmesi imzalanması gerekmektedir.	Çerçeve sözleşmesinin yanı sıra Risk Bildirim Formu imzalanması gerekmektedir.

76. GİP'te ortakların sahip oldukları payların halka arzı yapılabilir mi?

GİP'te halka arzdan elde edilecek gelirin doğrudan şirketin finansman ihtiyacını karşılaması amaçlanmaktadır. Bu nedenle, GİP'te ortak satışı yolu ile halka arz yapılmasına izin verilmemektedir. Ancak mevcut ortakların birincil piyasadan ya da ikincil piyasadan pay alım satımı yapmasında herhangi bir engel bulunmamaktadır.

77. Piyasa danışmanlığı nedir?

Gelişme ve büyüme potansiyeline sahip şirketlerin belirlenmesi, sermaye piyasası ve Borsa İstanbul mevzuatı hakkında bilgilendirilmesi ve payları Borsa'da işlem gördüğü sürece mevzuat gerekliliklerini yerine getirmede zorluk yaşamamaları amacıyla GİP'te piyasa danışmanlığı mekanizması oluşturulmuştur. Şirketlerin, GİP'e piyasa danışmanı aracılığıyla başvuruda bulunması zorunludur.

78. Kimler piyasa danışmanı olabilir?

SPK düzenlemeleri kapsamında faaliyet gösteren;

- Yatırım Danışmanlığı Yetki Belgesi veya Halka Arza Aracılık Yetki Belgesi sahibi olan yatırım kuruluşları
- Yatırım Danışmanlığı Yetki Belgesine sahip portföy yönetim şirketleri
- Girişim sermayesi yatırım ortaklıkları piyasa danışmanlığı görevinde bulunmak üzere Borsa İstanbul'a başvuruda bulunabilirler.

79. GİP şirketleri PP pazarlarına geçebilir mi?

GİP'te işlem gören şirketler zorunlu olarak veya isteğe bağlı olmak üzere PP pazarlarına geçebilirler. Zorunlu başvuru payları GİP'te işlem gören şirketin, bağımsız denetimden geçmiş son yıl sonu finansal tabloları esas alınarak Borsa İstanbul Kotasyon Yönetmeliği'ndeki ilgili şartları sağlaması ve en az 500 gerçek ve/veya tüzel kişi ortağı bulunması halinde PP pazarlarından birinde işlem görebilmesi için başvuruda bulunması gereklidir.

İsteğe bağlı olarak PP pazarlarında işlem görmek isteyen GİP şirketleri, değerlendirilmek üzere Borsa İstanbul'a başvurabilirler. GİP şirketlerinin İkinci Ulusal Pazar'a geçişlerinde 379 sayılı İkinci Ulusal Pazar Esasları Genelgesi'nin III. maddesinde aranan şartların yanı sıra söz konusu şirket paylarının GİP'te en az 1 yıl işlem görmesi, şirketin son 2 yıla ait yıl sonu finansal tabloları ile ilgili ara dönem finansal tablolarının bağımsız denetimden geçirilmiş olması gerekmektedir.

80. SPK kaydında olup, payları Borsa'da işlem görmeyen şirketlerin payları GİP'te işlem görebilir mi?

SPK kaydında olan şirketlerin mevcut ortakların rüçhan hakları kısıtlanarak yeni yapacakları sermaye artırımını sonucu ihraç edecekleri paylar GİP Listesi'ne kabul edilebilir ve GİP'te işlem görebilir. Söz konusu şirketlerin GİP'te işlem görebilmesi için GİP Yönetmeliği'nin "GİP Listesi'ne kabul kriterleri ve payların GİP Listesi'ne kabulü" başlıklı 5 inci maddesinde belirtilen şartları yerine getirmeleri gerekmektedir.

81. GİP'te uygulanan Kamuyu Aydınlatma Yükümlülükleri nelerdir?

Payları GİP Listesi'nde bulunan şirket, yıl sonu finansal tabloları ile bunlara ilişkin bağımsız denetim raporunu, bağımsız denetimden geçirilme zorunluluğu olmayan altı aylık finansal tablolarını ve yıl sonu faaliyet raporunu kamuya duyurur.

Ayrıca şirket paylarının değerini, yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek nitelikte veya yatırımcıların haklarını kullanmalarına yönelik önemli olay ve gelişmelerin şirket tarafından kamuya açıklanması zorunludur.

Şirket, GİP Yönetmeliği gereğince piyasa danışmanı tarafından kamuya açıklanmak üzere kendisine iletilen açıklamalar ile piyasa danışmanlığı anlaşmasına ilişkin hususları da kamuya duyurur.

Kamuyu aydınlatma işlemleri, KAP sistemi kullanılarak İnternet ortamında, elektronik sertifika ve imza kullanılarak yapılır.

82. GİP'te hangi işlem yöntemi uygulanmaktadır?

GİP'te alım satım işlemlerinin gerçekleştirilmesinde temel olarak Piyasa Yapıcı Sürekli Müzayede Yöntemi veya Tek Fiyat İşlem Yöntemi uygulanır. Piyasa yapıcısı bulunmayan işlem sıralarında Tek Fiyat İşlem Yöntemi uygulanır.

83. GİP'te işlemler ne şekilde gerçekleşmektedir?

GİP'te, PP işlemleri için kullanılan teknik altyapı ve imkanlardan yararlanılmaktadır. Bu nedenle GİP'te, büyük ölçüde PP'de uygulanan kurallar ve düzenlemeler çerçevesinde PP seans saatleri içerisinde işlemler gerçekleşir. PP'de işlem yapma yetkisi bulunan mevcut tüm üyeler ve üye temsilcileri GİP'te de işlem yapma yetkisine sahip olmakla birlikte, 2013 yılından itibaren Borsamıza yeni üyelik başvurusunda bulunan üyelerin GİP'de faaliyette bulunabilmesi için GİP faaliyet aidatı ödemesi gerekmektedir. Takas esasları açısından PP ile GİP arasında farklılık bulunmamaktadır.

84. GİP şirketlere maliyet açısından hangi avantajları sunmaktadır?

GİP'te işlem görecekt şirketler için SPK kayıt ücreti, MKK üyelik ve işlem ücretleri ile Borsa İstanbul ücretleri PP'de işlem gören şirketlere göre 1/10 (onda bir) seviyesine indirilmiştir. Ücretlerde yapılan indirimin yanı sıra prosedürlerde yapılan sadeleştirmeler ve yeni düzenlemeler ile maliyetleri azaltıcı önlemler alınmıştır.

SPK, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), Borsa İstanbul ve Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB) arasında 04.02.2011 tarihinde imzalanan işbirliği protokolü kapsamında, GİP'te işlem görmek üzere, sermaye piyasası araçlarını halka arz edecek Küçük ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ)'lerin halka arza ilişkin belirlenecek maliyetlerinin finansmanının sağlanması için KOSGEB tarafından "Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı" oluşturulmuştur.

KOSGEB, "Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı" ile üst limiti toplam 100.000 TL olmak üzere aşağıdaki tabloda belirtilen şekilde geri ödemesiz destek sağlayacaktır. Destekten KOSGEB'e kayıtlı olan ve GİP'te işlem görmek üzere başvuruda bulunan şirketler yararlanabilecektir.

Destek Unsurları	Destek Ödemesi Üst Limiti (₺)	Oranı (%)
Piyasa danışmanı danışmanlık hizmet bedeli (azami 2 yıl)	60.000	75
Bağımsız denetim hizmeti bedeli	20.000	75
SPK kurul kaydına alma ücreti, GİP Listesine kabul ücreti, MKK masrafı	10.000	100
Yatırım kuruluşuna ödenecek aracılık komisyonu	10.000	75

Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası

85. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası nedir?

Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (ViOP), Borsa İstanbul bünyesinde kurulan ekonomik veya finansal göstergeler, sermaye piyasası araçları, kıymetli madenler ve emtia üzerine düzenlenmiş vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile diğer türev araçların elektronik ortamda alınıp satılabileceği bir piyasadır.

86. ViOP'ta hangi pazarlar yer almaktadır?

ViOP bünyesinde Pay Opsiyon, Endeks Opsiyon ve Pay Vadeli İşlem, Emtia Vadeli İşlem, Döviz Vadeli İşlem, Döviz Opsiyon, Endeks Vadeli İşlem, Elektrik Vadeli İşlem, Kıymetli Madenler Vadeli İşlem sözleşmelerinin her biri için Ana Pazar, Özel Emir ve Özel Emir İlan Pazarı olmak üzere toplam 27 Pazar bulunmaktadır. Bu pazarlardan Özel Emir İlan pazarları henüz işleme açılmamıştır.

87. Vadeli İşlem (Futures) sözleşmeleri nedir ve ViOP'ta hangi vadeli işlem sözleşmeleri yer almaktadır?

Vadeli işlem sözleşmeleri, belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte dayanak varlığı alma veya satma yükümlülüğü veren sözleşmelerdir. Şu an ViOP'ta çeşitli vadelerde 10 farklı pay senedine dayalı vadeli işlem sözleşmeleri, endeks vadeli işlem sözleşmeleri, döviz vadeli işlem sözleşmeleri, emtia vadeli işlem sözleşmeleri, elektrik vadeli işlem sözleşmeleri, kıymetli madenler vadeli işlem sözleşmeleri işlem görmektedir.

88. Opsiyon sözleşmeleri nedir ve ViOP'ta hangi opsiyon sözleşmeleri yer almaktadır?

Opsiyon sözleşmeleri, opsiyonu alan tarafa belirli bir vadede veya belirli bir vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte dayanak varlığı alma veya satma hakkı veren, satan tarafı ise dayanak varlığı almaya veya satmaya yükümlü kılan sözleşmelerdir. Şu an ViOP'ta çeşitli vade ve kullanım fiyatlarında 10 pay senedine ve BIST 30 endeksine dayalı alım ve satım opsiyon sözleşmeleri işlem görmekte iken TL Dolar paritesine dayalı alım ve satım opsiyon sözleşmeleri işleme açılacaktır.

89. Opsiyon sözleşmeleriyle ilgili temel kavramlar nelerdir?

Açık Pozisyon: Vadeli işlem piyasalarında alınmış ve henüz kapatılmamış pozisyonlara denir.

Alım Opsiyonu: Alım opsiyonu, belirli bir vadede veya belirli bir vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat üzerinden, belli miktar ve nitelikteki dayanak varlığı alma hakkını veren sözleşmelerdir.

Satım Opsiyonu: Satım opsiyonu, belirli bir vadede veya belirli bir vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat üzerinden, belli miktar ve nitelikteki dayanak varlığı satma hakkını veren sözleşmelerdir.

Amerikan Tipi Opsiyon: Vadeden önce herhangi bir tarihte opsiyon alıcısı tarafından kullanılabilen opsiyonlardır.

Avrupa Tipi Opsiyon: Sadece vade tarihinde opsiyon alıcısı tarafından kullanılabilen opsiyonlardır.

İçsel Değer: Alım opsiyonlarında içsel değer, dayanak varlığın fiyatıyla kullanım fiyatı arasındaki farkın sıfırdan büyük olması durumundaki farktır, sıfırdan küçük olması durumunda ise sıfırdır. Satım opsiyonlarında ise içsel değer, kullanım fiyatı ile dayanak varlığın fiyatının farkının sıfırdan büyük olduğu durumdaki farktır. Sıfırdan küçük olması durumunda ise sıfırdır.

Başabaşta Opsiyon: Dayanak varlığın piyasa fiyatının opsiyon sözleşmesindeki kullanım fiyatına eşit olduğu opsiyondur.

Karda Opsiyon: İçsel değeri sıfırdan büyük olan opsiyonlardır.

Zararda Opsiyon: İçsel değeri sıfır olan opsiyonlardır.

Başlangıç Teminatı: Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerini almak veya satmak için Takas Merkezi'ne yatırılması zorunlu olan asgari tutardır.

Sürdürme Teminatı: Başlangıç teminatının inebileceği en alt seviyedir. Bu seviyede Takas Merkezi tarafından teminat tamamlama çağrısı yapılır.

Hesapların Güncellenmesi: Hesapların güncellenmesi, piyasada işlem yapan tarafların sahip oldukları

pozisyonların her gün sonunda belirlenen uzlaşma fiyatları esas alınarak değerlemeye tabi tutulup hesaplara yansıtılmasıdır.

Teminat Tamamlama Çağrısı: Seans kapanışından sonra vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerine ait gün sonu uzlaşma fiyatları belirlenir ve tüm hesaplar güncellenir. Toplam teminatı, Sürdürme Teminatı tutarının altına düşen veya eksi nakit teminat oluşan hesaplar için ilgili üyelere "teminat tamamlama çağrısı" yapılır. Üyeler teminat tamamlama çağrısı yükümlülüklerini T+1 günü en geç saat 15:00'e kadar yerine getirmek zorundadırlar.

Binom Opsiyon Fiyatlama Modeli: Opsiyon fiyatı hesaplama modelidir. Cox-Ross-Rubinstein tarafından 1979 yılında geliştirilmiştir.

Black Scholes Opsiyon Fiyatlama Modeli: Fisher Black ve Myron Scholes tarafından 1973 yılında geliştirilmiştir. Avrupa tipi opsiyonların fiyatlarını hesaplamada kullanılır.

Fiziki Teslimat: Bir opsiyonun kullanılması sonucu veya vadeli işlem sözleşmesinin vadesinin dolması sonucu dayanak varlığın kısa taraftan uzun tarafa geçmesidir.

Nakdi Uzlaşma: Bir opsiyonun kullanılması sonucu veya vadeli işlem sözleşmesinin vadesinin dolması sonucu dayanak varlığın değişimi yerine, opsiyon kullanıldığında veya vade sonunda oluşan kar veya zararın nakit olarak el değiştirmesidir.

Vega: Dayanak varlığın standart sapmasındaki %1'lik değişimin opsiyon fiyatını ne kadar etkilediğini gösterir.

Gama: Opsiyonun dayanak varlığının fiyatı bir birim değiştiğinde, opsiyon deltasındaki değişimin ne kadar olacağını gösterir.

Delta: Opsiyonun dayanak varlığının fiyatı bir birim değiştiğinde, opsiyon primindeki değişimin ne kadar olacağını gösterir.

Gerçekleşmezse İptal Et Emir: Girildiği anda, pasifte karşı tarafta bekleyen emirlerin durumuna göre emrin tamamının gerçekleşmesi, aksi takdirde tamamının iptal edilmesi için kullanılan emir türüdür.

Kalanı İptal Et Emir: Girildiği anda, pasifte karşı tarafta bekleyen emirlerin durumuna göre emrin tamamının veya bir kısmının gerçekleşmesi, gerçekleşmeyen kısmının iptal edilmesi için kullanılan emir türüdür.

Kalanı Pasife Yaz Emir: Girildiği anda gerçekleşmesi esas olmakla birlikte, tamamının gerçekleşmemesi durumunda kalan miktarın pasif emir olarak tutulduğu emir türüdür.

Kullanım Fiyatı: Bir opsiyonun kullanılması durumunda dayanak varlığın alım/satımının hangi fiyattan olacağını gösterir.

Opsiyon Primi: Opsiyona sahip olabilmek için ödenmesi gereken meblağdır.

Kaldıraç: İşlem yapabilmek için yatırılmış olan teminatın üzerinde işlem yapabilmeye imkan veren uygulamadır.

Pozisyon Kapatmak: Varolan pozisyonun aynı miktarda ters pozisyon olarak kapatılmasıdır.

Put-Call Paritesi: Bu parite, alım veya satım opsiyonlarından birisinin fiyatının bilinmesi durumunda diğerinin de teorik fiyatının bulunabileceğini gösterir.

Sözleşme Büyüklüğü: Her bir sözleşmede yer alan dayanak varlık miktarıdır.

Uzlaşma fiyatı: Vadeli işlem ve opsiyon piyasalarında gün sonunda teminatların belirlenmesi ve geçici kar/zararın hesaplanması amacıyla baz alınan fiyattır.

Kullanım: Opsiyonu satın alan tarafın opsiyonun içerdiği hakkı talep etmesidir. Avrupa tipi opsiyonlarda vadede, Amerikan tipi opsiyonlarda ise vadeye kadar herhangi bir tarihte bu hak talep edilebilir.

Zimni Oynaklık: Menkul kıymetin ileriye dönük oynaklığı konusunda piyasa katılımcılarının beklentilerine karşılık gelir. Piyasada oluşan fiyattan, bu fiyata karşılık gelen oynaklığın hesaplanması yoluyla bulunur.

90. SPAN hakkında bilgi verir misiniz?

ViOP'ta uygulanacak teminatlandırma metodu olan SPAN (Standard Portfolio Analysis of Risk), portföy riski bazında, takas kurumu ve müşteri detayında gerekli teminatı hesaplayan bir sistemdir. SPAN, tanımlanan 16 farklı senaryoya göre portföyün maruz kalabileceği riski analiz ederek, teminat gerekliliğini olması gerekene en yakın şekilde hesaplayan risk ölçüm ve teminatlandırma metodolojisidir.

Detaylı bilgi için; <http://www.takasbank.com.tr/tr/Sayfalar/Viop-Risk.aspx>

91. ViOP'taki risk yönetimi ve teminat sistemi hakkında bilgi verebilir misiniz?

ViOP risk yönetimi Takasbank tarafından yapılır. İşlem sisteminde gerçekleşen işlemler gerçek zamanlı olarak Takasbank tarafından çekilerek pozisyona dönüştürülür. Pozisyonu güncellenen hesaplar için son açık pozisyon ve son parametre dosyası verilerine göre "Bulunması Gereken Teminat" hesaplanır. "Sürdürme Teminatı", bulunması gereken teminat değerinin %75'i olarak dikkate alınır.

Teminat Tamamlama Çağrısı

$[Toplam\ Teminat \pm Geçici\ Kar/Zarar] < [Sürdürme\ Teminatı]$

Sürdürme teminatının, [Toplam Teminat ± Geçici Kar/Zarar] tutarına oranı olarak tanımlanan risk oranı %100'den büyük ise, ilgili hesap "riskli" duruma düşer. Risksizden riskliye doğru 0, 1, 2 ve 3 olarak dört risk seviyesi belirlenmiştir.

Hesaplar, risk durumuna göre kademeli olarak bilgilendirme yapılarak risk azaltıcı işlemler yapılması konusunda yönlendirilir. Takasbank sistemi tarafından, saklama hesaplarının risk durumunda bir değişiklik olması halinde Borsa'ya bildirilir. Söz konusu saklama hesabına bağlı işlem hesaplarının risk durumu Borsa tarafından güncellenir.

1 ve 2 risk seviyeleri uyarı niteliğindedir, sadece "riskli" hesap statüsüne yaklaşıldığını gösterir. 3 risk seviyesindeki hesaplar "riskli hesap" statüsündedir. Riskli duruma giren hesabın pasif emirleri işlem sisteminde otomatik olarak iptal edilir. Hesap, teminat yatırarak ve/veya risk oranını ya da bulunması gereken teminat değerini arttırmayan işlem yaparak riskli durumdan çıkabilir. Riskli hesaplar için teminat yatırılabilir ancak çekilemez.

Bir önceki güne ilişkin teminat tamamlama çağrısı bulunan hesaplar bulunması gereken teminat değerini azaltıcı işlem yaparak veya nakit teminat yatırarak riskli durumdan çıkabilirler. Üyeler risk durumlarını, işlem sisteminden ve Takasbank sisteminden, teminat durumlarını ise sadece Takasbank sisteminden takip edebilirler.

Detaylı bilgi için; <http://www.takasbank.com.tr/tr/Prosedurler/Turev%20Piyasalar%20MKT%20Proseduru.pdf>

93. Vadeli piyasalar yatırımcılarına ne gibi avantajlar sağlar?

Riskten Korunma (Hedging): Vadeli piyasalar yatırımcılara, sözleşmeye konu olan dayanak varlığın işlem gördüğü spot piyasalarda ortaya çıkabilecek fiyat değişimlerine karşı korunma olanağı sağlar.

Etkin Fiyat Oluşumu: Finansal piyasalarda spot piyasanın yanında etkin faaliyet gösteren bir vadeli piyasanın varlığı fiyat oluşum mekanizmasının daha etkin çalışmasını sağlar. Vadeli piyasanın olması nedeniyle, dayanak varlık fiyatına ilişkin gelecek öngörülerini de devreye girdiği için spot piyasada oluşan fiyat sadece spot piyasanın olduğu duruma göre çok daha etkin olacaktır.

Yüksek Likidite: Vadeli piyasalar spot piyasalara göre daha düşük tutarlı yatırımla aynı miktarda dayanak varlık üzerine yatırım yapmaya olanak verdiğinden, daha geniş kitlelere yatırım yapma fırsatı sunarak her iki piyasanın da daha likit olmasını sağlar.

Kaldıraç Etkisi: Vadeli piyasalar yatırımcılara küçük miktarda yatırımla büyük miktarda pozisyon alma ve kaldıraç etkisi yardımıyla yüksek kazanç elde etme imkanı sağlar. Ancak kaldıraç etkisi yatırımcı için, spot piyasaya göre çok daha hızlı ve büyük miktarda zarar etme riskini de içinde barındırır.

Portföy Çeşitlendirmesi: Vadeli piyasalar portföy yöneticilerine, portföy çeşitlendirmesi ve dolayısıyla da riskin yayılması açısından değişik seçenekler sunar.

Sentetik Pozisyonlar: Vadeli piyasalarda işlem gören ürünler kullanılarak spot piyasalarda işlem gören ürünlerinkine benzer getiri grafiği olan sentetik pozisyonlar oluşturulabilir. Bu özelliği nedeniyle vadeli piyasalar, piyasalarda etkinliğin artmasına ve spot piyasadaki fiyat dalgalanmalarının (volatilité) azalmasına yardımcı olur.

Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası

94. Kıymetli Madenler Piyasası'nda hangi kıymetli madenler işlem görür?

Kıymetli Madenler Piyasası'nda Altın, Gümüş, Platin, Paladyum işlem görür.

95. Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası bünyesinde hangi piyasalar yer almaktadır?

Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası bünyesinde Kıymetli Madenler Piyasası, Elmas ve Kıymetli Taşlar Piyasası ve Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası bulunmaktadır.

96. Türkiye'ye ithal edilen kıymetli madenler kaç iş günü içinde Borsa'ya teslim edilmek zorundadır?

Türkiye'ye ithal edilen kıymetli madenler 3 iş günü içinde Borsa'ya teslim edilmek zorundadır.

97. Kıymetli Madenler Piyasası'nda kaç tür teminat tesis edilir?

Kıymetli Madenler Piyasası'nda 2 tür teminat tesis edilir.

- 1) Üyelik/Risk Teminatı
- 2) İşlem Teminatı

98. Kıymetli Madenler Piyasası'nda kabul edilen teminat türleri nelerdir?

Kıymetli Madenler Piyasası'nda teminatlar aşağıdaki değerlerden oluşur:

- Türk Lirası
- Yönetim Kurulu tarafından cinsleri belirlenen efektif ve dövizler
- Banka teminat mektupları
- Her türlü Devlet Tahvili ve Hazine Bonoları
- Borsa Takas Merkezi'ne teslim edilen kıymetli madenler

99. Kıymetli Madenler Piyasası'na üye olabilecekler kimlerdir?

Kıymetli Madenler Piyasası'na üye olabilecekler:

- Bankalar
- Yetkili müesseseler
- Kıymetli maden aracı kurumları
- Kıymetli maden üretim ve pazarlamasında bulunan kuruluşlar
- Yurt dışında yerleşik şirketlerin Türkiye'deki şubeleri

100. Kıymetli Madenler Piyasası seans saatleri nedir?

Kıymetli Madenler Piyasası'nda işlem saatleri, seans 16:00'da başlayan ve ertesi iş günü saat 16:00'da sona eren 7 gün 24 saat kesintisiz seans şeklinde düzenlenmiştir.

101. Kıymetli Madenler Piyasası'na üye olmanın ön şartı nedir?

Kıymetli Madenler Piyasası'na üye olmanın ön şartı Hazine Müsteşarlığı'ndan "Faaliyet İzni" alınmış olmasıdır.

Kotasyon

102. Kotasyon nedir?

Yatırımcısına önceden belirlenmiş koşulların Kotasyon (Borsa İstanbul kotuna alınma); menkul kıymet borsalarında sürekli işlem görmesi talep edilen sermaye piyasası araçlarının ilgili şartları (kotasyon kriterleri) taşımaları durumunda kot listesine kayıt edilmesi ve işlem görmesinin kabul edilmesidir. İlk kotasyon, şirket paylarının ilk kez borsa kotuna alınmasıdır. İlave kotasyon ise, payları borsa kotunda bulunan şirketin sermaye artırımını nedeniyle ihraç ettiği yeni paylarının kotasyonudur (Diğer taraftan; piyasa yapıcı üye tarafından iletilen, iletildiği menkul kıymette seans anındaki değerleri itibarıyla işlem gerçekleştirilecek fiyat aralığını belirleyen, alış ve satış emri şeklindeki fiyat ve miktar bildirimine de “kotasyon” denir. Burada, kullanıldığı yere göre “kotasyon”un anlamı değişmekte olup, bu ayırımı gözönünde bulundurmamak gerekmektedir).

103. Ulusal Pazar’da ilk kotasyon kriterleri hangileridir?

Ortaklık haklarını temsil eden menkul kıymetler, ilk kotasyon şeklinde kote ediliyor ise; başvurunun, başvuru tarihine kadar ihraç edilmiş bu tür menkul kıymetlerin tamamını kapsayacak şekilde yapılmış olması ve ortaklığın;

- SPK düzenlemeleri çerçevesinde izahnamede yer alacak mali tablolar ile bağımsız denetim raporlarının Borsa İstanbul’a sunulmuş olması
- Kuruluşundan itibaren en az 3 takvim yılı geçmiş olması

Bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin uygulanmasında, ortakların, anonim ortaklık türü dışındaki herhangi bir sermaye şirketi türünde geçen süreleri de yıl hesabında dikkate alınır. 3 yıldan fazla faaliyet süresi olan en az bir ortaklığa minimum %51 oranında iştirak etmek suretiyle holding yapısında kurulan yeni bir ortaklığın başvurusu halinde, söz konusu holding için 3 takvim yılı şartı aranmaz. Ancak, kuruluşundan itibaren en az 3 takvim yılı geçmiş iştiraklerin özsermayelerinin, holding yapısında kurulan yeni ortaklığın aktif büyüklüğünün %50’sinin altında olmaması gerekir

- Ortaklığın aşağıda alternatif gruplarda yer alan koşullardan aynı grup içerisinde yer alan koşulların tamamını sağlaması

	Grup 1	Grup 2	Grup 3
Halka arz edilen payların piyasa değeri	Asgari 135.000.000	Asgari 68.000.000	Asgari 33.500.000
Vergi öncesi kar elde edilmiş olması	Son iki yıldan en az birinde	Son iki yıldan en az birinde	Son 2 yıl
Halka arz edilen payların ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranı	-	Asgari %5	Asgari %25
Bağımsız denetimden geçmiş en son mali tablolardaki özsermaye	Asgari t33.500.000	Asgari t22.000.000	Asgari t13.500.000

- Finansman yapısının faaliyetlerini sağlıklı bir biçimde yürütebilecek düzeyde olduğunun Borsa İstanbul yönetiminin tespit ettirilmiş ve kabul edilmiş olması
- Esas sözleşmenin Borsa İstanbul’da işlem görece menkul kıymetlerin devir ve tedavülünü kısıtlayıcı veya senet sahibinin haklarını kullanmasına engel olacak kayıtlar içermemekte olması
- Ortaklığın üretim ve faaliyetlerini etkileyecek önemli hukuki uyumsuzlukların bulunmaması
- Borsa İstanbul yönetiminin geçerli kabul edilebilecek durumlar dışındaki nedenlerle son 1 yıl içinde ortaklığın faaliyetlerine 3 aydan fazla ara vermemiş olması, tasfiye veya konkordato istenmemiş olması ve Borsa İstanbul’ca belirlenen diğer benzeri durumların yaşanmamış olması
- Menkul kıymetlerin, piyasadaki mevcut ve muhtemel tedavül hacmi bakımından Borsa İstanbul’un belirlediği kriterlere uygun olması
- Kuruluş ve faaliyet bakımından hukuki durumu ile payların hukuki durumunun tabi oldukları mevzuata uygun olduğunun belgelenmesi şarttır.

Oydan yoksun paylar ve imtiyazlı paylar gibi üzerinde taşıdığı haklar bakımından özelliği bulunan ortaklık hakkı veren menkul kıymetler için Borsa İstanbul ilave şartlar isteyebileceği gibi yukarıda yer alan şartlardan bir kısmının aranmamasını da kararlaştırabilir.

(c) bendinde belirtilen tutarlar, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) yıllık üretici fiyatları genel endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artışı oranı dikkate alınarak Borsa İstanbul tarafından arttırılabilir. Diğer taraftan, ortaklık paylarının gerçekleştirilen halka arzı takiben Borsa İstanbul kotuna alınarak Ulusal Pazar’da işlem görebilmesi için en az Sermaye Piyasası Kanunu’nda belirtilen sayıda gerçek ve tüzel kişiye satılması gerekmektedir.

104. İkinci Ulusal Pazar’da hangi şartları taşıyan şirketlerin payları işlem görmektedir?

İkinci Ulusal Pazar’da; Kotasyon Yönetmeliği’nin ilgili maddesinde belirtilen şartları taşımayan şirketler ile küçük ve orta ölçekli işletmelerin veya payları kottan çıkarılan şirketlerden, geçici veya sürekli olarak İkinci Ulusal Pazar’a alınmalarına karar verilen şirketlerin payları işlem görebilirler.

Paylarının İkinci Ulusal Pazar’da işlem görebilmesi için;

- Başvurunun, başvuru tarihine kadar ihraç edilmiş bu tür menkul kıymetlerin tamamını kapsayacak şekilde yapılmış olması
- Ortaklığın halka arz edilen payların piyasa değeri ile bu payların ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranının sırasıyla en az 6.800.000 TL ve %15 olması ya da 13.500.000 TL ve %5 olması
- Payların tedavülünü engelleyici bir husus bulunmamak kaydıyla, ortaklığın mali ve hukuki durumu, faaliyetleri, payların tedavül hacmi gözönüne alınarak yapılan değerlendirme sonucunda ortaklık paylarının İkinci Ulusal Pazar’da işlem görebilmesine ilişkin Borsa İstanbul tarafından karar verilmesi
- Borsa İstanbul tarafından geçerli kabul edilebilecek durumlar dışındaki nedenlerle son 1 yıl içinde ortaklığın faaliyetlerine 3 aydan fazla ara vermemiş olması, tasfiye veya konkordato istenmemiş olması ve Borsa İstanbul tarafından belirlenen diğer benzeri durumların yaşanmamış olması gerekmektedir.

Endeksler

105. Endeks ne demektir?

Endeks, bir veya daha fazla değişkenin hareketlerinden ibaret olan oransal değişimi ölçmeye yarayan bir finansal göstergedir.

Endeksler, karmaşık olayların tek bir rakama indirgenmesini sağlayan, olaylar ve sonuçları hakkında yaklaşık bilgi verebilen araçlardır. Pay Endeksleri borsada işlem gören payların fiyat ve getiri performanslarını bütünsel ve sektörel bazda ölçmektedir. Pay Endeksleri, paylardaki fiyat hareketlerinden yola çıkılarak borsanın genel trendlerinin belirlenmesinde kullanılabileceği gibi günümüzde bir endeksi baz alan BYF aracılığıyla ve vadeli işlemlere konu dayanak varlık olmasıyla finansal ürün olarak da kullanılabilir.

106. PP Endeksleri oluşturulmasının amacı nedir?

Borsa İstanbul'da işlem gören payların fiyat ve getirilerinin bütünsel ve sektörel bazda performanslarının ölçülmesi amacıyla oluşturulmuştur.

107. Bir endeksin oluşturulmasında önemli kriterler nelerdir?

- Öncelikle endeksin amacı, yani temsil etmesi hedeflenen değişkenler iyi tanımlanmalıdır.
- Endekslerden zaman içinde süreklilik sağlanması beklendiğinden, hesaplamada kullanılacak verilerin sürekliliği ve karşılaştırılabilirliğine özen gösterilmelidir.
- Kapsama alınacak örnekler, endeksin amacıyla uyumlu olacak ve değişkenleri hedeflenen şekilde temsil edecek örnekler olmalıdır.
- Endeksler serideki değerlerden birini baz alıp, diğerlerinin bu baza göre değişim oranını gösterdiği için baz dönemin tesbiti önemlidir.
- Endeksi oluşturan değerlere verilmesi gereken ağırlıkların seçimi ve zaman içinde değiştirilmesi veya sabitliği de önemlidir.
- Endeksin hesaplama yöntemi, serideki değişimleri doğru göstermesi bakımından endeksin başarısını etkiler.

108. Fiyat endeksi ve getiri endeksi arasındaki fark nedir?

Fiyat endeksleri, endeksin hesaplanmasında ve sürekliliğinin sağlanmasında ödenen temettüyü dikkate almayan endekslerdir. Bu tür endekslerde sadece payların değer kazanmasından doğan kazanç endekse yansımaktadır. Getiri endeksleri, endeksin hesaplanmasında ödenen temettüyü de dikkate alan, sürekliliğinin sağlanmasında ödenen temettülere göre de düzeltme yapılan endekslerdir. Bu tür endekslerde payların değer kazanmasından doğan kazancın yanında temettüden dolayı elde edilen kazanç da endekse yansımaktadır.

109. BIST Tüm Endeksi hangi paylardan oluşmaktadır?

BIST Tüm Endeksi; menkul kıymet yatırım ortaklıkları hariç olmak üzere, Borsa İstanbul pazarlarında işlem gören (C listesi ve Gözaltı pazarı hariç) şirketlerin paylarından oluşmaktadır.

110. Sektör ve alt sektör endeksleri nelerden oluşmaktadır?

Sektör ve alt sektör endeksleri; menkul kıymet yatırım ortaklıkları hariç Borsa İstanbul pazarlarında (C listesi ve Gözaltı pazarı hariç) işlem gören şirketlerin paylarından oluşmaktadır.

111. PP'de hangi endeksler vardır?

PP'de aşağıdaki tabloda belirtilen endeksler hesaplanmaktadır. C listesi ve Gözaltı pazarına dahil olan şirketler hiçbir endekse dahil edilmez.

Endeksler	Açıklama
BIST 100	PP için temel endeks olarak kullanılmaktadır. 1986 yılında 40 şirketin payı ile başlayan ve zamanla sayısı 100 şirketin payı ile sınırlanan Bileşik Endeks'in devamı niteliğindedir. Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları arasından seçilen 100 paydan oluşmaktadır.
BIST 100 AĞIRLIK SINIRLAMALI	BIST 100 endeksi ile aynı paylardan oluşan, içeriğindeki payların ağırlıklarının %10 ile sınırlandırıldığı endekstir.
BIST 50	Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları arasından, seçilen 50 paydan oluşmaktadır.
BIST 30	Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları arasından, seçilen 30 paydan oluşmaktadır.
BIST 30 AĞIRLIK SINIRLAMALI	BIST 30 endeksi ile aynı paylardan oluşan, içeriğindeki payların ağırlıklarının %10 ile sınırlandırıldığı endekstir.
BIST 10 BANKA	Ulusal Pazar'da işlem gören bankalar arasından seçilen 10 paydan oluşmaktadır.
BIST 100-30	BIST 100 endeksine dahil olup da BIST 30 endeksinde yer almayan 70 paydan oluşmaktadır.
BIST TEMETTÜ 25	BIST Temettü Endeksi'nde yer alan ve değerlendirme günü itibarıyla temettü verimlerine göre büyükten küçüğe yapılan sıralamada ilk 2/3'lük dilimde yer alan ve fiili dolaşımdaki paylarının piyasa değeri en büyük 25 paydan oluşmaktadır.
BIST TEMETTÜ	Ulusal Pazar ve İkinci Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları arasından seçilen ve son 3 yılda nakit temettü dağıtan şirketlerin paylarından oluşmaktadır.
BIST KURUMSAL YÖNETİM	Borsa İstanbul pazarlarında işlem gören ve SPK tarafından belirlenmiş derecelendirme kuruluşları tarafından bir bütün olarak kurumsal yönetim ilkelerine uyuma ilişkin olarak verilen derecelendirme notu 10 üzerinden en az 7 ve her bir alt başlık itibarıyla asgari 6,5 olan şirketlerin paylarından oluşmaktadır.
BIST HALKA ARZ	Halka arz edilerek, Ulusal Pazar ve İkinci Ulusal Pazar'da işlem görmeye başlayan şirketler ile KÜP'te işlem görmeye başlayan gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının paylarından oluşmaktadır. İçeriğinde yer alan her bir payın ağırlığı %20 ile sınırlandırılmıştır.

Endeksler	Açıklama
BIST TÜM	Ulusal Pazar ve İkinci Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının paylarından oluşmaktadır.
BIST TÜM-100	BIST Tüm endeksine dahil olup da, BIST 100 endeksinde yer almayan paylardan oluşmaktadır.
BIST ULUSAL	Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerin paylarından oluşmaktadır.
BIST KOBİ SANAYİ	Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar ve Gelişen İşletmeler Piyasası'nda işlem gören sanayi şirketlerinden, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili yönetmeliğindeki KOBİ tanımında yer alan çalışan sayısı hariç, yıllık net satış hasılatı veya mali bilanço büyüklüğü şartlarından herhangi birisini sağlayanların paylarından oluşmaktadır.
BIST SINAI BIST Gıda, İçecek BIST Tekstil, Deri BIST Orman, Kağıt, Basım BIST Kimya, Petrol, Plastik BIST Taş, Toprak BIST Metal Ana BIST Metal Eşya, Makina BIST Madencilik	Ulusal Pazar ve İkinci Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerin paylarından oluşmaktadır.
BIST HİZMETLER BIST Elektrik BIST Ulaştırma BIST Turizm BIST Ticaret BIST İletişim BIST Spor BIST İnşaat	Ulusal Pazar ve İkinci Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerin, paylarından oluşmaktadır.
MALİ BIST Banka BIST Sigorta BIST Finansal Kiralama, Factoring BIST Holding ve Yatırım BIST Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları BIST Aracı kurumlar	Ulusal Pazar ve İkinci Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarından seçilmiş paylardan oluşmaktadır.

Endeksler	Açıklama
BIST TEKNOLOJİ BIST Bilişim	Ulusal Pazar ve İkinci Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerin, paylarından oluşmaktadır.
BIST MENKUL KIYMET YATIRIM ORTAKLIKLARI	Borsa İstanbul pazarlarında işlem gören menkul kıymet yatırım ortaklıklarının paylarından oluşmaktadır.
BIST İKİNCİ ULUSAL BIST ŞEHİR ENDEKSLERİ Adana, Ankara, Antalya, Balıkesir, Bursa, Denizli, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Tekirdağ	İkinci Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerin paylarından oluşmaktadır. Borsa İstanbul pazarlarında işlem gören ve ana üretim/hizmet faaliyetlerinin gerçekleştiği ya da şirket merkezinin bulunduğu şehre göre gruplandırılmış paylardan oluşmaktadır. Holdingler hariç mali sektörde faaliyet gösteren şirketler ile perakende ticaret sektöründe faaliyet gösteren şirketler kapsam dışındadır.

112. BIST 30, BIST 50 ve BIST 100 Endeksleri'nde yer alacak payların seçimi nasıl yapılır?

- Payların endekslere alınabilmesi için değerlendirme dönemi sonu itibarıyla A veya B Llistesinde yer almaları şarttır. C Listesinde yer alan paylar endekslere dahil edilmemektedir.
- BIST 30, BIST 50 ve BIST 100 endekslerinin kompozisyonu Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'de işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının paylarından, BIST 10 Banka endeksinin kompozisyonu ise Ulusal Pazar'da işlem gören bankaların paylarından oluşturulmaktadır.
- Payların endekslere alınabilmesi için, değerlendirme dönemleri sonu itibarıyla Borsa İstanbul'da en az 60 gün süreyle işlem görme şartı aranmaktadır. Halka arz edilen kısmının piyasa değeri 1 milyar TL'den veya Ulusal Pazar'daki fiili dolaşımdaki payların toplam piyasa değerinin %1'inden daha büyük olması nedeniyle değerlendirme dönemi içinde endekslere dahil edilen paylar için ise 60 gün süreyle işlem görme şartı aranmaz.
- Birden fazla grup payı ayrı sıralarda işlem gören şirketlerin, sadece bir grup payı endekslere dahil edilmektedir.
- Endekslerde yer alacak payların seçimi aşağıdaki gibi yapılmaktadır:

Paylar, değerlendirme dönemi sonu itibarıyla fiili dolaşımdaki paylarının piyasa değerlerine göre ve değerlendirme dönemindeki günlük ortalama işlem hacimlerine göre büyükten küçüğe doğru sıralanmaktadır (Günlük ortalama işlem hacimlerinin hesabında sadece özellik kodu "E" (Eski) olan normal emir işlemleri ile payların işlem gördüğü gün sayıları esas alınır.).

Nihai sıralama ise aşağıda açıklandığı şekilde yapılmaktadır:

Her iki listede; birinci sırada yer alan pay varsa nihai listede ilk sıraya konur. Her iki listede; birinci sırada yer alan pay yoksa, ilk iki sıra içinde yer alan pay olup olmadığına bakılır. Nihai listede ilk sırada yer alacak pay belirleninceye kadar bu işlemler tekrarlanır. Nihai listede ilk sıraya konulacak payın belirlenmesinden sonra yukarıdaki işlem takip eden sıralar için tekrar edilir. Her iki listede ilk n sıra içinde olma şartını sağlayan iki payın bulunması halinde piyasa değeri büyük olan nihai listede daha üst sıraya konur.

Yapılan nihai sıralamada en üst sırada yer alan paylardan başlanarak ve endekslere alınmak veya çıkarılmak için gereken üst ve alt sıralar da gözetilmek suretiyle endekslere seçim yapılmaktadır.

113. BAP'ta kaç tür endeks vardır?

BAP'ta dört çeşit endeks vardır:

a) Fiyat Endeksleri

Tahvil ya da bonoların fiyatları, vade aynı kalmak koşuluyla, piyasa faiz oranlarına bağlı olarak değişimler göstermektedir. Bu değişimleri yansıtmak üzere düşünülen göstergeler de "Fiyat Endeksleri" adı altında hesaplanıp yayımlanmaktadır. Fiyat Endeksleri bir karakteristik tahvilin fiyatında sadece piyasa faiz oranlarının değişmesi nedeniyle meydana gelen değişimleri gösterir. Böylece fiyat endeksleri kullanılarak piyasa faiz oranları hakkında bilgi edinilebilir. Ayrıca, vade bazında verilen endekslerin yanında, piyasanın genel eğilimini göstermek amacıyla bir "Genel Fiyat Endeksi" de hesaplanıp yayımlanmaktadır.

b) Performans Endeksleri

Tahvil ya da bononun vadesinin yaklaşması ve/veya faiz oranlarında meydana gelen değişimler sebebiyle değer kazanması veya kaybetmesi, söz konusu tahvil veya bonoyu baz alan bir performans endeksinden takip edilebilir. Bu endeksten belirli bir dönemde elde edilen getiri hakkında daha kolay bilgilere ulaşılabilir. Bu amaçla, Borsa İstanbul'da işlem gören DİBS'lerin getiri performanslarını gösteren bu tür bir endeks "Performans Endeksi" adı altında her bir karakteristik vadeli bono için hesaplanıp ilan edilmektedir. Performans Endeksleri bir tahvilin fiyatında, hem vadeye kalan gün sayısının azalması hem de piyasa faiz oranlarının değişmesi (artış veya azalış) nedeni ile meydana gelen değişimleri gösterir.

c) Portföy Performans Endeksleri

Fiyat ve Performans endeksleri her günün sonunda günde bir defa hesaplanırken, BAP'ta aynı gün valörlü işlemlerin gerçekleştiği 9:30-12:00 / 13:00-14:00 saatleri arasında, Türk Lirası cinsinden iskontolu DİBS'lerde işlemler gerçekleştikçe fiyat değişimlerini gerçek zamanlı olarak özetleyebilecek endekslere duyulan gereksinime cevap verebilmek amacıyla Portföy Performans Endeksleri oluşturulmuştur. Bu endeksler, piyasada en çok talep gören TL cinsinden iskontolu DİBS'lerden oluşan portföylerin getirilerinin ve sürekli O/N repoda tutulan bir yatırımın getirisinin diğer yatırım alternatiflerinin getirileri ile seans içinde de karşılaştırılabilmesine olanak sağlamaktadırlar.

d) Repo Endeksi

BAP Repo-Ters Repo Normal Emirler Pazarı'nda aynı gün valörlü olarak günlük vadede (O/N) gerçekleşen ve tescil edilen işlemlerin ağırlıklı ortalama net günlük getirisi kullanılarak hesaplanır.

Kamuyu Aydınlatma

114. Sermaye piyasasında “Kamuyu Aydınlatma İlkesi” neyi ifade eder ve Finansal tablo ve raporların açıklanmasından kim sorumludur?

Sermaye piyasası aracının değerini ve yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek bilgilerin piyasa katılımcıları olan tasarruflulara eşzamanlı, tam ve standart nitelikte açıklanma prensibine “kamuyu aydınlatma ilkesi” denir.

Finansal tablo ve raporların SPK’ca belirlenen düzenlemelere uygun olarak hazırlanmasından, sunulmasından ve gerçeğe uygunluğu ile doğruluğundan ihraççı ile kusurlarına ve durumun gereklerine göre ihraççının yönetim kurulu üyeleri sorumludur. Yönetim kurulunun, kapsamda hazırlanacak finansal tablo ve raporların kabulüne dair ayrı bir karar alması gerekir. Ayrıca finansal tablo ve raporlarla ilgili olarak bunları hazırlayan ortaklık yöneticileri ile birlikte sorumlu yönetim kurulu üyelerinin kamuya yapacakları bildirimlerde finansal tablo ve raporların gerçeğe uygunluğu ve doğruluğu konusundaki beyanlarına yer verilmesi zorunludur.

115. Kamuyu Aydınlatma Platformu nedir?

KAP, sermaye piyasası ve Borsa İstanbul mevzuatı uyarınca kamuya açıklanması gerekli bildirimlerin elektronik imzalı olarak iletildiği ve kamuya duyurulduğu elektronik sistemdir.

The screenshot shows the Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) website. The header includes market indices: XU100: -16.96, BİST30: -8.22, MSCI: -4.99, HİSSELER: -4.99. The navigation menu contains: BİLDİRİM SORGULARI, ŞİRKETLER, YATIRIM FONLARI, KAP HAKKINDA, MEVZUAT VE DÜZENLEMELER. The main content is split into two columns. The left column, 'BİLDİRİMLER', shows 'Bugün Gelen Bildirimler' with a list of announcements including: 16:44: SAY REKLAMCILIK YARI DEKORASYON PROJE TAARHÇI SANAYİ VE TİCARET A.Ş. Genel Durum Açıklaması (Genel); 16:42: ÖZAK GAYİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş. Genel Kurul Toplantısı Sonucu; 16:29: MARSHALL BOYA VE VERNİK SANAYİ A.Ş. Henüz Bir Dönüşte Mali Tablo Verilmeyen; 16:24: MERKEZİ KAYIT KURULUŞU A.Ş. Borsa İle İlgili Genel Toplantı Tutanağı; 16:23: ALTERNATİF YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş. Halka Arz Raporu; 16:09: ARTI YATIRIM HOLDİNG A.Ş. Finansal Durum Vakti Raporu; 16:08: TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.Ş. İfaName (Tasarru); 16:06: TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.Ş. ÇGBF Yatırım İfa Sahibi Genel Kurul Kararı; 16:06: TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.Ş. ÇGBF Yatırım Kurulu Üyeleri; 15:58: ASYA VARLIK HİRALAMA A.Ş. Genel Durum Açıklaması (Genel). The right column, 'FINANSAL TABLOLAR', has a search bar for 'Şirket Seçiniz', 'Yıl', and 'Dönem'. Below it are 'ŞİRKET HABERLERİ' with filters for 'Haber Görüntüleme' and 'Haber İndirme'. At the bottom right, there is a 'KAP Mobil Servisi' banner and a 'MKB' logo.

116. Sermaye piyasası araçları Borsa İstanbul'da işlem gören ortaklıklar hangi bilgileri kamuya açıklamakla yükümlüdürler?

Borsa İstanbul'da işlem gören Sermaye piyasası araçları Borsa İstanbul'da işlem gören ortaklıklar;

- 1) SPK'nın "Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ"i kapsamında özel durum açıklamalarını
- 2) SPK'nın "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliğ"i kapsamında finansal raporlarını
- 3) SPK ve Borsa İstanbul düzenlemeleri kapsamında kamuya açıklanması gereken diğer hususları kamuya açıklamakla yükümlüdürler.

117. Özel durumlar, finansal raporlar ve diğer bildirimlerin kamuya duyurulma yöntemi nedir?

Sermaye piyasası ve Borsa İstanbul mevzuatı uyarınca kamuya açıklanması gerekli Sermaye piyasası araçları Borsa İstanbul'da işlem gören şirketler, katılma payları Borsa İstanbul'da işlem gören BYF'ler ve Borsa İstanbul üyesi yatırım kuruluşları, yatırım fonları ile diğer ilgili kurumlar (Takasbank, MKK, TSPB ve SPK tarafından belirtenecek diğer kurumlar) Sermaye mevzuatı çerçevesinde kamuya duyuruları gereken tüm bildirimleri KAP'a göndermektedirler.

118. KAP'a kimler doğrudan bildirim gönderebilir?

KAP'a;

- a) Sermaye piyasası araçları Borsa İstanbul'da işlem gören ortaklıklar
- b) Katılma payları Borsa İstanbul'da işlem gören BYF'ler
- c) Borsa İstanbul üyesi aracı kurumlar ve SPK'dan yetki belgesi almış yatırım kuruluşları
- d) Yatırım fonları, emeklilik yatırım fonları, yabancı yatırım fonları
- e) İşlem görmeyen yatırım ortaklıkları
- f) Diğer ilgili kurumlar (SPK, Borsa İstanbul, Takasbank, MKK, TSPB ve SPK tarafından belirtenecek diğer kurumlar)

doğrudan bildirim gönderebilir.

Ortaklıklar, yatırım kuruluşları, BYF'ler ve fonlar kamuyu aydınlatma düzenlemeleri çerçevesinde bildirimlerini KAP'a göndermek zorundadırlar. Zorunlu bir hal olmamasına rağmen bildirimlerin ilgili mevzuat uyarınca elektronik ortamda gönderilmemesi halinde ilgili gerçek ve tüzel kişilerin sorumluluğu saklıdır.

119. KAP'a gönderilen bildirimlere nasıl ulaşılabilir?

KAP'ın internet adresi olan "www.kap.gov.tr" adresinden, gönderilen tüm bildirimlere herkes tarafından ücretsiz olarak ulaşılabilir. Ayrıca, dağıtıcı ile alt dağıtıcılar (internet siteleri) KAP bildirimlerini gerçek zamanlı olarak yayımlamaktadır.

KAP'a bildirimler Türkçe gönderilmekle beraber, ilk aşaması tamamlanmış olan KAP İngilizce yayın sitesinde bilanço ve gelir tablosu bildirimleri İngilizce olarak yayımlanmaktadır. Bunların dışındaki bildirimlerin ise, sadece içerikleri Türkçe'dir. İngilizce yayın sayfasında, bu aşamada bildirim sorguları bölümünden, içeriklerinin tümü İngilizce olan bilanço ve gelir tablosu bildirimlerinin sorgulanabilmesi de sağlanmıştır. KAP'ın İngilizce yayın sitesine, www.kap.gov.tr adresinde "İngilizce" seçilerek ulaşılır.

120. KAP sistemine erişim yetkisi bulunmayanların yapacakları bildirimler ne şekilde KAP'a gönderilmektedir?

KAP sistemine erişim yetkisi bulunmayanlar tarafından yapılacak bildirimler (Özel Durumlar Tebliği kapsamında pay alım satım bildirimleri, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu gibi kurumların Borsa İstanbul şirketleri ile ilgili duyuruları vb), bildirim yapacak kişi/kurum tarafından telefaks yoluyla Borsa İstanbul Kotasyon Bölümü'ne gönderilmekte ve Borsa İstanbul tarafından KAP'a aktarılmaktadır. Bildirimlerin Borsa İstanbul tarafından KAP'a aktarılması kamuya duyurulmuş olması, içeriğinin Borsa İstanbul tarafından incelendiği, teyit ya da tekeffül edildiği anlamına gelmemektedir.

121. Sermaye piyasasında “Özel Durum” ne demektir?

Özel durumlar, içsel bilgileri ve sürekli bilgileri doğuran olaylardır. İçsel bilgi, sermaye piyasası aracının değerini ve yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek henüz kamuya açıklanmamış bilgilerdir. Sürekli bilgi ise, içsel bilgi tanımı dışında kalan ve ilgili mevzuat uyarınca açıklanması gerekli tüm bilgilerdir.

122. Özel durumlar kapsamındaki “Sürekli Bilgiler” hangileridir?

- Ortaklığın sermaye yapısına ve yönetimin kontrolüne ilişkin değişiklikler
- Paya dayalı sermaye piyasası araçlarına ilişkin bildirimler
- Ortaklığın kendi paylarını iktisap etmesi (kazanması)
- Ortaklığın oy hakları ve sermaye tutarındaki değişiklikler
- Ortaklık haklarının kullanımına ilişkin bilgiler
- Borçlanma araçlarına ilişkin bilgiler

123. Özel durumlar kapsamındaki “İçsel Bilgiler” hangileridir?

İçsel bilgiler, sermaye piyasası aracının değerini ve yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek henüz kamuya açıklanmamış bilgilerdir. İçsel bilgiler;

- Ortaklığın mali durumu veya faaliyetleri nedeniyle sermaye piyasası aracının değeri üzerinde etkili olup olmayacağı
  - Yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyip etkilemeyeceği
  - Hakların kullanmalarına yönelik olay ve gelişmeler
  - Ortaklığa özgü koşullar
- çerçevesinde ortaklıklarca değerlendirilip, açıklama yapılmasına karar verilmelidir.

SPK tarafından hazırlanan “Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği Çerçevesinde Hazırlanan Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber”de;

- Ortaklığı dolaylı olarak ilgilendiren dışsal koşullar
- Yönetici ve denetçi kadrosundaki değişiklikler
- İdari ve adli kovuşturma
- Önemli tutarda olağandışı gelir ve karlar
- Birleşme ve devralmalar
- Maddi duran varlıklar ile ilgili işlemler
- Ortaklığın faaliyetlerine ilişkin değişiklikler
- Ortaklığın mali yapısına ilişkin değişiklikler
- Finansal Duran Varlıklara ilişkin değişiklikler
- Yönetim kontrolü değişikliği
- Borçlanma araçları ile ilgili bilgiler
- Diğer değişiklikler

konu başlıkları altında içsel bilgilere ilişkin örneklere ve açıklamalara yer verilmiştir.

124. İçsel bilgilerin kamuya açıklanması şirket tarafından ertelenebilir mi?

Bir ortaklık, sorumluluğu kendisine ait olmak üzere, ortaklığın yasal haklarının zarar görmemesi için içsel bilgilerin kamuya açıklanmasını, bunun kamunun yanıtılmasına yol açmaması ve ortaklığın bu bilgilerin gizli tutulmasını sağlayabilecek olması kaydıyla erteleyebilir.

Bununla birlikte, içsel bilgilerin kamuya açıklanmasının ertelenme sebepleri ortadan kalkar kalkmaz, ortaklıklar sözü edilen içsel bilgileri ilgili mevzuattaki esaslar çerçevesinde açıklamak zorundadırlar. Açıklanması ertelenen içsel bilgilerin gizliliğinin sağlanmasından ve bu bilgilere erişimin kontrol edilmesinden ortaklıklar sorumludur. Bu kapsamda ortaklık; düzenlemeler yapmak, gerekli önlemleri almak zorundadır.

125. Şirket, özel durum açıklamalarını Borsa İstanbul’a bildirirken geçici durdurma isteyebilir mi?

Ortaklıklar tarafından, yapılacak özel durum açıklamasının sermaye piyasası aracının değerini etkileyebileceği kanaati oluşmuşsa, söz konusu özel durum açıklaması yapılmadan önce ilgili ortaklık Borsa İstanbul’dan sermaye piyasası aracının işlemlerinin geçici olarak durdurulmasını talep edebilir.

Sermaye piyasası aracının işlem sırasının geçici kapatılma talebinin Borsa İstanbul’a iletilmesine ilişkin hususlar Borsa İstanbul’un Genelgeleri ile düzenlenmiş olup, ilgili genelgelerde hükme bağlanan durumlarda ortaklıklar Borsa İstanbul’da işlem sırasının geçici kapatılması başvurusunu iletmek zorundadırlar.

126. Özel durum açıklamalarının kapsam ve özellikleri nelerdir?

Özel durum açıklamaları, açıklamadan yararlanacak kişi ve kuruluşların karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde, zamanında, doğru, tam, dolaysız, anlaşılabilir ve yeterli olmalıdır. Özel durum açıklamalarının doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi için gerekliyse bu durumun ilgili olduğu karşı taraf belirtilir, değişikliklerin veya etkilerinin miktar veya tutar olarak ifade edilebilmesi halinde, yapılacak açıklamalarda miktar ve tutara yer verilir. Belirsizlik varsa çözüme kavuşacağı tarihle birlikte belirtilir. Açıklamalar faaliyetlerin pazarlanması veya reklam amacıyla kullanılamaz.

127. Şirketlerin İnternet sitelerinde özel durum açıklamalarına yer verme zorunluluğu var mıdır?

Ortaklıklar özel durum açıklamalarını, en geç kamuya açıklama yapıldıktan sonraki iş günü içinde İnternet sitelerinde ilan etmek ve söz konusu açıklamaları beş yıl süreyle İnternet sitelerinde bulundurmak zorundadırlar. Ortaklığa ait birden fazla İnternet sitesinin bulunması durumunda açıklama için kamuoyunca en çok bilinen site kullanılır.

128. İhraç ettiği sermaye piyasası araçları bir borsada işlem görmeyen ortaklıkların özel durumlarının kamuya açıklanmasının kapsam ve niteliği mevzuatta düzenlenmiş midir?

İhraç ettiği sermaye piyasası araçları bir borsada işlem görmeyen ortaklıkların özel durumlarının kamuya açıklanmasının kapsam ve niteliği, SPK'nın Tebliği ile düzenlenmiştir. Bu Tebliğ uyarınca, yapılacak açıklamalar, açıklamadan yararlanacak kişi ve kuruluşların karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde, zamanında, doğru, tam, dolaysız, anlaşılabilir ve yeterli olmalı; özel durumun doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi için zorunluysa bu durumun ilgili olduğu karşı taraf belirtilmeli, değişikliklerin veya etkilerinin miktar ve tutar olarak ifade edilebilmesi halinde, yapılacak açıklamalarda miktar ve tutara yer verilmeli, bilgiler güncelleştirilmelidir. Burada "önemli" kavramı, sermaye piyasası araçlarının değerini ve yatırım kararlarını etkileyebilecek ve mevcut koşullar altında önemli olarak addedilebilecek olan veya bir varlık ya da ilgili mali tablo kaleminde %10 ve üzerindeki bir oranda değişiklik yaratabilecek olan bilgiyi ifade eder.

129. İhraç ettiği sermaye piyasası araçları bir borsada işlem görmeyen ortaklıkların özel durumlarına ilişkin açıklamalar kamuya nasıl duyurulur?

Ortaklıklarla ilgili olarak SPK'ya gönderilen bilgiler SPK Haftalık Bülteni ile kamuya duyurulur. SPK, gerekli gördüğü durumlarda bilgilerin, elektronik ortam da dahil olmak üzere, basın yayın organlarında ilan edilmesini ilgili ortaklıktan veya açıklama yapmakla yükümlü diğer kişilerden isteyebilir.

130. Sermaye piyasasında "Finansal Raporlar" ne demektir?

Finansal raporlar; finansal tablolar, yönetim kurulu faaliyet raporları ve sorumluluk beyanlarından oluşan raporları ifade etmektedir. Finansal tablolar ise; dipnotlarıyla birlikte finansal durum tablosu, kapsamlı gelir tablosu, nakit akış tablosu ve özkaynak değişim tablosunu kapsamaktadır.

131. İşletmeler hangi periyotlarla finansal rapor düzenlemekle yükümlüdürler?

İşletmeler, yıllık ve üçer aylık dönemler itibarıyla Serbest İşlem Platformu ve Gelişen İşletmeler Piyasası şirketleri ise 6 aylık ve yıllık finansal tablo düzenlemekle yükümlüdürler.

132. Yıllık ve ara dönem finansal raporların, finansal raporlama standartlarına ve Tebliğ hükümlerine uygun olarak hazırlanmasından kimler sorumludur?

Yıllık ve ara dönem finansal raporların, finansal raporlama standartlarına ve Tebliğ hükümlerine uygun olarak hazırlanmasından, sunulmasından ve gerçeğe uygunluğu ile doğruluğundan işletmelerin yönetim kurulu sorumludur. Yönetim kurulu, hazırlanacak finansal tablo ve faaliyet raporlarının kabulüne dair ayrı bir karar almak zorundadır.

133. Borsa şirketlerinin finansal raporların KAP'ta kamuya duyurulma süreleri nedir?

Finansal Tabloların Tipi	Yıllık Finansal Tablolar	Üçer Aylık Ara Dönem Finansal Tablolar	
		Bağımsız Denetimden Geçmemiş	Bağımsız Denetimden Geçmiş
Konsolide olmayan	60 gün	30 gün	40 gün
Konsolide	70 gün	40 gün	50 gün

134. Şirketler bazında finansal raporların KAP'a son gönderim tarihlerine nereden ulaşılabilir?

İlgili yıl içerisinde KAP'a gönderilmesi gereken tüm finansal tabloların ilgili dönem (yıllık, 3, 6 ve 9 aylık), şirket grupları (banka, sigorta, yatırım kuruluşu vb) ve mali tablo türü bazında (konsolide/konsolide olmayan) son gönderim tarihleri, ilgili yılın başında Genel Mektup ile duyurulmakta ve söz konusu Genel Mektup KAP'ta "Mevzuat ve Güncel Duyurular" başlığı altında yer alan "Genel Mektuplar" kısmında (<http://www.kap.gov.tr/yay/ek/duyurular.aspx>) yayınlanmaktadır. Ayrıca, KAP ana yayın sayfasında yer alan "Finansal Raporların KAP'ta Yayınlanma Tarihlerine İlişkin Listeler" seçilerek veya doğrudan (<http://www.kap.gov.tr/yay/ek/index.aspx>) linki seçilerek söz konusu listelere ulaşılabilir.

135. Finansal raporların kamuya açıklanması hangi usule tabidir?

Son gönderim süresini aşmamak kaydıyla;

- Bağımsız denetimden geçmiş finansal raporlar, bağımsız denetim raporuyla, bağımsız denetim kuruluşunu temsil ve ilzama yetkili kişinin imzasını taşıyan bir yazı ekinde işletmeye ulaştığı ve aynı gün yönetim kurulunca kamuya açıklanmak üzere kararın alındığı
- Bağımsız denetimden geçmemiş finansal raporların ise işletme yönetim kurulu tarafından finansal raporların kabulüne dair kararın alındığı tarihi izleyen ilk işgünü sonuna kadar KAP'a gönderilmesi gerekir. Sermaye piyasası araçları Borsa'da işlem gören işletmelerin finansal raporlarının ilgili günün son seans kapanışı sonrasında yapmaları zorunludur.

136. Finansal raporların kamuya açıklanmasında işletmelere ek süre tanınması mümkün müdür?

SPK'ca kabul edilecek makul gerekçelerin varlığı halinde, SPK'nın bağımsız denetime ilişkin düzenlemelerinde tanımlanan denetim komitelerince başvurulması şartıyla, ara dönem ve yıllık finansal raporların kamuya açıklanmasına ilişkin olarak işletmelere ek süre verilebilmektedir.

137. Şirketlerin İnternet sitelerinde finansal raporlarına yer verme zorunluluğu var mıdır?

İşletmeler, yıllık ve ara dönem faaliyet raporları ile sermaye piyasası mevzuatı uyarınca hazırlanan finansal tablolarını ve varsa bunlara ilişkin bağımsız denetim raporlarını KAP'a gönderdikten sonra, kendilerine ait İnternet sitelerinde yayımlamak zorundadırlar. Bu bilgilerin, ilgili İnternet sitesinde en az 5 yıl süreyle kamuya açık tutulması zorunludur. İşletmeye ait birden fazla İnternet sitesinin bulunması durumunda, açıklama için kamuoyunca en çok bilinen sitenin kullanılması gerekmektedir.

138. İşletmeler tarafından finansal tablolardan türetilmiş özet bilgilerin kamuya açıklanması mümkün müdür?

Finansal tabloların kamuya açıklanmış olması şartıyla, işletmeler, finansal tablolardan türetilmiş bazı özet bilgileri kamuya açıklayabilirler. Bu takdirde esas alınan finansal raporlara ne şekilde ulaşılabileceği konusunda bilgi verilmesi gereklidir. Bu tür özet bilgilerin, önceden belirlenmiş bir sonucu elde etmek amacıyla yönelik olarak hazırlanmaması ve finansal tablo kullanıcılarının ekonomik karar almasında yanlış ve yanıltıcı şekilde bilgi içermemesi zorunludur.

139. Sermaye piyasası mevzuatı dışındaki başka bir mevzuat uyarınca hazırlanan finansal tabloların da kamuya açıklanması zorunlu mudur?

İşletmelerin vergi mevzuatı gibi diğer mevzuatta öngörülen finansal tabloları hazırlamaları mümkündür. Söz konusu finansal tablo bilgilerinin, bilgi sunulan kamu kurum ve kuruluşu tarafından kamuya açık olarak tutulması ve ilgili döneme ilişkin daha önceden sermaye piyasası mevzuatı uyarınca finansal tablo hazırlanıp kamuya açıklanmamış olması halinde, işletmelerin, bu bilgileri ilgili mercilerle birlikte eş zamanlı olarak KAP'a göndermeleri gerekmektedir.

140. SPK ve Borsa İstanbul düzenlemeleri kapsamında kamuya açıklanması gereken diğer bildirimler nelerdir?

SPK ve Borsa İstanbul düzenlemeleri çerçevesinde, sermaye piyasası araçları Borsa İstanbul'da işlem gören ortaklıklar ve katılma payları işlem gören BYF'ler tarafından, özel durum açıklamaları ve finansal raporlar dışında kalan ve kamuya açıklanması gereken bildirimlerdir.

Aylık bildirimler, portföy değer tabloları, esas sözleşme, fon iç tüzüğü, izahname, sirküler, bölünme, birleşme ve pay dağıtım duyuruları, şirket genel bilgi formu, çağrı bilgi formu, herhangi bir otoriteye verilen mali tablolar diğer kapsamındaki bildirimlerdendir.

141. KAP İnternet sitesinden hangi bilgilere erişilebilir?

KAP İnternet sitesinden;

- Günlük veya son 7 gün bazında, bazda, Borsa İstanbul şirketleri, BYF'ler, Borsa İstanbul üyesi yatırım kuruluşları KAP sistemine gönderdikleri finansal tablolar, özel durum açıklamaları ve diğer bildirimler ile SPK, Borsa İstanbul, Takasbank, MKK gibi kurumların duyurularına
- Borsa İstanbul Günlük Bülteni'ne
- Şirket Genel Bilgi Formu sayfalarından Borsa İstanbul şirketleri hakkında güncel bilgilere
- KAP'ta ilan edilen finansal tablolara MS Excel formatında
- Şirket bazında KAP'ta ilan edilen açıklamalara toplu olarak MS word formatında
- Yatırım fonlarının emeklilik yatırım fonlarının, yabancı yatırım fonlarının izahname, sirküler, iç tüzük, finansal tablo fon gider bilgileri ile "Yatırım Fonu Bilgi Formu" sayfalarından yatırım fonları ile ilgili güncel bilgilere erişilebilmektedir. Ayrıca, KAP İnternet sitesinde geçmişe dönük olarak şirket, bildirim konusu, bildirim tipi, sektör, endeks, pazar, belirli tarih veya tarih aralığı bazında sorgulama imkanı da mevcuttur.

İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.

142. İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. nedir, sunduğu hizmetler nelerdir?

Borsa İstanbul piyasalarında gerçekleşen gerçekleştirilen bütün menkul kıymet alım/satım işlemlerinin takası Takasbank tarafından gerçekleştirilmektedir. Takasbank'ın mevcut takas hizmetlerine, 21/12/2012 itibarıyla faaliyete geçen Borsa İstanbul VİOP işlemlerine ilişkin takas ve teminat yönetimi hizmetleri ve 4 Şubat 2013 tarihi itibarıyla İstanbul Altın Borsası nakit takas ve nakit teminat işlemlerinin gerçekleştirilmesi hizmetleri de eklenmiştir. 4 Nisan 2013 tarihi itibarıyla İstanbul Altın Borsası'nın Borsa İstanbul ile birleşmesi ve Borsa İstanbul çatısı altında Kıymetli Madenler ve Taşlar Piyasası'nın faaliyete geçmesi ile birlikte bu piyasa ile ilgili nakit takas ve nakit teminat işlemlerinin gerçekleştirilmesi hizmetleri Takasbank tarafından gerçekleştirilmektedir. Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası ile Borsa İstanbul'un 5 Ağustos 2013 tarihi itibarıyla birleşmesinin ardından da vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri, VİOP çatısı altında tek bir platformda işlem görmekte ve işlemlerin takası ve teminat yönetimi Takasbank tarafından gerçekleştirilmektedir. Takasbank 3 Mart 2014 tarihinden itibaren VİOP'ta Merkezi Karşı Taraf (MKT) hizmeti sunmaktadır.

Ayrıca, Takasbank, SPK tarafından Türkiye'nin "Merkezi Takas Kuruluşu", "Emeklilik Fonları için Saklama Kuruluşu" Türkiye'de ihraç edilmiş menkul kıymetlere uluslararası menkul kıymet tanımlama standardı olan International Securities Identification Number (ISIN) kodunun ve ilgili diğer kodların tahsisini yapmak üzere "Ulusal Numaralandırma Kuruluşu" olarak yetkilendirilmiştir. Ayrıca, Takasbank, Eylül 2013 tarihi itibarıyla SPK kararına istinaden, finansal işlem taraflarının tanımlanması ve takibi için oluşturulmuş bir kod olan ve sistemik riskin ölçülmesi ve izlenmesi amacıyla kullanılan "Legal Entity Identifier-LEI" kodlarını tahis etmeye başlamıştır.

Takasbank, yukarıda belirtilen fonksiyonlarının yanı sıra, banka ve yatırım kuruluşlarına işletmekte olduğu Takasbank Para Piyasası (TPP) ve Ödünç Pay Piyasası ile sağladığı nakit kredi imkanları ile bankacılık hizmetleri de sunmaktadır. Takasbank, 2 Eylül 2013 tarihi itibarıyla Ödünç Pay Piyasası'nda Merkezi Karşı Taraf uygulamasına

başlamıştır. 2 Eylül 2013'ten itibaren Takasbank'ın ödünç verene karşı ödünç alan, ödünç alana karşı ödünç veren konumunda olduğu ÖPP'de işlemler Takasbank'ın garantisi altında gerçekleşmektedir.

Takasbank, ülkemiz yatırım kuruluşlarına sunmakta olduğu global takas ve saklama hizmeti ve yabancı kurumsal yatırımcılara sunduğu yerel takas ve saklama hizmeti ile faaliyet alanını uluslararası platformlara da taşımış durumdadır. Takasbank, yurtdışında tesis etmiş olduğu menkul kıymet ve nakit muhabir hesapları ve SWIFT üyeliği vasıtasıyla global ve yerel takas ve saklama hizmetlerini sunmaktadır.

Takasbank tarafından 24 Ocak 2011 tarihi itibarıyla "Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu" işletime açılmıştır. Yine 2 Eylül 2011 tarihinden başlamak üzere, SPK tarafından yapılan görevlendirmeye istinaden, Takasbank, Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri için veri depolama ve teminat saklama kuruluşu olarak yetkilendirilmiştir. 1 Aralık 2011 tarihi itibarıyla Türkiye Elektrik Piyasası'ndaki nakit takası ve teminat yönetimi hizmetleri "Merkezi Uzlaştırma Bankası" sıfatıyla Takasbank tarafından sunulmaya başlamıştır.

Takasbank, ayrıca konut finansman şirketlerine teminat vekilliği hizmeti sunarak nakit ve teminat yönetimi hizmeti vermektedir.

Takasbank, sermaye piyasası ile para piyasası arasında fon akımlarının hızlı, güvenilir ve düşük maliyetle yapılmasını sağlayan bir köprü işlevi görmektedir.

TCMB'nin elektronik fon transfer sisteminin (EFT-EMKT) üyesi olmayan yatırım kuruluşları, Takasbank tarafından geliştirilmiş olan Takasbank Elektronik Transfer Sistemi (TETS) vasıtasıyla EFT-EMKT sisteminin olanaklarından yararlanma imkanını elde etmişlerdir.

Takasbank ayrıca, konumu itibarıyla sahip olduğu menkul kıymet bilgi bankasındaki pek çok veriyi işleyerek; piyasa katılımcılarının, düzenleyici kurumların ve veri yayın kuruluşlarının kullanımına sunan bir kurum olma özelliğine de sahiptir. Söz konusu bilgiler, yatırım/emeklilik fonları ve yatırım ortaklıkları bilgileri ve ilgili analizler, Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu (TEFAS), Takasbank Para Piyasası ve Ödünç Pay Piyasası ile ilgili verileri kapsamaktadır.

143. Borsa İstanbul'da işlem gören paylar ve borçlanma araçlarının takası nasıl gerçekleştirilir?

PP'de takas işlemlerinin nakit tarafı Takasbank nezdinde bulunan hesaplar aracılığı ile, menkul kıymet tarafı ise Takasbank'ın MKK nezdinde bulunan havuz hesapları aracılığı ile gerçekleştirilir. BAP, DİBS takas işlemleri Takasbank'ın TCMB nezdinde bulunan menkul kıymet hesabı; özel sektör borçlanma araçları (ÖSBA) için de MKK nezdinde bulunan menkul kıymet hesabı kullanılarak gerçekleştirilir. Pay takası işlem tarihinden 2 gün sonra (T+2), borçlanma araçları takası ise minimum aynı gün valörlü (T) olmak üzere işlemin valör tarihinde gerçekleşir.

144. Takasbank'ta operasyonel riskler nasıl minimize edilir?

Takasbank, takas işlemlerini gerçekleştirirken nihai hedef olarak takasın sonlandırılmasını amaçlar. Takas üyelerinin sermaye riskini azaltmak ve takas sürecinde büyük miktarda nakdin hesaplarda bulundurulma zorunluluğunu önlemek amacı ile takas, net miktarlar üzerinden ve çoklu netleştirme uygulanarak gerçekleştirilir. Takas işlemlerinde teslim karşılığı ödeme (DVP) prensibi uygulanır. Takas üyelerinin alacaklarına, takas borçlarına karşı teminat olarak bloke konulur ve takas yükümlülükleri yerine getirildiği zaman bloke kaldırılır. Kısmi ödeme karşılığında bloke kısmi olarak kaldırılır.

145. Takasbank işlettiği Ödünç Pay Piyasası ile neyi amaçlamaktadır?

Ödünç Pay Piyasası (ÖPP), Takasbank tarafından belirlenen tür, miktar ve dönemlerde teminat göstererek pay veya borsa yatırım fonu ödünç almak veya vermek isteyen yatırım kuruluşları veya bankalar ile bunlarının müşterilerinin talepleri ile tekliflerinin karşılaşmasını sağlayan, Takasbank tarafından kurulan ve işletilen piyasadır. Takasbank, (ÖPP) işlemlerinde açık teklif yöntemi ile Merkezi Karşı Taraftır. Ödünç verene karşı ödünç alan, ödünç alana karşı ödünç veren konumundadır.

ÖPP ile Borsa İstanbul PP'deki temerrüt riski azaltılmakta, pay ya da BYF takas borcu olan takas üyeleri için ilgili kıymeti ödünç alarak takas yükümlülüklerini yerine getirme imkanı sağlanmaktadır. Bunun yanında borsada fiyatlar düşerken ödünç alınan paylar borsada satılıp gelir elde edilebilmekte ve açığa satışı ilişkin takas yükümlülükleri yerine getirilebilmektedir. Ayrıca, üyeler ÖPP'nda ödünç vererek kazandıkları ödünç komisyon geliri ile portföylerine ilave getiri sağlamaktadırlar.

Ödünç Pay Piyasasının işletilmesi ile; piyasada oluşabilecek yüksek volatilitenin (bir menkul kıymetin fiyatındaki değişkenliğin) açığa satışın artması ile azalması ve piyasalar arası arbitraj imkanı da sağlanmaktadır (Arbitraj, farklı piyasalarda aynı menkul kıymetler için farklı fiyatlar oluşması durumunda, menkul kıymetlerin ucuz olduğu piyasadan alınarak daha pahalı olduğu piyasada satılması işlemidir).

146. Takasbank'ın işlettiği Takasbank Para Piyasası nedir?

Takasbank Para Piyasası (TPP) kısa dönemli nakit fazlası olan banka ve yatırım kuruluşları ile kısa dönemli nakit ihtiyacı olan yatırım kuruluşlarının karşılaştıkları ve doğan yükümlülüklerin Takasbank'ın garantisi altında olduğu organize piyasadır. Borsa İstanbul ve diğer borsalara üye Banka ve yatırım kuruluşları ve T.C. Merkez Bankası, TPP'den işlem yapabilirler. Takasbank, piyasada alış satış kotasyonu vermemekte ve işlemlerde katılımcı olmamaktadır. Piyasadaki oranlar arz ve talebe göre serbestçe belirlenmektedir. TPP'de oluşan oranlar, piyasadaki likidite durumundan ve diğer piyasalardaki gelişmelerden doğrudan etkilenmektedir. TPP'de işlem yapan banka ve

yatırım kuruluşlarının borç ve alacakları için mahsup verme imkanları bulunmaktadır. TPP'de borcu bulunan banka ve yatırım kuruluşlarının, BAP ile PP işlemlerinden doğan alacaklarını bu piyasadaki borçlarına mahsup edebilirler. Böylece PP ve BAP nakit takasında, operasyonel yük ve temerrütlerin azalması sağlanmakta ve piyasalararası akışkanlık artmaktadır.

147. Takasbank tarafından işletilen Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu nedir?

Yatırım fonu katılma belgelerinin elektronik bir merkezi platformda fon kurucusu tarafından satılmasına ve geri alınmasına imkan veren bir platformdur. Platform ile yerli ve yabancı kurumsal yatırımcıların, portföy yöneticilerinin fonlara ve fon bilgilerine merkezi bir sistem üzerinden kolaylıkla ulaşabilmeleri, tek bir sistem üzerinde çok sayıda alternatif arasından seçim yapabilmeleri imkanı sağlanmıştır. Böylece, yatırımcılar fon performanslarına göre tercih ettikleri fonları, yeni bir hesap açmaya gerek kalmadan mevcut yatırım hesaplarından alabilmekte ve geri satabilmektedir.

148. Takasbank tarafından uygulanan temerrüt süreci nasıl işler?

PP'de işlem gören paylar, rüçhan hakkı kuponları, BYF payları, varant ve sertifikaların takas işlemlerinde, T+2 günü saat 16:30'a kadar takas yükümlülüklerini yerine getiremeyen takas üyeleri herhangi bir bildirimle gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır. Temerrüde düşen üye T+3 sabahı saat 09:30'a kadar takas borcunu ödeyememişse, üyenin blokeli takas alacakları Borsa İstanbul'da aynı gün valörlü alış veya satışlar yaptırılarak re'sen borç kapatma yoluna gidilir. Temerrüde düşmüş üyenin temerrüde konu işlemlerinin bildirimini Takasbank tarafından T+3 günü saat 09:30 itibarıyla Borsa İstanbul Genel Müdürlüğü'ne yapılır ve ilgili piyasa müdürlüğü tarafından T+3 günü ayrı bir sırada ve "aynı gün valörlü" alım veya satımlarla temerrüt kapatma işlemleri yaptırılır. Söz konusu işlemler sonucunda elde edilen tutar temerrüde düşen üyenin takas yükümlülüğünü karşılamaya yetmiyorsa, üyenin Borsa İstanbul nezdinde tuttuğu işlem teminatları likide edilir. Temerrüt borcunun karşılanamayan kısmı üyenin Borsa İstanbul teminatından kesilir ve teminatını tamamlamayan üyelerin Borsa İstanbul'da işlem yapmasına izin verilmez.

BAP takas işlemlerinde, aynı gün valörlü işlemlerde T günü saat 16:30'a kadar takas yükümlülüklerini yerine getiremeyen takas üyeleri herhangi bir bildirimle gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır. Temerrüde düşen üye T+1 sabahı saat 09:30'a kadar takas borcunu ödeyememişse, Takasbank tarafından Borsa İstanbul Genel Müdürlüğü'ne bildirim yapılır. BAP Müdürlüğü tarafından üyenin blokeli takas alacakları karşılığında aynı gün valörlü alış veya satışlar yaptırılarak re'sen borç kapatma yoluna gidilir. Söz konusu işlemler sonucunda elde edilen tutar temerrüde düşen üyenin takas yükümlülüğünü karşılamaya yetmiyorsa, üyenin Borsa İstanbul nezdinde tuttuğu işlem teminatları likide edilir. Temerrüt borcunun karşılanamayan kısmı üyenin Borsa İstanbul teminatından kesilir ve teminatını tamamlamayan üyelerin Borsa İstanbul'da işlem yapmasına izin verilmez.

149. Takasbank tarafından garanti hesapları nasıl yönetilmektedir?

Pay ile borçlanma araçları piyasalarında gerçekleştirilen işlemlerin takasında yaşanabilecek gecikmeleri önlemek ve temerrüt durumlarında takas alacağını alamayan tarafı korumak amacı ile "Garanti Hesapları" oluşturulmuştu. Garanti hesabı, Borsa İstanbul'un, hesabın tesisinde aktarmış olduğu tutar ve üyelerden tahsil edilen temerrüt cezalarının yanısıra, bunların nemalarından oluşmaktadır. PP ile BAP için ayrı ayrı garanti hesapları bulunmaktadır. Garanti hesaplarının nemalandırma işlemleri Takasbank Fon Yönetimi tarafından yapılmaktadır.

150. Takasbank'ın Ulusal Numaralandırma Kuruluşu olarak verdiği hizmetler nelerdir?

Takasbank SPK tarafından, Türkiye'de ihraç edilen menkul kıymetlere ve diğer finansal araçlara ISIN ve Classification of Financial Instruments (CFI) tahsis etmek üzere ulusal numaralandırma kuruluşu olarak görevlendirilmiştir. ISO 6166 standardı (ISIN), bütün sınır ötesi ve ulusal sistemlerde menkul kıymetlerin tanımlanması amacı ile hazırlanmış ve uluslararası sermaye piyasalarında kabul görmüş uluslararası bir standarttır. 12 haneden oluşan ISIN kodu, menkul kıymetlerin uluslararası kimliğidir. Bu kimlik bir anahtar gibi kullanılarak, sözkonusu menkul kıymete ait bilgilere güvenilir, hızlı ve etkin bir yolla ulaşılabilir. ISO 10962 standardı da (CFI) menkul kıymetleri türlerine ve özelliklerine göre sınıflandırmaktadır.

Takasbank ayrıca, finansal işlemlere taraf tüzel kişilere tanımlayıcı kod verilmesi (Legal Entity Identifier-LEI) konusunda Finansal İstikrar Kurulu (Financial Stability Board-FSB) tarafından başlatılan çalışma paralelinde, SPK sponsorluğunda, söz konusu global LEI sisteminin hayata geçirilmesi öncesinde ön-LEI tahsisi yapabilmek için gerekli ön-eki 11 Ocak 2013 tarihinde almıştır. Tahsis edilecek kodlar BDDK, TCMB, Hazine, Takasbank, MKK gibi resmi kurumlara yapılan raporlamalar ile veri depolama kuruluşlarına yapılan raporlamalarda kullanılacaktır.

Takasbank, 26 Temmuz.2013 tarihli SPK toplantısında alınan karar ile ön-tüzel kişi kimlik kodlarını (pre-LEI) üretmek ve tahsis etmekle görevli Ön-Yerel İşletim Birimi (Pre-LOU) olarak yetkilendirilmiştir. Bu yetkilendirme kapsamında Takasbank, ön-LEI kodu talep eden tüzel kişiler için; ilgili tüzel kişinin başka bir ülkeden ön-LEI kodu alıp almadığının tespit edilmesine müteakip ön-LEI kodlarının ISO 17442 standartlarına uygun olarak üretilmesi, raporlanması ve duyurulmasının yanı sıra; LEI hizmetlerinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak uluslararası otoritelerce belirlenen kurallara uyulması ve LEI hizmetlerinde yapılması gereken değişikliklerin ve güncellemelerin yerine getirilmesi hususlarından sorumludur. Takasbank, 5 Eylül 2013 tarihinden itibaren söz konusu kodları tahsis etmeye başlamıştır. Takasbank, Düzenleyici Gözetim Komitesi (Regularity Oversight Committee-ROC) tarafından 11 Kasım 2013 tarihi itibarı ile Legal Entity Identifier (LEI) kodu tahsis etmekle görevli yerel operasyon kurumu (local operating unit) olarak yetkilendirilmiştir. 25 Şubat 2014 tarihinde www.LEITurkey.com web sitesinin hizmete sunulması ile birlikte LEI kodu tahsisi, bu site üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.

151. Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nedir, görevleri nelerdir?

MKK; paylar, yatırım fonları, BYF'ler, banka bonoları, özel sektör borçlanma araçları, varantlar, sertifikalar, varlığa dayalı ve varlık teminatlı menkul kıymetler DİBS ve kira sertifikaları gibi kaydi sermaye piyasası araçları için merkezi saklama kurumu faaliyetlerini yürütmektedir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından MKK'ya 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan Elektronik Ürün Senetleri Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde "Elektronik Kayıt Kuruluşu Lisansı" verilmiştir. Pamuk üzerine ilk elektronik ürün senetlerinin yatırımcı bazında saklanması Mart 2013'te başlamıştır.

a) Kaydi Sisteme İlişkin Görevler

MKK; sermaye piyasası araçlarını ve bunlara bağlı hakları, bilgisayar ortamında, üyeler itibarıyla ve hak sahipleri bazında saklamak ve ilgili kayıtların üyeler itibarıyla tutarlılığını izlemekle yükümlüdür. Kuruluş, kaydi sistemin güvenli çalışmasını sağlayacak önlemler almak ve bunları uygulamak, kayıtların mevzuatta öngörülen çerçevede gizliliğini sağlamak, SPK tarafından ilgili mevzuata göre kaydi olarak ihracı ve MKK sisteminde saklanmasına karar verilen sermaye piyasası araçlarının ihracına ilişkin işlemleri yapmak ve bu kıymetlerle ilgili işlemleri yerine getirmek görevlerini de yürütmektedir.

b) Diğer Görevler

30 Aralık 2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren yeni Sermaye Piyasası Kanunu ile MKK'ya verilen diğer görevler arasında 6102 sayılı kanun ile ilgili diğer mevzuatta yer alan kurumsal yönetim ilkelerine şirketlerin uyumunu sağlamaya yönelik olarak şirketler ile ortaklarının ve yatırımcılarının iletişiminin sağlanabileceği elektronik bir platform oluşturmak, Türk Ticaret Kanunu'nun 1524 üncü maddesi uyarınca denetime tabi şirketlere merkezi veri tabanı hizmeti sağlamak, sermaye piyasalarına ilişkin verilerin tek bir noktada toplanmasını sağlamaya yönelik elektronik bir veri bankası oluşturmak, SPK'nın belirleyeceği ilkeler çerçevesinde verilerin kullanımını sağlamak ve ilgili mevzuata göre yetkilendirilmek kaydıyla, lisanslı depolar tarafından düzenlenen ürün senetlerinin kaydedilmesine, bunların ve bunlara bağlı hakların elektronik ortamda kayden izlenmesine ilişkin işlemleri yürütmek ve bunlara ilişkin platform oluşturmak, payları kayden izlenen anonim ortaklık genel kurullarına elektronik ortamda katılımı gerçekleştirmek üzere elektronik ortam sağlamak ve 30.12.2012 tarihi öncesinde tedrici tasfiyesine başlamış olan kurumlara ilişkin dava ve bu kurumların tasfiyelerine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek yer almaktadır.

MKK, Sermaye Piyasası Kanunu ile verilen görevleri e-MKK Bilgi Portalı bileşenleri olan platform ve sistemler üzerinden yerine getirmektedir. MKK 17 Mart 2014 tarihinden itibaren sermaye piyasası ve borsa mevzuatı uyarınca kamuya açıklanması gerekli tüm bildirimlerin elektronik imzalı olarak iletildiği ve kamuya duyurulduğu elektronik sistem olan KAP yönetmektedir.

152. Kaydi Sistem neyi ifade etmektedir?

Kaydi sistem bir açıdan, evraksız kıymetli evrakı ifade etmektedir. Dünya sermaye piyasalarında, kıymetli evrakın saklanması gerekliliğinden ortaya çıkan sakıncaları ortadan kaldırmak, zayi (çalınma, yıpranma, kaybolma, vs) olma durumunu önlemek, menkul kıymetlerin dolaşım yeteneğini artırmak amacıyla kıymetli evraktan doğan hakların gayrimaddi olarak kayden tutulması sistemi geliştirilmiştir. Borsa İstanbul'da işlem gören paylar, ilgili düzenlemeler uyarınca fiziki olarak basılmamakta, kıymetler ve bunlara bağlı haklar MKK'nın elektronik sisteminde yatırımcı bazında tutulmaktadır.

153. Borsa İstanbul'da işlem gören paylar nasıl el değiştirir?

14 Temmuz 1994 tarihi itibarıyla Borsa İstanbul'da işlem gören paylar (T+2) prensibiyle, işlem gününden itibaren ikinci iş günü içinde el değiştirmektedir. Burada (T), işlem gününü ifade etmektedir. El değiştirme, MKK tarafından kaydi ortamda hak sahibi bazında elektronik menkul kıymet transferleriyle gerçekleştirilmektedir.

154. Yatırımcılar MKK'dan nasıl bilgi alabilir?

MKK her yatırımcıya özel bir sicil numarası oluşturmakta ve yatırımcıların farklı kurumlardaki hesaplarına ilişkin bilgileri bu sicil numarası yardımıyla bir araya getirerek, yatırımcının portföyüne ilişkin bilgilendirme dahil çeşitli hizmetler sunmaktadır. Yatırımcılar sicil numaraları ve bu sicile bağlı olarak MKK tarafından oluşturularak yatırımcılara iletilen şifreleri ile yatırımcı bilgilendirme hizmetlerinden faydalanabildikleri gibi e-MKK Bilgi Portalı'na e-DEVLET şifreleriyle ya da T.C. Kimlik numaraları ve yatırımcı şifreleri ile giriş yaparak da bu hizmetlerden yararlanabilmektedir.

e-MKK; MKK'nın yatırımcılara ve diğer paydaşlarına merkezi saklama hizmetlerini ve bu hizmetlere ilişkin bilgilendirme başta olmak üzere çeşitli katma değerli servislerini sunduğu bir bilgi portalıdır.

e-MKK Bilgi Portalında e-CAS: Yatırımcı Bilgilendirme ve Uyarı, e-YÖNET: Kurumsal Yönetim ve Yatırımcı İlişkileri, e-GENEL KURUL: Elektronik Genel Kurul Sistemi, e-ŞİRKET: Şirketler Bilgi Portalı, e-VERİ: Sermaye Piyasaları Veri Bankası kapsamında çeşitli hizmetler verilmektedir.

e-MKK Bilgi Portalı kapsamındaki e-YÖNET platformu üzerinde yatırımcılar ile ihraççı şirketler arasında internet, e-posta ve mobil iletişim tabanlı sürekli ve standart bilgi alışverişi sağlamaya yönelik hizmetler sunulmaktadır. Bu hizmetler sayesinde şirketler ortaklarına doğrudan ulaşabilmekte, aynı şekilde ortaklar, ortak oldukları şirketleri ile ilgili pek çok bilgiye kolaylıkla bütüncül bir yaklaşım içinde ulaşabilmektedir.

Yatırımcılar standart bilgi edinimi dışında, e-MKK Portalı üzerinde kayıt olmaları halinde, Yatırımcı Bilgilendirme ve Uyarı Sistemi (e-CAS) ve Elektronik Rapor Gönderim Sistemi (er@gon) ile hesaplarından herhangi bir menkul kıymet çıkış hareketinden SMS veya e-posta ile anında haberdar olabilmekte ve tüm yatırım hesaplarında bulunan portföy bilgilerini ve hesap hareketlerini düzenli olarak her ay e-posta kanalından alabilmektedir.

e-MKK Portalı'na kayıt olmak ve giriş yapabilmek için aşağıdaki belirtilen alternatif yöntemler kullanılabilir:

• MKK Sicil ve Şifresi

MKK her yatırımcıya özel bir sicil numarası oluşturmakta ve aynı yatırımcının farklı kurumlardaki hesaplarına ilişkin bilgileri bu sicil numarası yardımıyla bir araya getirerek, yatırımcının portföyüne ilişkin hizmetler sunmaktadır. Söz konusu hizmetlerden faydalanmak isteyen yatırımcıların öncelikle sicil ve şifre bilgilerine sahip olmaları gerekmektedir.

• TC Kimlik Numarası ve MKK Şifresi

Gerçek kişi yatırımcılar MKK Sicil Numarası'nı unutmaları veya kaybetmeleri halinde, TC Kimlik Numaraları ve MKK Şifresi ile e-MKK Bilgi Portalına bağlanabilirler.

• e-DEVLET Şifresi

AloMKK Sesli Yanıt Sistemi ve e-MKK Bilgi Portalı hizmetlerine kesintisiz erişimi sağlamak amacıyla, e-DEVLET şifresine sahip olan yatırımcıların, bu şifrelerini kullanarak e-MKK Bilgi Portalı hizmetlerine giriş yapabilecekleri e-DEVLET entegrasyonu sağlanmıştır.

Yatırımcılar yatırım kuruluşları ile iletişime geçmeksizin ve posta süresini beklemeksizin yeni sicil şifrelerini e-MKK Bilgi Portalı üzerinden oluşturabilmektedir.

e-DEVLET sisteminde e-DEVLET şifresi dışında elektronik imza ve mobil imza seçenekleri ile de işlem yapabilmekte ve e-MKK Bilgi Portalına erişim sağlayabilmektedirler.

Yatırımcılar, hesaplarında gerçekleşen hareketleri, portföylerinin son durumu ve hesap ekstreleriyle ilgili bilgileri e-MKK Bilgi Portalı ve AloMKK Sesli Yanıt Sistemi ve Çağrı Merkezi (444 0 655) üzerinden de takip edebilmektedir.

Yatırımcı hizmetleriyle ilgili ayrıntılı bilgilere MKK'nın internet sitesinden (www.mkk.com.tr) ulaşılabilir.

155. MKK kayıtlarının saklanması ne şekilde yapılmaktadır?

MKK, kaydi sermaye piyasası araçlarına ilişkin haklarla ilgili değişiklikleri, izleyen 10 yıl süreyle değişiklikten önceki haliyle değiştirilemez şekilde elektronik ortamda saklar. Yatırım fonu kayıtlarının saklanması için SPK tarafından daha uzun bir süre belirlenebilir.

156. Kaydi sistemde yönetsel hakların kullanılması ne şekilde olmaktadır?

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte yatırımcıların genel kurul toplantılarına katılma ve oy kullanma haklarını kullanma amacıyla ilgili payları üzerinde genel kurul blokajı uygulamaları zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır. Yeni uygulama çerçevesinde ihraççılar genel kurul toplantısının tarihini ve yerini toplantı tarihinden en geç 15 gün önce MKK sistemine bildirir. İhraççı tarafından belirlenen tarih, yer ve saat bilgileri yatırımcılara ve üyelere MKK tarafından raporlanır. MKK toplantı tarihinden önceki iş günü ihraççılara genel kurula katılma hakkını elde eden ortakları listeleyen Genel Kurul Pay Sahipleri Çizelgesi'ni sistem üzerinden iletir. Çizelgede kimlik bilgileri yer alan ortaklar, ortak tarafından herhangi bir kısıt getirilmemişse, kimlikleriyle birlikte genel kurul toplantısına katılma ve oy kullanma haklarından yararlanabilmektedirler.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1527. maddesiyle genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sistemi borsaya kote şirketler açısından zorunlu hale gelmiş olup Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın düzenlemeleri çerçevesinde borsaya kote şirketlerin yapacakları genel kurul toplantıları, 1 Ekim 2012 tarihinden itibaren MKK'nın geliştirdiği Elektronik Genel Kurul Sistemi (e-GKS) üzerinden yapılmaktadır.

Yatırımcı Tazmin Merkezi

157. Yatırımcı Tazmin Merkezi nedir?

Yatırımcıların tazmini amacıyla kamu tüzel kişiliğini haiz Yatırımcı Tazmin Merkezi (YTM) kurulmuştur. Yatırım kuruluşlarının sermaye piyasası faaliyetinden kaynaklanan nakit ödeme veya sermaye piyasası araçları teslim yükümlülüklerini yerine getiremediğinin veya kısa sürede yerine getiremeyeceğinin tespit edilmesi hâlinde yatırımcıları tazmin kararı alınır.

Yatırım hizmetleri ve faaliyetlerinden kaynaklanan her türlü emanet ve alacaklar, ile bunlara bağlı faiz, kar payı ve diğer getiriler, hesap sahibinin yaptığı en son talep, işlem veya herhangi bir şekilde verdiği

yazılı talimat tarihinden, yatırım fonu ve değişken sermayeli yatırım ortaklıkları için ise tasfiye tarihinden başlayarak on yıl içinde talep ve tahsil edilmemesi hâlinde YTM'ye gelir kaydedilir.

158. Tazminin kapsamı nedir?

Yatırımcıları tazmin kararı verilen kuruluşların yatırımcıları, tazmin talep etme hakkına sahiptir. Yatırımcıların yatırım danışmanlığı veya piyasadaki fiyat hareketlerinden kaynaklanan zararları tazmin kapsamında değildir.

Bilgi suistimali, piyasa dolandırıcılığı suçlarından veya suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçundan mahkûm olan yatırımcılara ait talepler, söz konusu eylemlerle ilgili alacaklarla sınırlı olmak üzere, tazmin kapsamı dışındadır. Söz konusu suçlardan dolayı hakkında suç duyurusunda bulunulan kişilere yapılacak ödemeler anılan suçlara ilişkin soruşturmanın başlamasından mahkeme kararının kesinleşmesine kadar durur.

Diğer taraftan aşağıda sayılan kişi ve kurumlar tazmin edilmez:

- Yatırımcıları tazmin kararı verilen yatırım kuruluşlarının yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri ve şahsen sorumlu ortakları, yüzde beş veya daha fazla paya sahip ortakları, denetim kurulu üyeleri veya ilgili yatırım kuruluşları ile aynı grup içinde yer alan diğer şirketlerde benzer konumda olan kişiler ile bu kişilerin eş ve ikinci dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile bu kişiler adına hareket eden üçüncü kişiler
- Yatırımcıları tazmin kararı verilen yatırım kuruluşları ile aynı grupta yer alan diğer şirketler
- Yatırımcıları tazmin kararı verilen yatırım

kuruluşlarının yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri ve şahsen sorumlu ortakları, yüzde beş veya daha fazla paya sahip ortakları, denetim kurulu üyeleri veya ilgili yatırım kuruluşları ile aynı grup içinde yer alan diğer şirketlerde benzer konumda olan kişiler ile bu kişilerin eş ve ikinci dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile bu kişiler adına hareket eden üçüncü kişilerin yüzde yirmi beş veya daha fazla paya sahip olduğu şirketler

d) Yatırım kuruluşlarının mali sıkıntıya düşmesine neden olan veya finansal durumunun bozulmasına önemli etkileri olan olaylarda sorumluluğu bulunan veya bu olaylardan menfaat sağlayan kişiler

159. Tazmin süreci zamanaşımı var mıdır?

Yatırımcılar tazmin taleplerini YTM'ye yazılı olarak yaparlar. Hak sahibi her bir yatırımcıya ödenecek azami tazmin tutarı 2014 yılı için yüz üç bin dokuz yüz otuz Türk Lirasıdır. Tazmin talebinde bulunma hakkı, tazmin kararının ilanından itibaren bir yıl sonra zamanaşımına uğrar.

160. Yatırım kuruluşlarının yatırım hizmet ve faaliyetleri nelerdir?

Yatırım hizmetleri ve faaliyetleri şunlardır:

- a) Sermaye piyasası araçlarıyla ilgili emirlerin alınması ve iletilmesi
- b) Sermaye piyasası araçlarıyla ilgili emirlerin müşteri adına ve hesabına veya kendi adına ve müşteri hesabına gerçekleştirilmesi
- c) Sermaye piyasası araçlarının kendi hesabından alım ve satımı
- d) Bireysel Portföy yöneticiliği
- e) Yatırım danışmanlığı
- f) Sermaye piyasası araçlarının halka arzında yüklenimde bulunularak satışa aracılık edilmesi
- g) Sermaye piyasası araçlarının halka arzında yüklenimde bulunmaksızın satışa aracılık edilmesi
- h) Çok taraflı alım satım sistemlerinin ve borsa dışı diğer teşkilatlanmış pazar yerlerinin işletilmesi
- i) Sermaye piyasası araçlarının müşteri namına saklanması ve yönetimi
- j) SPK'ca belirlenecek diğer hizmet ve faaliyetlerde bulunulması

161. Yatırım Kuruluşlarının yan hizmetleri nelerdir?

Yatırım kuruluşlarının yapabilecekleri yan hizmetler şunlardır:

- Sermaye piyasaları ile ilgili danışmanlık hizmetleri sunulması
- Yatırım hizmetleri ve faaliyetleri ile sınırlı olarak kredi ya da ödünç verilmesi ve döviz hizmetleri sunulması
- Sermaye piyasası araçlarına ilişkin işlemlerle ilgili yatırım araştırması ve finansal analiz yapılması veya genel tavsiyede bulunulması
- Araçlık yükleniminin yürütülmesi ile ilgili hizmetlerin sunulması
- Borçlanma veya başka yollardan finansman sağlanmasında araçlık hizmeti sunulması
- Servet yönetimi ve finansal planlama yapılması
- SPK'ca belirlenecek diğer hizmet ve faaliyetlerde bulunulması

162. Yatırım kuruluşunun, müşterileri olan yatırımcıların emirlerini kabul etmeme yetkisi var mı?

Yatırım kuruluşunun, müşterileri olan yatırımcıların emirlerini kabul etmeme yetkisi vardır. İlgili mevzuat uyarınca üyeler, emirleri kısmen veya tamamen kabul etmeyebilirler. Ancak, gerekçesiyle birlikte, durumu müşterilerine veya onların temsilcilerine hemen bildirmek zorundadırlar.

163. Kurtaj nedir?

Yatırım Kuruluşları, Borsa İstanbul'da aracı olarak yaptıkları her işlem için müşterilerinden "Kurtaj" adı altında bir komisyon alırlar. Kurtaj tarifesi ile müşterilerden alınacak diğer ücret ve gider karşılıkları, TSPB'nin önerisi üzerine, piyasa gelişmeleri ve ihtiyaçları gözönüne alınarak SPK onayıyla kesinleşir. Bu bağlamda, yatırım kuruluşunun pay alım-satım işlemlerinde müşterilerinden tahsil edecekleri araçlık komisyonları, yatırım kuruluşu ve müşteri arasında serbestçe belirlenmektedir.

164. Yatırım Kuruluşu ile yatırımcı arasında doğan uyuşmazlıkların çözümü için Borsa İstanbul'a başvuru prosedürü nasıldır?

Yatırımcı tarafından, Borsa üyelerinin kendileri hesabına gerçekleştirdiği Borsa işlemlerine ilişkin iddialarının çözümü için Borsa İstanbul'a başvurma imkanları vardır. Tarafların yargı mercilerine müracaat etme hakkı saklıdır.

Borsa işlemi, borsada işlem gören sermaye piyasası araçlarına ait emirlerin, borsaya iletilmesi, bu emirlerin borsa kurallarına göre eşleştirilmesi ve bu surette gerçekleştirilen işlemlere ilişkin yükümlülüklerin borsanın, ilgili takas kuruluşlarının ve saklamacı kuruluşların düzenlemelerinde belirtilen yöntem ve sürede yerine getirilmesini ifade etmektedir.

Borsa İstanbul Yönetim Kurulu'nun 18/07/2012 tarihli toplantısında kabul ettiği, Borsa İstanbul Uyuşmazlık Komitesi Çalışma Usul ve Esasları Yönergesi'nin 10'uncu maddesi uyarınca, borsa işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü için Borsa İstanbul'a yapılan başvurulardan 200 TL uyuşmazlık hizmet bedeli alınmasına karar verilmiştir. Söz konusu Yönerge, www.borsaistanbul.com adresli internet sitemizin düzenlemeler kısmında yer almaktadır.

Borsa üyesinin kendisini borsa işlemlerinden mağdur ettiği iddiasında bulunan yatırımcı, iddiasını ispatlayan belgeler ile hizmet bedelinin ödendiğine ilişkin makbuzu eklediği bir şikayet dilekçesi ile Borsa İstanbul'a başvurarak uyuşmazlığın idari yoldan çözülmesini ister.

Bu dilekçede, tarafların isim ve adresleri, uyuşmazlığın konusu, maddi olaylar, hukuki sebepler, ispatlayıcı deliller ile son talep yazılır.

Sermaye Piyasası Kanunu 70. madde gereğince, yatırım kuruluşlarının kendi aralarında veya müşterileriyle borsa işlemlerinden doğan uyuşmazlıkların çözülmesine ilişkin usul ve esaslar borsa yönetim kurullarınca belirlenir; anılan yönetim kurulu kararlarının ilişkin olduğu tutarın Kanun'un 84 üncü maddenin beşinci fıkrasında yer alan tutardan fazla olması hâlinde bu karara karşı Kurul'a itirazda bulunulabileceği düzenlemesini getirmiştir.

165. Borsa İstanbul işlemlerinden kaynaklanmayan uyuşmazlıkların inceleme yetkisi kime aittir?

Borsa İstanbul işlemlerinden kaynaklanmayan uyuşmazlıkların inceleme yetkisi TSPB'ne aittir.

166. Uyuşmazlıklarda süre var mıdır?

Borsa üyeleri ile müşterileri olan yatırımcılar arasındaki ihtilaflarda uyuşmazlığın oluştuğu tarihi takip eden ikinci takvim yılından sonra yapılan başvurular Borsa tarafından incelenmez. Üyeler arasındaki ihtilaflarda usul hükümlerindeki genel dava zamanaşımı uygulanır.

167. Uyuşmazlık dosyaları hangi hallerde işlemde kaldırırlar?

Şikayetten vazgeçilmesi halinde, Yönetim Kurulu uyuşmazlık dosyasının işlemde kaldırımına karar verir. Borsa üyeleri ile üyelerin müşterileri arasındaki uyuşmazlıklarda, yargı yoluna başvurulması halinde, dosya işlemde kaldırırlar.

168. Borsa İstanbul'un uyuşmazlıklar hakkında verdiği kararlara idari itiraz merci neresidir?

Borsa İstanbul Yönetim Kurulu'nun uyuşmazlıklar hakkındaki kararlarına karşı, eğer uyuşmazlığa konu tutar Sermaye Piyasası Kanunu'nun 84.maddesinde belirtilen tutardan yüksekse bu kararın taraflara tebliğinden itibaren on beş iş günü içinde Borsa kanalı ile SPK'ya itiraz edilebilir. SPK'nın uyuşmazlıkların çözümlemeye dair kararları idari açıdan son karardır. Bu kararlara karşı idari yargı mercilerine başvurulabilir.

169. Yatırımcı, yatırım kuruluşları tarafından zararı karşılanmadığı takdirde ne yapmalıdır?

Yatırımcının, şikayet edilen üyeye kararın yerine getirilmesi için yazılı olarak başvurduğunu belgeleyen delili ek yaparak söz konusu kararın üyeye yerine getirilmediğini bildiren bir dilekçe ile Borsa İstanbul'a tekrar başvurması gerekir. Üyelerin müşterilerine Borsa İstanbul işlemlerinden dolayı verebilecekleri zararlar sırasıyla;

- Üye tarafından kabul edildiği
- Borsa İstanbul Yönetim Kurulu'nca kararlaştırıldığı
- Borsa İstanbul Yönetim Kurulu kararına itiraz üzerine SPK tarafından ödeme kararı verildiği
- Anlaşmazlık bir yargı organınca nihai karara bağlandığı

takdirde anlaşmaya varılan veya kararlaştırılan meblağın kendilerinden tahsili yoluna gidilir. Bu mümkün olmazsa ilgili mevzuattaki teminattan mahsup yapılarak ödenir.

170. Borsa İstanbul'da idari disiplin soruşturması nasıl karara bağlanır?

Borsa İstanbul Yönetmeliği hükümlerine aykırı davranan üye ve temsilcileri hakkında Borsa İstanbul Genel Müdürlüğü tarafından re'sen veya şikayet veya ihbar üzerine düzenlenen dosyanın havale edilmesi ile soruşturmaya başlanır. Bu soruşturmanın sonuçlandırılması üzerine Borsa İstanbul Yönetim Kurulu disiplin dosyasını karara bağlar. Borsa İstanbul Yönetim Kurulu kararı, iadeli taahhütlü mektupla ilgililerin bilinen adreslerine postalanır veya elden imza karşılığı teslim suretiyle kendilerine tebliğ olunur.

171. Borsa İstanbul'un verdiği disiplin kararlara itiraz merci neresidir?

Borsa İstanbul Yönetim Kurulu tarafından verilen cezalara karşı tebliğden itibaren on beş iş günü içerisinde Borsa aracılığıyla SPK'ya itiraz edilebilir.

172. Borsa İstanbul'un verdiği disiplin kararları ne zaman kesinleşir?

Disiplin cezalarına ilişkin Yönetim Kurulu kararları, bu kararlara süresinde itiraz edilmemesi halinde bu sürenin sonunda veya kararlara yapılan itirazların SPK tarafından reddedildiği tarihte kesinleşir. Disiplin cezalarına ilişkin kararlar kesinleşmedikçe uygulanamaz.

Borsa İstanbul ile İletişim

Yatırımcılar, Borsa İstanbul'dan bilgi almak için nereye başvurabilirler?

Borsa İstanbul bünyesindeki "Yatırımcı Danışma Merkezi"ne; bilgi almak, görüş, öneri ve taleplerini iletmek için başvurabilirler.

Yatırımcı Danışma Merkezi'nin hizmetlerinden nasıl yararlanılır?

Yatırımcı Danışma Merkezi'ne; yazıyla, faksla, telefonla, bizzat, Borsa İstanbul'un İnternet sitesindeki iletişim formu doldurularak e-posta ile başvurulabilir.

Borsa İstanbul'un İnternet Adresi: "www.borsaistanbul.com"

Yatırımcı Danışma Merkezi, tatil günleri hariç "08:45-12:30 ile 13:30-18:00" saatleri arasında, Borsa İstanbul'un "Reşitpaşa Mahallesi, Tuncay Artun Caddesi, 34467 Emirgan/İstanbul" adresindeki binasında hizmet vermektedir.

Yatırımcı Danışma Merkezi'nin ilgililere hizmet veren telefon numaraları:

(212) 298 24 27

(212) 298 BİAŞ

Yatırımcılar ayrıca, (212) 298 21 00 no.lu Borsa İstanbul Santral telefonundan da Yatırımcı Danışma Merkezi'ne ulaşabilirler.

Borsa İstanbul Faks No: (212) 298 25 00

Yatırımcılar, Yatırımcı Danışma Merkezi'den alım-satım işlemlerine ilişkin yorum içerikli bilgi alabilirler mi?

Borsa İstanbul, ilgili düzenlemeler uyarınca tarafsız çalışan bir kuruluştur. Borsa İstanbul bünyesinde bulunan Yatırımcı Danışma Merkezi, sermaye piyasası araçları ile bunları ihraç eden ortaklık ve kuruluşlar hakkında ve sermaye piyasası ile ilgili diğer konularda yönlendirici nitelikte yazılı veya sözlü yorum ve yatırım tavsiyelerinde bulunamaz. Bu yönde bir görev ya da yetkisi yoktur.

Sermaye Piyasasında Başlıca Kuruluşlar

Sermaye Piyasası Kurulu

Mustafa Kemal Mahallesi, Eskişehir Yolu 8. km
06530 Balgat/Ankara
www.spk.gov.tr
www.yatirimyapiyorum.gov.tr
Tel Ank: (312) 292 90 90
Faks Ank: (312) 292 90 00
Tel İst: (212) 334 55 00
Faks İst: (212) 334 56 00

Borsa İstanbul A.Ş.

Reşitpaşa Mahallesi, Tuncay Artun Caddesi,
34467 Emirgan/İstanbul
www.borsaistanbul.com
www.bilindiyatirimci.org
www.halkaarzseferberligi.com
Tel: (212) 298 21 00
Faks: (212) 298 25 00

İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.

Şişli Merkez Mahallesi, Merkez Caddesi No: 6,
34381 Şişli/İstanbul
www.takasbank.com.tr
Tel: (212) 315 25 25
Faks: (212) 315 25 26

Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.

Asker Ocağı Caddesi, Süzer Plaza. No: 1-15
Kat: 2, 34367 Elmadağ-Şişli/İstanbul
www.mkk.com.tr www.kap.gov.tr
Tel: (212) 334 57 00
Faks: (212) 334 57 57

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği

Büyükdere Cad. No: 173 1. Levent Plaza A. Blok
Kat: 4, 34394 Levent/İstanbul
www.tspb.org.tr
Tel: (212) 280 85 67
Faks: (212) 280 85 89

Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği

Barbaros Mahallesi Çiğdem Sokak No. 1,
Ağaoğlu My Office Kat. 11, No. 48, 34746,
Ataşehir/İstanbul
www.tdub.org.tr
Tel: (216) 688 45 45
Faks: (216) 688 45 46

Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu A.Ş.

Arapcami Mahallesi Bankalar Caddesi No: 21/A
Kat: 1-2 Karaköy Beyoğlu/İstanbul
Tel: (212) 292 82 00
Faks: (212) 292 83 00

Borsa Aracı Kurumları Yöneticileri Derneği

Reşitpaşa Mahallesi, Tuncay Artun Caddesi,
34467 Emirgan/İstanbul
www.bakyd.org.tr
Tel: (212) 298 26 63
Faks: (212) 298 26 64

Borsa Uzmanları Derneği

Reşitpaşa Mahallesi, Tuncay Artun Caddesi,
34467 Emirgan/İstanbul
www.bud.org.tr
Tel: (212) 298 22 59
Faks: (212) 298 26 01

Borsa Yatırımcıları Derneği

Mimar Sinan Mahallesi Hakimiyeti Milliye
Caddesi Atlas Sokak No: 29 Kat: 2 34680
Üsküdar/İstanbul
www.boryad.org
Tel: (216) 456 26 57
Faks: (216) 456 36 02

Borsaya Kote Ortaklık Yöneticileri Derneği

Windowist Tower Eski Büyükdere Caddesi
No: 26 Kat: 14 34467 Maslak/İstanbul
www.koteder.org.tr
Tel: (212) 999 37 76
Faks: (212) 993 37 74

Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Derneği

Cumhuriyet Caddesi Pegasus Evi No: 48
Zemin Kat C Harbiye/ İstanbul
www.gyoder.org.tr
Tel: (212) 282 53 65
(212) 325 28 25
Faks: (212) 282 53 93

Sermaye Piyasası Yatırımcıları Derneği

Barbaros Mahallesi Sümbül Sokak.
Deluxia Palace Kat: 5 D: 148
Bataataşehir / İstanbul
http://spyid.org.tr/
Tel: (216) 510 13 53
Faks: (216) 510 13 54

Türkiye Kurumsal Yatırımcı Yöneticileri Derneği

İş Kuleleri Kule 2, Kat: 8, 34330
4. Levent/İstanbul
www.tkyd.org.tr
Tel: (212) 279 03 99
(212) 280 18 67
Faks: (212) 279 07 44

Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği

Yıldızposta Caddesi Dedeman İşhanı
No: 48 Kat: 7, 34349 Beşiktaş/İstanbul
www.tkyd.org
Tel: (212) 347 62 73
Faks: (212) 347 62 76

Yatırımcı İlişkileri Derneği

Esentepe Mahallesi Dergiler Sokak
No: 25 Oda: 301 Şişli/İstanbul
www.tuyid.org
Tel: (212) 306 38 08
Faks: (212) 306 38 09

**BORSA
İSTANBUL**

Yatırıma Değer!

Borsa İstanbul A.Ş.
Reşit Paşa Mahallesi
Tuncay Artun Caddesi
Emirgan 34467 İstanbul
Tel: +90 212 298 24 27
borsaistanbul.com

BORSA İSTANBUL

Yatırıma Değer!

Borsa İstanbul Anonim Şirketi

Reşitpaşa Mahallesi
Tuncay Artun Caddesi
Emirgan 34467 İstanbul

T: +90 212 298 21 00
F: +90 212 298 25 00
borsaistanbul.com

